
SINRYKE
FABULEN.

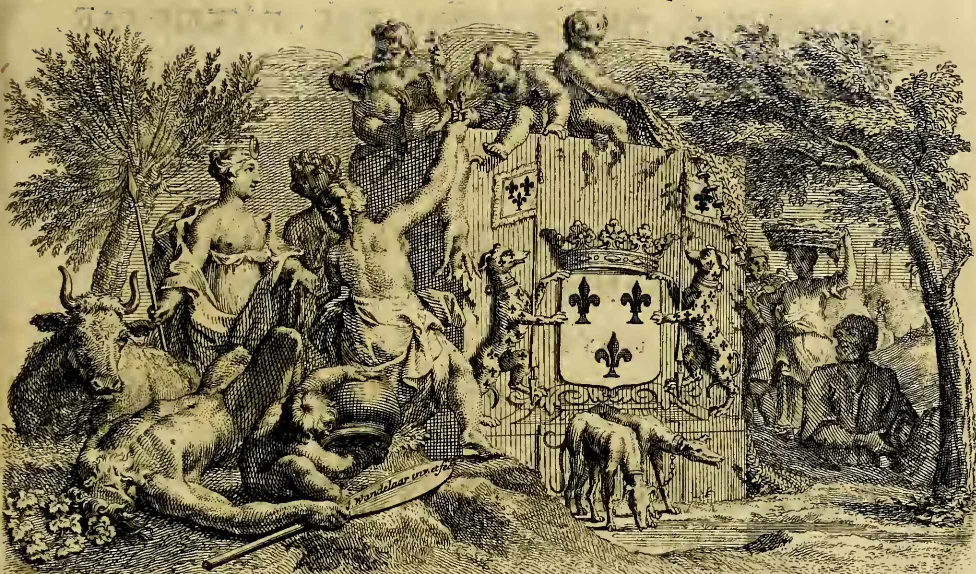
STAAT-
EN
ZEDEKUNDIGE
ZINNEPRENTEN,
OF
LEERZAME
FABELEN;

DIE VAN DEN HEERE
LA COURT
SPEELSWYZE GEVOLGT
DOOR
J. VAN HOOGSTRATEN.

TE ROTTERDAM,

By ARNOLD WILLIS,
Boekverkooper over den Rystuin. 1731.

DEN HOOGEDELEN GEBOREN HEERE

DEN HEERE

WILLEM,

BARON VAN LIERE, HEERE VAN BEIDE DE KATWYKEN EN 'T ZAND, KARNIS, ENZ.

KASTELEIN, DROSSAART EN DYKGRAAF DER STAD EN LANDEN VAN HEUSDEN, HOOGE HEEMRAAD VAN RYNLAND, ELECTEUR EN PENSIONARIS DER STAD SCHOONHOVEN, ENZ. ENZ. ENZ.

WORDEN DEZE

STAAT- EN ZEDEKUNDIGE

FABELEN EN ZINNEPRENTEN

MET ALLE EERBIEDIGHEIT

OPGEDRAGEN

VAN ZYNER HOOGEDELHEITS OOTMOEDIGSTEN DIENAAR

J. V. HOOGSTRATEN.

OP-

O P D R A G T.

MYn Zangeres, noit deugd afmalens moê,
Wyd haar penſeel den HEER VAN KATWYK toe
En volgd de Lêk, daar zy, den Ryn ontvaren,
Den roem trompet der edle WASSENAREN
En LIEREN, door hun deugd, van hand tot hand
En tyt tot tyd, aan de eeuwigheyt verpand;
Nu 't haar gelukt, na zulk een zeldzaam ſcheiden,
Te ſpelen door de Nederlandſche weiden,
Noch ongezengt van Mavors blixemvlam;
Daar zig een Telg uit dien beroemden ſtam
Ter heldendeugt, gewoon elk 't hart te wekken,
Den mond des Raads Schoonhoven te verſtrekken
Gewaerdigt heeft; voor 's lands gemeene beſt
Een ſtut, waar dat zyn' vryen zetel veſt,
Held Batoos erf, en zyn geheugeniſſen
Vereewigt, door geen' Bloetraad uit te wiſſen,
Hoe van den wrok der Roomſche dwinglandy
Op 't hart getreên, als Alvaas moordharpy;
Die, van den klauw der vrygevogten Leewen
In 't end gevat, de vroegre en latere eewen

Een

Een ſpot nu ſtrekt, vol onuitwisbren blaam.
Bedrieg ik my, of zie ik reeds de Faam
Op dezen toon, van ſneller vlucht gedreven,
Door 't blauw azuur ten ſtarrenhemel zweven,
Daar zee en ſtrand, de vrede- en krygstrompet
Nabauwende, op die wyz het mondſtuk zet?
En komt de vloed, gelyk zyn perk ontdoken,
Te vluchtiger de griften doorgebroken,
En meer dan oit zyn zilver ſtroomkriſtal
Te tuchtigen, den Droſſaart te geval,
Daar die het Regt te Heusden houd in eere,
Die Maasſtadt, op haar luſtig Belvideere
Zoo moedig, als op Meroveus ſtad
De Merweſtroom in zyn gezwollen nat?
ô Neen. ik vind me door geen' ſchyn bedrogen.
Elk roemt den Held, hem waerd om op te bogen;
En land en ſtroom aanbid het ſcherp gezicht
Dat de Eigenbaat ontmaskert door zyn licht.
Verheffen zich de ſpitſe torenkruinen
Van Heusdens Slot en Katwyks hooge duinen
Op dat gezicht, als 't klim voor 't oog der zon,
En zou myn zang den Vryheer, den Baron,

Hoe

O P D R A G T.

Hoe wyt van daar aan Rotte en Maaz gezeten,
Daar zy der deugd een' krans vlecht, hier vergeten?
Zyn glori leed dat niet, veel min de kroon
Der vrindſchap, zoo gulhartig onzen Zoon
Van tyt tot tyt met onbenevelt wezen
Geſchonken, als ter Regtbank aangeprezen,
Waar 't lot dat ſchikte in 't ampt, hem aanbetrouwt.
 Verwacht hieraf geen laſtig onderhoud,
Hoogedle Heer; maar op 't gemeen behagen,
Ons Fabelwerk uw heusheit opgedragen;
Een zinſpel, waar Ezopus geeſt in licht,
Of ſchets van Staat- en zedekundig dicht,
Waardoor, naar zaak en tyt, in ſchrifttafreelen
Out Grieken plagt zyn wysheit uit te deelen,
Gelyk daar af de ſchelle Faam nog waagd
Daar 't moederlicht in 't geurige ooſten daagt,
En de eerkrans den vernuftige Arabieren
Gelaten is om jeugd met deugt te ſieren:
Een masker dat, uit vee- en vogelſpraak
Naar eiſch gelicht, der wysheit ſtrekte een baak
Die hart en oog naar vryheit leerde neigen,
Geen' landzaat meer dan Batoos nazaat eigen,

* * Van

OPDRAGT.

Van ouds uit dier- en beek- en boomgeſprek,
De roê van tucht in ſtaat en kerkgebrek:
Gelyk ons Grieke en Rome in bloei van ſtaten
Door Fedrus en Ezopus heeft gelaten,
En verdren van navolgelyker tyd,
Als van LA COURT, dus onzer pen gewyd.
Roemde ook dat licht deez pleiſters voor gebreken,
Waarom zoo luid de ſtormklaroen geſteken
Daar 't euvel groeit, nu zachter artſeny
Zich vinden laat in Fabelſchildery?
De menſch, hoe wyt van 't redenſpoor geſcheiden,
Laat zich het liefſt door zachte middlen leiden,
Den Elefant natredende op dien voet,
Een dier in kracht zoo weergaloos als moedt.
Waar bytzalf heerſt verſchrikken de open wonden.
In haar is 't recht heelmiddel noit gevonden.
Hoe 't Onbeſcheid by vuur en yzer zweerd,
De inkankring wort door balſem beſt geweerd.
Onkunde maakt onwillige gemoeden:
Op deze hecht noch plak noch ſnerp van roeden,
Die, als het loog in de oogen, min geneeſt
Dan quetſt, van 't zoet des balſems noit gevreeſt.

Kon

O P D R A G T.

Kon Davids harp, wen Saul teeg aan 't waren,
Dien woedenden weer brengen tot bedaren;
Roemt Tracie zyn' Orfeus, wyz en vroom,
Die dus door zang de woeſtheit hield in toom;
Wie twyfelt (zoo men 't Heidenſch al wil weeren)
Of wysheit is uit Fabelſpel te leeren,
Daar 't Heilig Blad zyns luiſters niets verlieſt,
Waar in zich 't ſtom geboomte een' koning kieſt?
Waar toe het juk van 't ſlaafs en laſtig blôkken,
Daar onder 't mom van ſpelen en van jokken
De wysheit zich laat vinden, vrank en vry
Van hekelpreke en muggenziftery?
   Gelyk het gout, in bergſpelonk en kuilen
Begraven, 't oog der zonne bleef ontſchuilen;
Tot Gierigheit, op loosheit afgericht,
Uit 's aardryks nacht dat opvoerde in het licht,
En niet ontzag aan 's werrelts oog te ontblooten
Wat ryk metaal, in zwarten korſt beſloten,
Elks wenſch geviel; zoo dekt zich onder 't mom
Van Fabelſchrift (hoe levenloos en ſtom
Het onbezielde in print zich kom vertogen)
De Wysheit, waerd op haren glans te bogen,

OPDRAGT.

In 't vry gebied als 't hoogſte gewaerdeert,
Daar boet noch ban het zedenvormen leert;
Maar 's Eendragts oog elk inſcherpt onbezweken.
Hoe voor het Regt der Vryheit ſtaat te ſpreken,
Als 't hoogſte daar het Burgerheil op ziet,
In het beſtier geruſt dat hem gebied.
Wort dezer wyz by veldgewas en boomen,
Hoogedle Heer, myn dichtwerk opgenomen
En van uw oog getoetſt op zyn waerdy;
Dan acht het zich van allen aanval vry,
Wat Momus en Menip te ſamen rapen.
Dan kent het, van wat ſchild gedekt, geen wapen:
Zoo ſchootvry als den luiſter van uw' naam,
Een ſchrik der nyt en haar' gehaten blaam.
Want let ze, welk een reex van ſtamlaurieren
De huizen kroond der hoogbefaamde LIEREN,
Ontvalt haar flux de moedt, en zy bezwykt
Voor de eere daar Schoonhoven thans meê prykt.
Ik zwyge, hoe 't den vrygevochten veſte
Noit zal ontgaan van 's lands gemeene beſte,
Wat Neerland aan den tronk of eerſten tak
Der LIEREN, eer zyn vryheit 't hooft opſtak

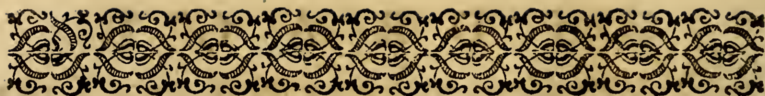
Ver-

O P D R A G T.

Verſchuldigt bleve in JOACHIM VAN LIERE.
Op dezen naam verheft zich de baniere
Der Tuinmaagd noch met onbezweken moed,
Zoo menigmaal haar opgeſteken hoed
Den Batavier errinnert, wat gevaren
Haar fiere Leew voor haartſteên en altaren,
Daar 't goet en bloet moeſt gelden, voor 't gemeen
Al heeft gewaagt en loflyk doorgeſtreên:
Laurieren die door Nyt noch tyd verdorren.
  Hier van gedekt, wat daar mag tegen morren,
En 't enden baans, leg ik 't, Hoogedle Heer,
Zoo als 't verſchynt aan uwe voeten neêr.

Veniam pro laude.

VOORSCHADUW,

OF

SCHETSE VAN 'T NAVOLGENDE

FABELWERK.

Utile dulci.

Ie ſpelende elx gedrag, manier en zeden,
Te ontdekken tracht, en wat in beeldeſpraak
Verholen, 't oog een licht verſtrekt en baak
Om al 't geheim van 's werrelts mom te ontleden;
Te zien wat onder 't hoofſche masker ſchuilt,
Een hart- en oogbetoverend blanketſel;
Beſchouw met ons, van hinder vry en letſel,
Waar 't rozen ſneeuwt en 't loejend onweer huilt:
Hier dondert, van vergiften haat ontſteken,
Geen dubble tong van haren hekelſtoel
Op 's werrelds dom en onbeſuiſt gewoel
Tot heeling der inkankrende gebreken,
Aan 's menſchen doen en wandel hecht en vaſt:
Noch wangunſt, van verkeerden waan gegrepen,

Op

Op onbeſchofte uitvaringen geſlepen,
Slypt hier den ſteen van zyn' onreinen baſt.
Zulk eene roe leert hier het quaat niet teugelen
Door bittere beknibbelingen van
't Onſtuimig brein, gezet op boet en ban.
Die Molikken verſchrikken hier geen veugelen,
Daar zachter zalf en balſem ſtaat bereit
Voor 't geen de bloedharpy, tuk op ontlyven,
Door ſnerpend vuur en yzer wil verdryven,
Hoe zeer de liefde en vrê daar tegen pleit.
Een zachter tucht leert hier de zinnen regelen
Naar 't geen de deugt vereiſcht in 's werrelds rond:
Een Dierenſpraak, Ezopus oude vond,
Ontbind hier van dat ſtil geheim de zegelen:
Een levende en leerzame ſchildery;
Een tafereel van droeve en blyde zaken;
Een ſpeeltooneel vol ſtichtende vermaken,
Van eerquetzuure en vuilen laſter vry.
Zoo treed hier met het opgaan der gordynen
1 De Havik in zyn moord- en roofrol voor;
Die, van de wraak gevat op 't bloedig ſpoor,
Terwyl hy ſtikt aan eigen moordfenynen,
In 't bang gemoed van zyn vergryp bewuſt,
Nu zelf uitroept: Had ik 't gedrag ten goede
Geſchikt, de doodt had met hare yzre roede
My hier het licht des levens niet gebluſt.

Hoe

Hoe yder dus zyn eigen onheil wekken
En door zyn tong, dat onbedwongen lidt,
Kan maken dat hy rake in 't onderſpit,
2. Weet hier de print in 't Apenryk te ontdekken:
Als ſtont 'er voor zyn hof met gulden ink
Geſchreven: Wacht u, iemant voor wanſchapen
Te ſchelden, ſchoon gy ſtont in 't ryk der Apen.
De waarheit quetſt, hoe helder dat ze blink'.
Zoo leeraart hier (hoe vry en ongemeten
't Gevogelte zyn' ruimen hemel roemt)
3 Het Zwaluwtje, om zyn boerſch gedrag gedoemt,
Hoe dwaas zy zich in 't wilde woud vergeten,
Die, voor geen roer of vogelnet te ſchalk,
Nu klagen: ô Betreurenswaerd vermeten!
Geruſter waar het by den uil gezeten
Dan dus wyt uitgevlogen met den valk.
Valt niets zoo hart dan vryheit te verliezen?
Is niets zoo waerd dan Vryheit? veil dien ſchat
Geen Koningen, op dwanggebied gevat:
Ten minſten wacht, in zulk een dol verkiezen,
Voor eenen die u boos ſchynt en onvroom.
4 Zoo vaart ge niet als deze dwaze Boomen,
Door diergelyk een' dwinglant omgekomen
Na 't hulden van den ſcherpen Doorneboom.
Wacht u den Vorſt, hoe vroom 't u dunk, te tergen.
Wie met een' Leeuw wil omgaan ongewond,

Smeer

Smeer 't vreeslyk dier liefst honing om den mond,
Zoo heeft hy kans voor onheil zich te bergen.
Die dat ken wekt zich een gelukkig endt.
5 't Is 't hooftgezach, van eigen wil bezeten
(Te hachelyk om kerssen mede te eten)
Dat u behoud of slingert in ellend;
Maar dat begrypt geen Ezel, ruig van ooren;
En beter gaat het hier in 't bosgedrag
Den Hazen niet, die hun gemeen gezach
6 Zien door de keur van 't Leeuwsgebied verloren.
Best is hy 'er op alle wyz des aan
Die buiten hof- en staatbestier kan leven:
Vleid hem geen hoop, geen vonnis doet hem beven.
Geen zoeter standt dan eigen zelf bestaan.
Hy schuw het hof die vroom betracht te leven,
Want ryst zyn staat te hoog, hy held te laag.
De Nydt, in quaat te stoken loom noch traag,
7 Zal hier of daar den doodsteek hem doen geven.
Want raakt hy wech en van haar klauwen vry,
Waardoor hy 't by den Vorst koom te verkerven,
Ten minsten zal hy balling 's lands omzwerven;
En die dus wykt heeft steeds de doot op zy.
Hier toont ons 't Paert, voorheen niet te beklimmen,
Wat onheil zich de Nydt en wangunst werkt,
Wen ze op hun bê, van vremde magt gesterkt,
8 Wat hen genaakt den weg wyst naar de schimmen:

Want daar 't zich nu waandt meeſter van het veld,
Heeft het zich juiſt in ſlaverny geſteken.
Een ſchildery voor geeſtlyken en leeken,
Der kunſt ten prys, naar 't leven hier geſtelt.
Zoo vrolyk als de Vlieg, hier aangedreven,
Op de overmaat van hare weelde zweld,
Zoo ſchielyk heeft haar die terneer geveld,
Terwyl de Mier eerſt recht begint te leven.
9 Zy, van die veege om haren vlyt beſpôt
En garing, die den winter kan verduren,
Is de aanſtoot van quiſtzieke en dartle buuren,
Waar de Overdaat meê ſpeelt: Vroeg ryp vroeg rôt.
Nu lach u vry ten ende om dit wanſchapen
10 Steiloorig en laſtdragend Ezelsbeeſt:
Hoe onbeſchaaft het u ook ſchyn van geeſt,
Ik heb zyn doen wel andren naar zien apen,
Schoon dat het hun zoo qualyk niet bequam.
11 Dit oud Wyf, dat hier bid voor zynen Koning,
Verdient by u ligt al zoo veel verſchooning:
En 't geen zy doet gaat egter heel niet lam.
Gunt u 't Fortuin het zeil in tôp te halen,
Ding daarom naar geen' hooggeächter ſtaat:
12 Maar let liefſt hoe 't den Kikvorſch hier vergaat.
Die u verheft kan u ligt weer doen dalen.
Maar zaagt gy oit een' vogel, waerd beſpot?
13 Het is de Gans, hier in de koy gezeten,

Die,

Die, om de ſmul van Papegaaitjes eten,
Haar vryheit ruild voor een geſloten kôt,
Onopgemerkt wat ſchat haar wierd benomen,
Toen ze om de zucht tot hooſſche lekkerny
Zich zelven ſtak in deze ſlaverny,
Nu buiten hope om daar weêr uit te komen.
Die Bootsman, lucht en vrye zee gewoon;
Die Knapper, na 'k 't hem aanzie, daar aan 't praten,
14 Zou zich dus door geen ſopjes vangen laten,
Al wierd hem zelf de koy daar by geboôn:
Want daar lykt hem de kruin niet naar geſchoren,
Noch 't ſpits van zyne knevels naar gezet.
Den zulken vangt zoo ligt geen jagers net.
Wie wonderen wil weten ga hem hooren.
Wie 't vuur ſchroom koom zyn vlammen niet te na.
Wie met den Leeuw zich wil ter jagt begeven
Moet hem gelyk in kracht zyn als in leven,
Of anders komt hy om zyn recht te ſpâ.
Wat zal dan 't Kalf, 't onnooſle Kalf, hier wagen,
Dat, met de Geit en 't Schaap, hier toegelokt,
Ziet hoe den Leeuw het alles binnen ſlokt?
15 Och! zwygen beſt, eer 't erger komt te ſlagen.
Is niets zoo waerd dan vryheit in dit rond,
Gelyk zich hier een magre Wolf laat hooren,
ô Slaafsgezinde! en neigt ge noch uwe ooren
Om gout naar 't ſnoer van dezen vetten hond,

16 Gelyk ons dat zoo dikwyls is gebleken!
Blyft ſlaven dan tot aan uw levensend.
Een êdler zucht, der Tuinmaagt ingeprent,
Zal 't Leeuwendal noit van dien ſchat verſteken,
Wat hooſſche liſt den mond make op dat goet.
't Is, eer 't de tieranny was afgeſtorven,
Te dierbaar door heldhaftig bloed verworven
Om 't nu weerom te treden met den voet.
Hoe hachlyk het met vleiers is te ſpreken,
By wien het licht der waarheit wort geſmoort,
Dat zulk een reex van zielen heeft vermoort;
17 Toont hier de Paauw, daardoor van 't licht verſteken,
De waarheit voor te ſtaan heeft haar gedoodt.
Wie, daar men durf zoo helſchen vonnis vellen,
Zal zich voor haar weer in de breſſe ſtellen?
Wie 't waagt ſtelt zich voor veel gevaren bloot.
Was uit tafreel of voorbeeld oit te leeren:
Toonde ergens klucht of zinneſpel op aard
Hoe avrechts hy zyn have en erf bewaart
Die, daar hy mag zyn eigendom regeeren,
Door niemands liſt of oppermagt ontvoogd,
Zyn vry gebied verwiſſelt voor een' koning?
Hier van zag 't oog noit aardiger vertooning
Dan daar 't Moeras op deze dwaasheit boogt,
En 't Kikkerdom leert om een' koning ſmeeken.
18 Want heeft oit vee die roê zich t' huis gehaalt,

Die zotheit is noit loflyker betaalt
Dan daar 'er zich Jupyn van komt te wreeken;
En dus hier toont hoe zwak hun beenen ſtaan
Die, vryheits zat, hun weeldens volle dagen
Verwislen voor een juk van laſt en plagen,
Daar 't dwanggebied aan 't ſtuur zit, te ondergaan.
Dit Vogeltje, die tuchtſpelonk ontvlogen,
Komt, hoe gelokt, daar nimmer weder in.
19 Neen, zegt het: My behaagt geen konings min,
Die weet wat den Kikvorſchen heeft bedrogen.
Dat domme Vee, door pracht en praal verleit,
Dacht door dien glans op hooger vlerk te zweven;
En toen 't hierom zyn magt had wech gegeven,
Was 't knecht en ſlaaf van vremde majeſteit.
Wie wech vereerd het geen hem zelf kan ſchaden,
En dus een mes zet op zyn eigen keel,
Koom, op dat hy zich van die krankheit heel,
Hier in dit Boſch ter les, beroofT van bladen
20 En takken, waar de ſtammen door beſtaan.
'k Wed hy zich haaſt wat anders zal beloven,
Eer hy, tot ſchâ van zyn beplante hoven,
De dieffche Byl dus haren gang laat gaan.
Wie yders raat wil hooren onverdroten
Zet zich hier neêr; daar 't eenigſte beſluit
Niets toont, dan dat elk is om rapen uit;
Zoo wort 'er tot zyn nadeel niets beſloten;

21 En hy behoud het zyne, hoe men bikt
En troggelt om hem aan de beurs te komen.
Gy, hebt gy iets te ſtichten voorgenomen,
Maak dat gy u by wyzer bouwlièn ſchikt.
Hoe 't noit den Moedwil zal aan rede ontbreken
Om zynen klaauw in iemands bloet te ſlaan,
Toont hier de Kat alleen niet aan den Haan;
Dat ongelyk is ons van ouds gebleken.
22 Met dezen glimp bedekt de Huichlary
Haar' roof en moord, waar zy, ter recht gezeten,
Verdrukte deugt doet bloet en tranen zweeten.
Geen voorſpraak hecht waar rechter is party.
Doch wat verzint, om liſtig te bedriegen,
De Schyndeugt niet als haar gewin ontbreekt?
Wie haar niet kent, hoor wat de Kat hier ſpreekt,
Om 't Muizenheir daardoor in ſlaap te wiegen.
23 Maar hoe ze in kap en kovel zich verbergt,
Zy is en blyſt de ſchrik der bloode Muizen.
Wie wys is laat zich van geen' ſchyn verguizen.
Dus wort geen hart gewonnen maar getergt.
Schuw tweedragt, zoo ge uw welvaart wilt behouwen.
Verdeeltheit wekt noit goet, maar altyd quaat.
24 Waar die begint vervallen ſtad en ſtaat;
Aan land en ſtroom hier in 't gediert te aanſchouwen.
Geef, roept de Kerk, dien Monnik wat om Godt:
Hy bid voor u, en 't zal aan u beklyven.

Maar

Maar, zegt de man, wie zal daar borg voor blyven?
Verbind ons ſtad en ſtaat aan ſchot en lot,
Dan ſtaan ons ook geen bedelaars te voeden.
25 Hy deel, dien 't luſt, uit Godsdienſt, met de Kerk
Het geen hy wint met zyner handenwerk.
Wie wys is zal zich voor dien geldwolf hoeden.
't Is immers aan het ſtomme vee te zien
Hoe 't quaat alom zyn' meeſter weet te loonen.
Zyn mindren uit laatdunkentheit te hoonen
Is moedwil, die zyn ſtraf niet zal ontvliên.
Wie 't niet gelooft door dat in prent te aanſchouwen,
26 Leez' hoe de wraak hier 't Armelyntje ſlaat;
En hoe zulk doen 't Eekhorentje vergaat.
'k Wed dat hy aan die waarheit hand zal houwen.
27 Zoo leert de fluit des ſchalken Vinkemans
Zich wachten voor bedekte liſt en lagen,
De Muizenval voor langgedreigde plagen,
Daar welluſt met den ſnoepluſt gaat ten dans,
28 Gelyk de Vos hier, van den Doorn geſteken,
De angſtvalligheit door hare ſmerten leert,
29 Hoe dwaas hy is die ſtiefmoêrs hulp begeert,
Noit uit dan op de baatzucht en haar treken.
30 Spot met den Vos, die hier zich zelven jaagt,
Hy leert u, hoe onſchuldig ook geſchouwen,
Geen vorſten op hun woorden te vertrouwen,
Wyl zy die doen verſtaan naar 't hun behaagt.

Hoe Eigenbaat wort om haar doot bekreten
Toont hier het vee dat nu zich zelven ſtalt,
31 Want daar in 't velt de ontrouwe Herder valt
Is zyn gebied en hoede haaſt vergeten.
Legt uw beroep te land', denk op geen zee;
Op dat ge, door naar vremt gewin te pogen,
U niet als hier de Duiker vind bedrogen.
32 Verandring ſleept te veel gevaren mee.
Waag dezer wyze u ook aan geen bedryven
Waar angſt in zit, al draagt ge zelf een pyl,
33 Gelyk de Kat aan 't likken van de Vyl.
Een aarde pot moet aan geen kopre wryven.
Wat wenſcht ge om dit of dat te mogen zien,
Nieusgierige aart? zulk een vermetel pogen
Heeft menigmaal het klaarſt gezicht bedrogen.
Hy wacht zich, die zyn doot begeert te ontvliên,
't Verbodene, ſchoon onbegeert, te aanſchouwen.
Sla 't oog naar de aard waar 't kyken is verboôn.
Onnoozelheit kan dus zich zelven doôn.
Getergde wraak is nergens te vertrouwen.
Schuil waar ge wilt, om haren klaau te ontgaan,
Gy moet, indien 't is over u beſlooten,
Uw' beſten hals voor 't bloedig zwaert ontblooten
En 't recht voldoen, hoe flau van u misdaan;
34 Kunt ge anderzints Akteöns lot bevroeden:
Hebt ge anderzints begrip van Nazoos leedt,
Wien

Wien de onſchuldt dus joeg by Sarmaat en Geet.
Steek 't wraakvuur aan, 't houd nimmer op van woeden.
Zoo door goê raad oit iemant voordeel deed,
35 De Leeurik, hoe gering in veler oogen,
Leert hier zyn krooſt, hoe ligt hy wort bedrogen
Die om belofte en woord zich zelf vergeet;
En hieraan hangt de prent, door de Aexter, 't zegel.
Let, als een Hoer u ſtreelt of Waart u vleit,
Dat zyn belofte of woord u lagen leidt.
36 Zulx doende blyft ge recht by maat en regel.
Gewoonte, heeft zy eens haar ploy gezet,
Laat zich door geen afwendzel dat ontwrikken.
37 Verleer den Stork het padde- en kikkerſlikken;
Die Langbek volgt wel haaſt zyn' ouden tred.
Zoo gaat het met den menſch, aan welk een ſchennis
Door lang en vuil aanwendzel eens gehecht.
Brengt geen Apteek een Oyevaar te recht,
Noch manker gaat gewoonte in leere en kennis.
Hoe dwaas hy zich aan gramſchap overgeeft
Dien kracht ontbreekt waarop hy kan betrouwen,
38 Is hier niet zonder lagchen te beſchouwen
Aan 't lyfgevecht des Kikvorſchs met de Kreeft.
Zoo ziet de deugt, hoe eerloos aangeſchonden,
Zich menigmaal gewroken ongevergt;
Zoo ryſt ze, hoe van Pad of Work getergt,
Ten ſtarren in, daar 't ſchrikdier wort verſlonden.

***

Die niemand in zyn recht of vryheit ſchend
Heeft yders hulp by ziekte, doot of leven.
Maar die elk voor zyn' moordpyl heeft doen beven
Heeft niet dan een rampzalig levensend.

39 Leert, Koningen, hoe zeer van elk te vreezen,
Wat hier de Vorſt der dieren ondergaat.
Wierd tieranny oit yders hoon en ſmaat,
Haar uitvaart had noit ongeachter wezen.
Geen wonder, roept hier de Arend in den noodt:

40 Leen noit uw goet om andren te beſtryden
Waardoor gy zelf te brengen zyt in lyden.
Hy klaagt met recht; want dat doet hem de doot.
Hoe afgerecht om elkeen te bedriegen
De Voſſen zich ook toonen wyd en zyd,
Noch lukt het door hun lokaas niet altyd
Het wakend oog naar wenſch in ſlaap te wiegen,
Byzonder als 't is op de Slang gemunt.
Want hoe zy die ook vleid op winſt en voordeel;

41 't Voorzigtig dier is al te ſnel van oordeel;
Dat let te loos op aller dingen punt.
Had Goedaart dus gezien uit ſlangenoogen
Toen hem een Vos, noch uit op zyn bederf,
Te ontzetten dacht van zyn verkregen erf,
Hy waar van dat gedrocht zoo niet bedrogen.
Laat kinderen een' ſchat van goedren na;
Zy zullen, komt 't verſtand by 't geld te ontbreken,

Zich

Zich eerder van dien rykdom zien verſteken
Dan of hun erf beſtond in ſchup of ſpa.
Veel nutter des den arbeidsrok aan velen
Gelaten tot hun zelfsbehoudenis.
Want daar op have en erf geen opzicht is,
42 Als hier, zal haaſt niet veel meer ſtaan te deelen.
Schik uw gewaad niet hooger dan uw' ſtaat.
't Is dwaasheit zich daar boven te verheffen:
Want komt u ramp of ongeval te treffen;
Van goet berooft, wort ge yders ſpot en ſmaat;
43 Niet wiſſer dan aan deze Kraai te aanſchouwen.
Of Midas roept: Dat praetje is ſlechts verzierd;
't Gaat met den menſch als met het ſtom gediert,
En ligt in hem voor waarheit haaſt te houwen.
Waar eigen werk vernoegt en eigen haart
Is 't leven zoet. veranderzieke menſchen,
44 Staaft dit, op dat ge door verkeerde wenſſchen
Niet ſlimmer noch dan hier deze Ezel vaart.
Die eens de moort gelukkig is ontkomen
Kan voor 't gevaar noit te voorzigtig zyn;
Want of men roep: Schuw onheil, maar geen' ſchyn:
Die raadt wort van den Haan niet aangenomen.
En deed gy zoo gelyk de Haan hier doet,
45 Waaghalzen, die, hoe dik de doot ontkropen,
Uw lyf weêr gaat aan dat gevaar verkoopen,
De pluim raakte u zoo ligt niet van den hoed.

Hoe zoet de waan loopt aan een' mallen wagen
Toont hier aan elk het Graauwtje van Sileen.
Och! zegt het, wat word ik hier aangebeên!
En 't volk buigt zich voor 't beeld, van hem gedragen.
Maar hoe gezwind die vreugt hem zal vergaan
46 Bevind hy ſtrax als 't beeld hem wort ontnomen;
Voort, Steiloor, zal 't dan zyn, laat u onttoomen!
Wat matigt zich een' Ezel niet al aan?
47 Schyndeugden, die, zoo valſch van hart als oogen,
Geen vriendſchap veſt dan om uw eigenbaat,
Ziet hoe uw doen den Arend hier vergaat,
En leert daaruit, zoo word ge niet bedrogen.
Waar zotheit heerſcht heeft alle wysheit uit.
48 Dat toond ons hier een landbeſtier van Apen.
Daar 't zoo gaat hoeft de doot geweer noch wapen.
Wie zich vergeet valt haar van zelf ten buit.
Volſtaat hy, die op ſcherp en ſtreng regeeren
Meer uit is dan op t'zaamverknochte magt,
En daarom zich ten dienſt geen noodhulp acht,
Hier heeft zulk eene uit Bron en Vliet te leeren
Hoe 't groote van het kleine moet beſtaan.
49 Begrepen dit de trotſche koningkryken,
Geen vorſt zou in zyn magt zoo ligt bezwyken.
Maar rede duikt voor hooggerezen waan.
Zoo balkte en gilde, in hoogmoed opgeblazen,
De man van 't Spaanſch Heidinnetje yder toe

Waar

Waar hem de zweep of 't wanken van de roê
Te na quam, om zyn' vyand te verbazen,
Gelyk hier deze onzinnige Ezel doet.
50 Maar ſchoon hy, in de leeuwenhuit gekropen,
Voor zyn misbaar elk waande te doen loopen,
De Snorker ſtiet met ſchande alom zyn' voet.
Hoe lydeloos het opgeblazen leven
Elk voorkomt, zag die Draaibil, yders haat,
Toen hy, net als het hier den Ezel gaat,
Ten velde uit wierd naar 't Haagſche ſtal gedreven:
Daar kan hy nu regeeren dom en drieſt,
Met niemands ſchimp of tegenſpraak verlegen.
Daar kan hy met zyn' naars de ſtraat nu veegen;
Het eenigſt' dat de Merwe aan hem verlieſt.
Doch waarom hem met de oude verf geſtreken?
De Huichelaar, lang yders ſchimp en ſpot,
Van heer en knecht gedreven uit zyn kot,
Heeft noit, als hier, den Ezel zoo geleken.
Dat we ons dan van dien Midasoor ontſlaan,
En liever zien wat hier de Schapen leeren.
51 Laat, zeggen ze, u noit Wolf of Hond regeeren.
Wat nooddwang zulx de kudde ſchynt te raân.
Want met wat liſt ze om dat bewind u vleien,
En zweeren voor alle onheil te behoên;
Het is hen om uw goet en bloet te doen.
Waar vryheit heerſcht behoeft men geen livreien.

Betrouw het Hooft, als opperſte, 't gebied,
Het wys beſtier van 's ligchaams mindre leden,
52 Op dat ge door geen' twiſt, vaneen geſneden,
Uw hair en baard verzengt aan eigen vier.
Ten minſten, waand ge'er hooger door te ſtreven,
Let; eer ge noch uw vryheit geeft voor dwang,
Eens op het beeld van deez verdorven Slang;
Gy zult ze voor al 's werrelds goed niet geven.
Hoovaerdige, op uw geldt en ampten ſtout,
Spot, om de kroon, met niemands onvermogen.
53 Een Haas wort van een Schildpad hier bedrogen.
't Is duiſter waar zich iemands kracht onthoud.
Geen wonder, ziet men 't Schapenhok wel tieren,
Daar 't Varkensſchôt den ſlagters valt ten deel:
Wie tucht en wet eerbied, ſchuw van krakkeel,
54 Leeft veilig naar 's lands zeden en manieren:
Onveilig hy, die, buiten tucht en wet,
Zyn driften volgt. want houd hy deze gangen,
Men ziet hem haaſt aan boom of ladder hangen,
Het varkens lôt, door weelde glad en vet.
Komt de Ezel, waar hy zich eens heeft geſtooten
Noit weêr, gelyk 't gemeene praatje gaat?
Hier toont de Vos dat zulx, hoe goet of quaat,
55 Niet altyd in den text legt opgeſloten.
Want ging dat door, zoo had het goedig Beeſt
Door zyn gevlei zyn harſſens en zyne ooren

Ten koſte van zyn leven niet verloren.
Geloof daarom niet alles wat gy leeſt.
Dat overal de onnooslen 't lach betalen,
Was lang oud zeer: ſprak Lazarus van Spyk:
En Meeuwis riep, dat hy had groot gelyk.
56 Wie 't niet beſtemt mag op dees Fabel ſmalen.
Hoe menigmael de hoogmoed zynen val
57 Veroorzaakt, als zyn waan niet is te toomen,
Vertoonen hier de hooge en lage boomen.
Wat wonder? dat gebrek is overal.
Wat moet de Vos een beeſt zyn, vol gebreken,
Waar hy verſchyn te kennen aan zyn' ſtaart!
Dat, al wat hier van trou en deugt ontaart,
58 Wort by dit ſnood gedierte vergeleken!
Onnoozle Haan, had gy hier op gedacht,
Gy waart van hem de keel niet afgebeten,
Maar had thans noch op 't hoenderneſt gezeten!
Queekt Voſſen aan, gy voed een dieſſch geſlacht.
De Ondankbaarheit, in 't ſlangenvel gekropen,
Dat Roofgedrocht, dat Monſter dezer aard,
Die Zedenſmet, die niet dan gruwlen baart,
Die Huispeſt doet ons hier haar moordhol open:
Hier ziet ge hoe dat Schrikdier tôbt en woed
59 Om 't huisgezin, is 't doenlyk, te vergeven.
Zie daar den dank voor 't bergen van zyn leven.
Wie wys is bergt noit adderengebroet.

Hoe vol gevaar de Wellust dient gehouwen;
Wat yslykheên hy bergt in zynen schoot,
Is hier aan 't Winterkoninkje zyn Doot
60 In deze prent naar 't leven te beschouwen.
Wie vryheit lieft en noit daar van ontaart
Leeft veilig; maar leent hy een' valsaart ooren,
Door wien dien schat verquist is of verloren,
Dan wort hy haast een' rekel zonder staart,
61 Net als de Vos, dat beest vol looze treeken:
Dat, om zyn valsch gedrag van elk gevloekt,
In dat gebrek voor zich een' makker zoekt;
Maar hier nochtans, hoe loos, heeft misgekeken.
Waar Tieranny de Vryheit onderdrukt,
Helpt Eigenbaat het volk haast aen 't rumoeren.
62 Wacht, Vissers, u, den stroom dus te beroeren,
Wilt gy dat u de vischvangst wel gelukt.
Kyk nu den Vos, dat snoode beest, eens lagchen,
Hier van den Bok geholpen uit den noodt,
Met wien hy stond voor veel gevaren bloot
63 Eer hy hem wist die redding af te pragchen.
Nu zal hy hem, op zyn belofte en woord,
Meê redden en uit zyn gevaar verlossen.
Geloof gy 't wel? ik noit van snoode vossen.
Van dat geslacht komt niets dan roof en moort.
Maar hoe hy groot en klein bestaat te vangen,
De wraak valt hem ook wel eens op den kop:

Zoo ſtaat hy hier, gevangen in een' ſtrop,
Waarin hy als een' dief zal blyven hangen.
Steeds, onbewuſt wat ons gebeuren kan,
Is 't wysheit, zyns gelyk de hand te bieden
In plaats van dat medogenloos te ontvlieden
Wanneer de noodt te na komt aan den man.
65 Had dit het Paert by tyds in acht genomen
Toen de Ezel, hier verdrukt van zynen laſt,
Het bad om hulp, geen leed had hem verraſt,
Min 't Ezels lôt hem daar voor t'huis gekomen.
't Is Yzegrim die hier, op ſchalkheit uit,
Na aangegaan verbond den Hond het leven
66 Nu afeiſcht. maar die zegt: Daar ſtaat geſchreven,
Dat hondenvleeſch noit Wolven valt ten buit.
't Is waar dat ik u zulx quam te beloven.
Maar wat bewerkt de ſchrik niet, als de noodt
Te dreigen ſtaat met lyfsgevaar en doodt?
Daar 't zoo dier word gewed dryft alles boven.
Wie andren weet te redden uit den noodt
En zich dierwys geen hulp of raat kan geven
Loopt, waar hy kom, gevaar van eigen leven,
En ſterft veelligt een ongeachte doodt.
67 Zoo gaat het hier de Rave, om 't zacht medogen
De onnoosle Duif bewezen wys en goet:
Want voor dat zy het dier dus heeft behoed
Rukt haar de Vos het levenslicht uit de oogen.

***

Wat zyn ze dom en van verkeerd begrip
Die 't ware noit van 't schyngoet onderscheiden,
Maar door hun' waan hun wis bederf bereiden
Op 's werrelds stroomgevaar, een blinde klip!
68 Had dit het Hart, daar 't op zyn hoorens stofte,
Bedacht, het waar het net veelligt ontgaan.
Maar ach! daar dacht het bange dier niet aan
Voor het de doodt in 't bosch ter neder plofte.
Betrouw u aan huisvoogden streng en straf,
Om onder deze alle ongeval te ontduiken.
69 De Visch sterft zoo wel in besloten fuiken
Als of men hem den vryen teugel gaf.
Nu hou den staf en herderspy voor heilig;
Men ziet het Schaap min voor den Wolf hier bang
Dan voor des Wachthonds al te strengen prang.
70 't Is overal ontrou en nergens veilig.
De gryze Leeuw, van qualen overlaân,
En des niet meer bestand voor zyn belangen,
71 Mag deez of geen tot zyn bezoek ontfangen;
Maar die hem kent blyft liefst van hem van daan.
De Vos, hierom daar meê naar toe getreden,
Geeft hem 't bezoek wel, maar wat uit de hand.
En wel te recht. wie 't vuur vreest schuw zyn' brand.
't Waar wenschlyk, keek dus yder naar beneden.
Dat 's 't regte slach van Landschapschildery;
De looste van 't gedierte in 't net getogen.

Zag iemand den bedrieger oit bedrogen,
  Een dief, zoo ſchelms als heel zyn maatſchappy;
72 Die oude Rat ſtaat hier heur ſtraf te wachten.
  Zoo moeſt het al de dieffche Voſſen gaan:
  Wat zou de tamme Endvogel, Hen en Haan,
Aan deze klucht niet te verkyken trachten!
  Waarom alhier de Vleermuis in de lucht,
Na dat door haar de krygstrompet geſteken
En 't heir van ſchrik is uit het velt geweken,
  Haar ligchaam zoekt te bergen door de vlucht,
73 Zal de Arent, die daar ſtaat, u 't naaſte zeggen.
  Want zoo gy dat dien Veldheer aanbeſteedt,
  En gy 't daar toe noch uit de fabel weet,
Dan hoeft het u geen menſch meer uit te leggen.
  Nu hoor eens, die op vrienden u verlaat,
En in dezelve uw' welſtand waant te ſteken,
Hoe haaſt die band van vrindſchap ſtaat te breken.
  't Geluk alleen houd dien in vaſten ſtaat.
Want komt dat u den nek maar eens te keeren,
  Strax gaat dat hartgeſpan van vrienden heen.
  En zyt ge met dit zeggen niet te vreên?
74 Een doode Muis, een Muis kan 't u hier leeren.
Wie zien wil wat een vaſt geloof vermag
75 Waar de Armoe jankt om weder vet te worden,
Hier ſlaat Jupyn die munt voor Irus orden.
  Dat wonderwerk ſtaat hier in lichten dag.

Hoe! waar van daan hier dit Sokratiſch wezen?
  Dat lykt al wat te zyn. maar, laat eens los:
  Wat huichlary! het is de ſchalke Vos.
76 Wat klucht is uit het masker niet te lezen!
  Dat Beeſt, het komt gelyk een leeraar aan,
Zoo vol van deugt als vyand van gebreken:
En zoo als 't van de Waarheit wort bekeken,
  Ontvalt hem 't mom, en houd den Vos hier ſtaan.
Maar och! wat baat het, hem dierwys te ontdekken
  Als hy de ſtem der naakte Waarheit hoort?
  De werreld, door zyn valſch gelaat bekoort,
Laat echter zich alom daar van betrekken.
  Wie door een tong, op liegen afgerecht,
De waarheit meer dan eens heeft zien verdooven,
Moet na dat blyk daar noit weêr aan gelooven,
  Schoon dat ze zelfs de zuivre waarheit zegt.
Want is 'er zorg op zee voor blinde klippen;
77 Noch meer gevaar (na deze Sater praat
  Die by den Boer hier aan de tafel ſtaat)
Steekt in 't geſpan van logenzieke lippen.
  Verwenſch uw lot noit, met wat laſt bezwaart
Of van natuur u tegens eiſch gegeven,
Op dat ge in vrede uw' leeftyd uit meugt leven,
78 En niet als de Os of de Kameel hier vaart.
Hoe qualyk twee verſchillende naturen
  Tot 's ligchaams nut ſteeds komen overeen

79 Behoeven geen bewyzen hier te ontleên;
Het blykt aan dees twee ongelyke buuren.
Hoe! riep Jaap Neel, maakt gy uw hen kapot?
Ja wis, zei Geurt: en wel met groote reden:
Die booze pry, met haar gebroed te onvreden,
Broeide ons een neſt van ſlangen in haar kôt.
Dus dacht ik: Nu is 't tyd de koe te ſlagten
Eer zy weer kalve en 't zeel noch verder ſpann'.
Sloeg yder dus zyne eiers in de pan,
80 Men had zoo veel qua kiekens niet te wachten.
Vertrou, wanneer natuur wykt uit haar vouw,
Dien misſtandt aan geene Artzen, hoe ze bogen;
Byzonder zoo het letſel zit in de oogen,
Of hoor eerſt met wat lofkrans deze Vrouw
81 Haar' Arts betaalt, van wien zy is genezen.
Beſeft gy dat, gy treed noit in haar ſchuit;
Want gaat ge 'er in, gy komt 'er niet weer uit
Dan geldeloos en ongedaan van wezen.
O doodsgrimmas, ô ſpiegel die niet vleid!
Geen nader om de jeugt van 't quaat te houwen
82 Dan die hier, elk ten nut, ſtaat te beſchouwen.
Wie zich daar in beziet wort niet misleid.
Nu ſtof, ô ſterke, op ingeſchapen krachten:
Wat ge u verbeeld is waan en ydle droom:
Het zwakke Riet verwint den Eikenboom.
83 Wys is hy die zich zelven leert verachten.

Wie altyd treurt verslyt zich zelf in rouw.
De doodt, hoe wreed zy woed; hoe onverbeten
Zy 't noodlot maakt, moet eenmaal zyn vergeten.
De Lente zalft de nasmart van de kouw.
84 Uit deze schept het Zwaluwtje weer leven.
Maar hoe 't ook zulx de Nachtegaal belooft,
Die Woudvorstin, van alle vreugt berooft,
Zal de eenzaamheit om geenen troost begeven:
De wond zit haar te diep in 't hart geplant.
Echtschennis, zyt gy zoo zwaar te verteeren!
Geen wonder zit Pasquyn hem in de veeren
Die u niet wreekt, maar duld tot eigen schand.
Dat van zyn quaal noit dronkert wort genezen
Die, eens doorweekt, zich heeft aan 't nat gewent,
Maar daar aan vast blyft tot aan 's levens end,
85 Geeft ons alhier een Drenkeling te lezen.
Wie nimmermeer van Midas heeft gehoort
Of van zyn doen, kan hem hier leeren kennen.
86 Hier zit dat Doel van zoo veel hekelpennen.
Wat lyd de kunst die hem krygt aan heur boort!
De Huichlary, noit zat haar rol te spelen,
Verschynt hier weêr op 't geestelyk tooneel.
Daar toe verleent de Kloostercel 't penseel
87 Om van de Hofkapel niet te verschelen.
Zoo geeft de Kerk het Vorstenhof niet toe.
't Is toch de staf waar elk naar tracht te grypen.

Wie

Wie elders op de harſſenen wil ſlypen
Die komt 'er niet; de Deugt wil zweep noch roê:
Die klater is des Schyndeugts eigen wapen.
Onkunde zet haar ryk hier door in kracht.
Maar wie had van een' Monnik dat verwacht?
Hem, die zich in een' Abt wou zien herſchapen?
't Is de Eendragt, door wiens voorbeeld, ryk van glans,
Een Boer den twiſt hier dood in zeven Zonen;
88 Een onderwys, met lauwren waerd te kroonen
Waar deze les die Zon lokt uit haar' trans;
Want voor haar magt moet alle magt verſtommen.
Had Leewendal, nu door de dorens heen,
Het ſlangenhol hierdoor niet afgeſtreên,
't Waar noit tot zulk een mogentheit geklommen.
Geen Rave of Vlieg of dartle Honigby,
Hier op den voorgront van de prent te aanſchouwen,
Behoeft ons door haar onheil voor te houwen
Hoe dwaas zich zelf de Welluſt helpt in ly.
89 Wy zien het, en wy hooren 't met afgryzen,
Hoe zich de Weelde in deze ſmet verloopt
En voor gezontheit lamme leden koopt.
O dwazen, die zich zelf ter dood verwyzen!
Verſtandiger ſpeelt een verwezen Slaaf
Zyn rol hier; die, ver van zich zoo te dragen,
't Verhaaſten van zyn doodt weet te vertragen
Door loos vernuft, in noodt een ryke gaaf.

90 't Is eveneens waardoor zich ook te redden
Wanneer de doodt treed met haar' moordpyl aan;
Maar deze kunſt, zal zy naar wenſch beſlaan,
*Ruſt, elk ten nutte, op geene zachte bedden.
Wat zoekt de liſt hier door een' lompen Loer?
De Vos, in een Houthakkers hut gekropen,
Vreeſt voor zyn huid; maar maakt zich haaſt een open.
91 Geen Vos laat zich verkoopen van een' Boer.
Zoo varen ze die zonder mededoogen
Al wat ze zien inſlokken onverzaad,
Gelyk de Snoek, die ſcherpe Watervraat,
Zich daarin vind te ſchandlyk hier bedrogen.
92 Zoo wekt alom de Hoogmoed zynen val.
Wat is het dwaas in moedwil op te ſteken
Wanneer de magt daar toe beſtaat te ontbreken!
Een vlek op zee zoo wel als aan den wal.
Wie andren voor zyn' zot beſtaat te houwen,
Door wat onthaal ook het geſchieden mag,
93 Blyft in 't gemeen zelf hangen aan 't gelag:
Aan Reinart hier en Govert te beſchouwen.
Zo quam eertyds, op 's groven meeſters laſt,
Een netelig Poehaantje, tuk op logen
En fieltery, die menig had bedrogen,
Als hier de Vos aan 's meeſters diſch te gaſt.
Wie zich aan goet- en bloetverlies wil wagen
Als 't vuil gebroet, bekent aan zynen aart,

Ga

* *Non jacet in molli veneranda ſcientia lecto.*

Ga by den Gier op zyn geboortetaart.
Wat wil hy zich van dat banket beklagen
94 En roepen: Dat zich vogels dus misgaan
Is ligt uit hunne onkunde t'zaam te knoopen:
Maar dat zich vryheitſtichters dus verloopen
Is van begryp noch rede te verſtaan!
Wie zotten, om hun geldt, plaatſt voor den adel,
En Deugt en Schyndeugt ſtelt in eenen graad,
Heeft recht, als hy het dus by zich verſtaat,
Dat de Kawoerde in rang ga voor den Dadel.
95 Zoo doen ze die, zoo ver de neus hun wyſt
En verder niet, de zaken hier beſchouwen:
Maar, zeggen ze, die 't werk naar eiſch ontvouwen:
't Zinkt ſchielyk wech dat hier zoo ſchielyk ryſt.
Dat zelfde blykt aan eenen dezer Honden.
Die Blaffer, elk gewoon te ſchenden aan,
Valt op zyn plat zoo dra party blyft ſtaan;
En die hem wykt dreigt hy een lyf vol wonden.
96 Zoo leeft, door wrok ontruſt, de Haat in ſtrydt.
Maar hoe zy bruld en elk dreigt te beſtoken,
Die weet, wat ze is, zegt, als ze tyd aan 't ſpoken:
Wat ſchaad een hond die baſt en niet en byt?
Hier zyn ze weer die door de wolken zweven
En nergens zien wat voor hun voeten leid.
97 Wie luſtig is naar razend onbeſcheid,
Hier is dat ruigt te aanſchouwen naar het leven.

******

Deed

Deed elk het geen het Woudzwyn hier den Vos
Ten voorbeeld doet; wat zou men onheils weeren;
Wat overval van land en ſteden keeren,
98 Te zorgeloos zoo dik verzwuimt! het Boſch,
De Diergaarde, en wat hy beſtaat te voeden,
Leert hier den menſch deze overnutte zaak.
Zoo ſchept men uit de ſtomme Beeſtenſpraak
Het middel om voor onheil zich te hoeden.
Hier is 't Fortuin in 't opperſte gebied:
Naar die 't verſtaat moet alles zich hier ſchikken.
't Geen zy beſtelt kent wanken noch verſchrikken.
99 Waar toe vervalt de wufte inbeelding niet!
Zie daar het end waar 't al van word verbeten.
100 Kon, in zyn' loop, de menſch dit gade ſlaan,
Wat bleef 'er niet al arbeids ongedaan!
Wat ydle druk en blydſchap niet vergeten!
De menſch, in zyn begeerten noit geſtuit,
Zou om gewin door aarde en hemel booren;
En daarom wil hy van geen ſterven hooren;
En waar de doodt verſchynt daar heeft hy

UIT.

OP DE
LEERZAME FABELEN
VAN DEN HEERE
JAN VAN HOOGSTRATEN.

De Fabelwysheit van de Grieken
Vloog eertyds op Kaldeeusche wieken
  Met Plato in 't Atheensche school,
En voedde met geleerde blaêren
De Dichters, Wysgeers, Redenaren
  En Raaden zelfs, voor 't Kapitool;
Wanneer het waerelddwingend Romen
Hadde alle Goden aangenomen,
  En die 't Pantheon toegewyd.
De Wysgeer trok het hoofd vol kreuken,
En baarde een reeks van wonderspreuken;
  Terwyl de Dichter zynen vlyt
In de oude Fabeldichtkunst toonde,
Waar door men hem met lauren kroonde,
  En in de gunst der Cezars bracht.
Maar als de tong der Redenaaren,
En 't zoet geluid der dichters snaaren
  Verstomde door de dommekracht

Van

Van norſche Gotten en Wandaalen,
Heeft ook de Dichtkunſt moeten dwaalen,
En eeuw op eeuw verdrukt geſchreid
(Om dat by de Oſtrogotſche blinden
Niet een Meçenas was te vinden)
Op 't puin der Roomſche Mogendheid.
Doch als de woedende Barbaaren
In 't eind geraakten aan 't bedaaren,
En luiſterden naar eer en plicht,
Zyn kunſt en wysheid traag herbooren,
En boeken, onder 't puin verlooren,
Gevonden, en gebracht in 't licht.
Wy zwygen van de Sulmoänen
En eedle Venuzyner Zwaanen,
Vereeuwigd door hunn' poëzy;
Gelyk van hun die 't oude Grieken
En Roome op onnaervolgbre wieken
Naſtreefden aan het kunſtryk Y:
En oogen op de eerwaarde grysheid
Van Fedrus geeſt, vol Fabelwysheid,
Die door geluk het licht ontfong;
En zedert in verſcheide taalen
Vertolkt, herdrukt, en menigmaalen
Gelikt is als een beerejong.
De hedendaagſche Batavieren

Ont-

Ontfingen ook die wyze dieren,
Gezonden uit Ezopus naam,
Om op de waereldsche gebreeken
Te spotten, schimpen en te preeken;
Op dat zich yder daar voor schaam'.
La Court, die uit die oude bronnen
Een' geest van wysheid had gewonnen,
Bracht voor 's lands vryheid in het licht
Een Fabelwerk ten nut der heeren
Die 't Vaderland met lof regeeren,
Dat nu verschynt in maatgedicht.
Wy zien de Staatkunde en de Zeden,
Geschikt naar deugd, verstand en reden,
Hier speelsgewys in ernst en boert
Door een van Hollands Fenixpennen,
Aen haar verheven vlucht te kennen,
Op 's waerelds speeltooneel gevoerd.
De Dichtkunst zal u eeuwig danken,
HOOGSTRATEN, die met zuivre klanken
Den vaderlandschen Zangberg streelt.
De Hemel kroone uw gryze haaren
Met Sions onverwelkbre blaêren
Als ge, afgeleefd, uw lykzang queelt.

In Haarlem den 26 *Nov.* 1730.

P. LANGENDYK.

OP

DE STAET- EN ZEDEKUNDIGE

ZINNEPRENTEN

VAN DEN HEERE

J. V. HOOGSTRATEN.

HEeft aen het Y weleer HOOGSTRATENS Neêrduitſch dicht,
Met Fedrus Fablen en Faërnus te beſchryven,
Het Zanggodinnenkoor op 't allerhoogſt verplicht?
Zyn Broeder aen de Maes wil hem niet ſchuldig blyven;
Mær toont hier, hoe hy, op Ezopus ouden vondt
Gevat, den ſchranderen La Court weet na te ſtreven.
Zoo doet de ſnelle Faam den gantſchen aerdkloot rond
HOOGSTRATENS naem met lof op alle tongen zweven.
Zoo word hun beider eer de onſterflykheit gewydt.
Wie Beeldeſpraek bemint om 's waerelds mom te ontdekken
Koom hier te gaſt. wat wil eerlang de ſchrale Nydt,
Vind zy zich hier ontleed, al ſcheeve bekken trekken.
Hoe geeſtig zie 'k hier tot myn opperſte vermaek
Het Wangedrocht, gewoon de Deugt ſteeds aen te randen
(Ik meen de Huichlary) ten toon ſtaen op de kaek,
Dat Schrikdier, nimmer moê met klaeu en ſcherpe tanden

Zyn'

Zyn' evenmensch, ja zelfs, ô schrik, zyne Ovrigheên
(Wy zagen 't korts) stout in het aengezicht te vliegen,
En met Schynheiligheit zyn gruwlen te bekleên,
Om dus d'onnoozele gemeente in slaep te wiegen!
Gelukkig hy, die een gerust gemoedt geniet,
En, steeds geliefkoost van de zoete Zanggodinnen,
Dat snood gedrocht en zyn geducht gewelt ontvlied.
De Deugt kan Wangunst, Nydt en Wrok en Haet verwinnen.
Hier leer ik (en 't waar nut had ik dit eer bedacht)
Het onbedwongen lidt, de tong, niet veel te roeren.
De Waerheit is toch by de Schyndeugt ongeacht.
Myn zucht tot haer quam vaek myn' yver te vervoeren.
Met haer te lieven moet ik worstlen met den Haet,
Den Haet, getroetelt door den Prins der duisternisse.
Waer bergde ik my van schrik vond ik geen toeverlaet
In d'ongekreukte borst en 't onbevlekt gewisse!
De gulde vryheit, als een' onwaerdeerbre schat,
Leert hier een vrye ziel zich zelven te behouwen,
En zich aen geenen, op gewetensdwang gevat,
Al ware 't zelfs een vorst of koning, te vertrouwen.
'k Acht my gelukkig in ons vrygevochten landt,
Schoon van de Nydt begrimt, myn brood met vreugde te eten.
Want kreeg Gewetensdwang hier immer d'overhand,
'k Was doodt en haest van myn kleen vriendental vergeten.
Hoe hachelyk het is met grooten om te gaen
Voor hem die buiten hof- en staetsbestier kan leven

Toont

Toont ons de Dichter in verscheide Fablen aen.
Hy, die dit vat, behoeft voor boet noch ban te beven.
De dartle Wellust, als het schaedlykste van al
Des menschen pogen en wanheblyke gebreken,
Wort in dit Dichtwerk (die de deugt mint ten gevall')
Gelyk de Vleikunst, op het vinnigst doorgestreken.
Geen ondeugt is 'er die hier niet gebrandmerkt wort.
De Deugt wort ieder als het nuttigste aengeprezen.
Wie die niet najaegt, wil hy weten waer 't hem schort,
Kan zynen plicht in deez' geleerde bladen lezen.
Hoe gaet myn' geest op al dees lekkerny te gast!
Ik moet hier opentlyk den gryzen Dichter danken,
Die, hoe hem ouderdom of ziekte of quael vermast,
Noit zingens moede, ons vleid met zyne zuivre klanken.
ô Dierbre hemelgave, ô eedle Poëzy!
Hoe kunt ge my het hart en al de zinnen streelen!
Hier zwem ik in een bad van letterlekkerny,
En blyf steeds hangen aan HOOGSTRATENS geestig quelen.
Gy, brave dichters, die zyn zangen, ryk van zwier,
Waerdeert (u past het best zyn breinryk hooft te kroonen)
Bekranst den gryzen Helt met eeuwigen laurier
Die altyd leven zal door zyn vergode toonen.

KORNELIS VAN KOEVERDEN.

OP

DE UITGAVE DER BERYMDE

ZINRYKE FABELEN

DOOR DEN HEERE

JAN VAN HOOGSTRATEN.

HOOGSTRATEN, onvermoeide ſchryver,
De blyken, die gy van uw' yver,
Uw letterkennis, ſchandren geeſt,
En nette Dichtkunſt hebt gegeven,
Zyn u dan niet genoeg geweeſt!
Den grooten Paulus naer het leven
Te ſchildren in uitmuntend dicht,
Dat zyne lezers kan verrukken;
Dat Kriſtus kerke een eerzuil ſticht;
Waer de Englen zelf uw kruin om drukken
Met eeuwigduurend lauwergroen,
Kon uwen luſt' nog niet voldoen.

o Neen: zoo dra dit werk volzongen
En van de faem met duizend tongen
Door al de weereldt was verbreidt
Liet zich uw luſt geen ruſt verkiezen,
Maer haekte alweêr naer bezigheit:

Uw yver, bang voor tydtverliezen,
    Greep fluks de vlugge dichtpen op,
Op dat gy uwen geest bevredig';
    Des voerde gy den lof in top
Van 't vryestaetsgebiedt *Venedig*,
    Den roem van 't Adriätisch zout,
    Dat nog uw glory levend houdt.

Wat zegge ik van de Schilderye
Der schoone mengelpoëzye,
    Van uwen zede- en bedezangk
En verdere tooneelgedichten,
    Al werken, aengenaem van klank,
Die Neêrlands Pindus helpen stichten?
    Zoo veel geschryfs en nogveelmeer,
Heeft uwen yver nimmer konnen
    Verdooven, hoe veel roems en eer
U deze zangstof heeft gewonnen;
    o Neen: uw zinryk Fabeldicht
    Ontbrak der weerelt noch in 't licht.

Aen dat banket, al ons verlangen,
Aen die verscheidenheit van zangen,
    Aen die geleerde beeldespraek
Boet elk zyn' lust, door zinnespreuken;
    Die, zoo vol stichting als vermaek,
Geen deugdt of zedeles verkreuken;
    Maar leeren met een zachte roê

Op

Op welk een wys de wufte zinnen
Zyn in den toom' te houden, hoe
De boofte luft is te overwinnen,
En hoe men door voorzichtigheit
Het allerveiligft' leven leit.

Hier leert men vryheit recht waerderen;
Hier leert men zynen meerdren eeren;
Hier wordt de drieftheit van de nydt,
De boosheit van den haet befchreven;
Hier wordt de nooitvermoeide vlyt
En wakkre naerftigheit verheven;
Hier wordt de fnoode huichlary
Een ftraffenswaerdig kwaet gerekent;
Laetdunkenheit en hoovaerdy
Met eene zwarte kool geteekent;
Hier is de vleyery verdacht;
Hier wordt nieuwsgierigheit veracht.

De welluft, die 't verftandt verwildert,
Wordt hier in 't los gewaedt gefchildert;
De booze ondankbaerheit gewraekt;
Het mededoogen aengeprezen;
Alle opgeblazen waen gelaekt
En 't razende onbefcheidt verwezen;
Hier praelt de deugdt, hoe vaek gehoont,
In hare blinkende fieraden;
Hier wordt de waerheit ons vertoont
In ftarrelichte praelgewaden;

 En

En waer de menſch hier de oogen keert
Wordt hy door diereſpraek geleert.

Beminnaers van geleerde boeken,
Die deugdt en wysheit tracht te zoeken
Uit oude en nieuwbeſchreven blaên:
Hier kunt gy uwen geeſt vermaken;
Hier kunt gy uwen luſt verzaên.
Dit 's ſpys voor allerhande ſmaken.
Elk bladt geeft ſtichting of vermaek,
Of laet veel wonderſpreuken hooren.
De gryze en wyze diereſpraek
Schynt van Ezopus weêr herboren.
Komt des en leeſt dees Poëzy,
Zy zal u meer voldoen dan wy.

Intuſſchen zullen onze klanken
Den onvermoeiden Schryver danken,
Die ons, uit letterliefde en gunſt,
De vrucht zyns arbeids heeft geſchonken:
Wy deden hem, hadt onze kunſt
Die magt, met eenen eerkrans pronken
Die allen laſter overwon.
En zoo, op onzen wenſch, zyn jaren,
Ten roem van Neêrlands Helikon,
VAN VONDELS jaren evenaren;
Zoo plaetſt men in der Dichtren ry,
HOOGSTRATEN aen VAN VONDELS zy.

NIKOLAES VERSTEEG.

DE ROOF- EN MOORDZUCHTIGE HAVIK IN ZYNE WOEDE BETRAPT.

Se judice nemo nocens absolvitur.

Die elk zyn' wreeden aart vertoont
Voelt haast, hoe 't quaat zyn' meester loont.

I. ZINNEPRENT.

DAt gy niet wilt dat u geschiet
Bewerk dat over andren niet.
De Havik mag onnoosle Duiven
Aangrypen met verwoeden klauw;
Maar raakt hy zelve eens in het nauw,
't Zy hem een Valk krygt in zyn kluiven

Of eenig jager hem verraſt;
Terwyl hy roofziek en vermeten
In 't bloet van 't klein gevogelt plaſt,
Te menigmaal van hem verbeten;
Dan komt het naberouw te laat.
De Wraak, geen ſchenden of vernielen
Gedogende in een' Vryen Staat,
Zit ſteeds den Booswicht op de hielen,
Gelyk ons hier de prent vertoont:
Waar 't Roofgedrocht, verraſt, gegrepen,
En van den jager onverſchoont,
Zig ter vereiſte ſtraf ziet ſlèpen,
Op dat zyn doot de ſchuld betaal'
En 't ongelyk eens word' gewroken;
Door ſnoot beleit, te menigmaal,
Hoe ſcherp vervolgt, van hem ontdoken.
De Wraak gaat langzaam: maar wanneer
Ze eens komt, valt zy te feller neêr.
Schik des 't gedrag altydt ten goede,
Op niemants goet of bloet beluſt;
Zoo dreige u geeſſelzweep nog roede:
Zoo leeft ge veilig en geruſt.

't Gemoed, van 't quaat bewuſt,
Vind nergens heul of ruſt.

DE

DE FRANSMAN EN NEDERLANDER IN HET RYK DER APEN.

Asinus ad Lyram.

Steek uwen vinger, waar gy komt, in de aarde, en let,
ô Reizer, in wat land het lot u heeft gezet.

II. ZINNEPRENT.

LEt ſteeds omzichtig waar gy zyt.
Houd niemands zeden voor wanſchapen:
Maar ſtier uw tong naar plaats en tydt,
Al ſtont ge zelfs in 't ryk der Apen.
Gedienſtigheit wint yders hart.
Verachting, ſchoon op waarheits gronden,

Wekt niet dan onheil, ramp en ſmart.
Voor haar wort geen verblyf gevonden;
Want Waarheit bouwt nog huis nog hof:
Zy is een vyandin der Grooten.
Pluimſtrykery alleen wint lof;
Daar zy alom wort uitgeſtooten.
Zoo weet de Fransman, aangeland
Daar 't Aapsgebroet, ten troon geſtegen,
Den ryksſtaf voert, met mond en hand
Zyn hof te vinden onverlegen;
Tot hem 't geluk met open ſchoot
Ontfangt, en ophoopt met zyn gaven.
Terwyl zyn arme Reisgenoot,
In wien geen valsheit legt begraven,
Om zyne opregtheit uitgeſtampt
(Geen Hollands hart kan zig verzaken)
Digt afgeroſt en half verlamt,
Zig zoekt een' open weg te maken.
Zoo veel verſchilt het, regtgezint
Te ſpreken, of met juffer Mode,
Waar elk de huik hangt naar den wind,
Zig te verſlaven om den broode.
Wie zig geen onheil brouwen wil
Laat elk in 't zyne, en zwyge ſtil.

Eenvouwigheit by hoofsgezwier
Paard zig als de Ezel met de lier.

DE

DE HUISSELYKE ZWALUW MET DE ZINGENDE EN WYTUITVLIEGENDE VOGELTJES.

3

Omnes ignorantia cum arrogantia perdit.

Die naar geenen raat wil hooren
Zal in zynen waan verſmoren.

III. ZINNEPRENT.

O boereſtulp! ô ſtille hut
Voor 't Zwaluwtje, dat onbezweken
Van 's jagers liſt en looze ſtreken
In ſchaduw van uw dak beſchut,
Geruſt het ſchempen kan verdragen
Van 't wuft en wilt Gevogelt, dat

Ver buiten dorp, gehucht en ſtadt,
Alle oorden van zyn' zang doet wagen,
Door boſch en beemden kwinkeleert,
En in dat onbepaalt gewemel
De ruime lucht houd voor zyn' hemel
En 't ſchuil van 't rietendak braveert;
Wat waard ge in des omzwervers oogen
Een toevlugt, wis en veilig huis
Wierd hem 't vermaak der ſtille kluis
Maar eens bekent in haar vermogen!
De vrye lugt was hem geen' lof
Meer waerd: wiſt hy de ſnoode gangen
Waar door 't Gevogelt wort gevangen,
Hy hield u voor een konings hof.
Nu zweeft hy, van geen' raad te teugelen,
Waar vogelroer en vinkenet
Hem graf en kerker openzet
Op Ikarus verlemde vleugelen,
Het zy de dag zyne oogen luikt
Of 't morgenligt komt opgerezen:
Terwyl de Zwaluw zonder vreezen
Dat dreigend ongeval ontduikt.
't Menslievend Diertje, vol medogen
Met 's evennaaſtens veegen ſtaat,
Heeft goet te roepen: Hoort naar raad,
En loopt uw doot dus niet in de oogen:

Hier dreigt u 't roer, daar 't vogelnet,
Gins 't valkenoog, niet ligt te ontduiken.
Een ſtormbuy kan u de oogen luiken.
Eer gy 't vermoed legt gy verplet.
Waar na geen raden wort geluiſtert,
En elk zig vaſt houd aan zyn' waan,
Is 't met den voorſpoet haaſt gedaan.
Acht vry de Zwaluw voor gekluiſtert,
Daar 't rietedak haar jong beſchut,
ô Vogeltjes, elkaars behagen:
Gy, bloot geſtelt voor alle lagen,
Ziet haaſt uw' vryen loop geſtut.
Dus ſprak het Zwaluwtje onverbeten,
Al zyne zuſtertjes te ſchalk.
Wien 't luſt mag vliegen met den Valk.
't Is beter by den Uil gezeten
Dan zig aan 't ongeval gewaagt
Waar niets dan ramp en onheil daagt.

Onkunde en Vermetelheit
Heeft elkander haaſt verleit.

DE BOOMEN KIEZEN EENEN KONING.

Ut nemo doceat fraudis et sceleris vias, Regnum docebit. Senec. Thieste.

Wie zyn vryheit wil verliezen
Mag zig eenen Koning kiezen.

IV. ZINNEPRENT.

DE Vryheit, voor al 's werrelts goet
Niet veil by die hun' welstant minnen,
Wort egter van verwarde zinnen
Veelligt vertreden met den voet.
Want om de weelde wel te dragen,
Welke uit haar zoete welbron vloeit,

Die

Die land en volk met heil befproeit,
Gelyk de lucht de zomerdagen,
Zyn alle Boomen niet beftant.
Elk roept om vryheit: en genaakt ze,
Men word ze zat: men doemt ze, wraakt ze,
En dryft ze buiten ftad en land.
O dwaas en ergerlyk begeeren!
Die uit zig zelf nau kan beftaan
Wil in gefloten boejen gaan
En zig verflaaft zien overheeren.
Dat toonen hier in 't vrye woud
De Boomen, daer ze een' koning kiezen
Om regt en vryheit te verliezen,
Niet op te wegen tegens gout.
Geen Boomen, die gins ftaan geladen
Met welig ooft en vette vrugt;
Maar ftammen van een quaat gerugt,
Van fchors zoo vuil als fchraal van bladen,
Waar aan de Roof geen vatten heeft.
Het Grauw, niets hebbend te verliezen,
Durft zig veel ligt een' koning kiezen,
Waar voor de Wyze fchrikt en beeft.
Uit wat geflagt dan te beginnen?
De Druif, de Olyve- en Vygeplant
Wyft alle heerfchzugt van de hand
En haalt geen paerd van Trooje binnen,

Gelyk 't gepeupel, dol van zin,
Dat, als ter ſlaverny geboren,
Zig niet ontziet den ſcherpen Dooren
Tot vorſt te hulden om gewin.
't Gaat aan: maar hoe 't u zal bekomen,
Die norſſe en ſtekelige Plant
't Gebied te geven in de hand,
O averegtsgezinde Boomen,
Dat wort ge eerlang ontwaar: wanneer
Hy alles wat hem durft genaken
Vernielen, en te ſchand zal maken,
Tot hem de wraak met u verteer,
En dus het eind hegte aan zyn woede.
Gy daarom die, uw vryheit zat,
Een vorſt wilt hulden met dien ſchat,
Zoek naar een Prins uit eedlen bloede,
Van afkomſt en geweten vroom;
Geen' ongeagten Doornenboom.

Wie voor bedrog en ſchelmery
Zig hoeden wil, ga 't hof voorby.

DE

DE LEEUW, EZEL EN VOS.

5

Jus in armis opprimit leges timor. Senec. Herc. Fur.

Wilt ge uw onheil niet bewerken
Houd geen maatſchappy met ſterken.

V. ZINNEPRENT.

WIe eene lyn trekt met den adeldom
Gaat met zyn' vyand om.
Een aarde pot moet aan geen kopren wryven
Wil zy behouden blyven.
De Vos en Leeuw en Ezel, van de jagt
Gekomen, ryk bevragt

Van tam en wild, kreeg de Ezel de bevelen
Om dezen buit te deelen.
Hy doet het: maer gansch zonder inzigt voor
Den Leeuw, die hem verkoor
Tot dezen last om elk zyn deel te geven.
De Plompert, onbedreven
Van oordeel, geeft, uit zorge voor krakkeel,
Aan yder even veel.
De Leeuw, wien dit te onhoflyk quam te voren,
Grypt, aangetergt van toren,
Den Langoor aan, en brengt hem om den hals,
Als waar zyn deeling vals
En niet gelyk de Vorst hem had bevolen.
Dus, om niet weer te dolen,
Belastte hy den Vos naar zyn fatzoen
De deeling eens te doen.
Dat looze Dier, in hoofs gedrag ervaren,
Weet anders dat te klaren.
Hy legt den Leeuw, die 't aankeek wel te moê,
De grootste stukken toe,
En houd zig met de kleinste wel te vreden.
Toen sprak de Leeuw: Met reden
Komt u de prys der deeling: maar wat hand
Heeft u dit ingeplant?
Of welk een geest heeft u, nu waerd geprezen,
Zoo grondig onderwezen?

De

De elende van den Ezel en zyn end
    Heeft my dit ingeprent:
Liet zig de Vos hier op rondborſtig hooren:
    „ Wagt u den Vorſt te ſtoren,
„ Hoe minzaam hy ook met u ommega:
    „ Want raakt ge in ongenâ,
„ Gy loopt op 't minſt misnoegen, hem gegeven,
    „ Gevaar aan goet en leven.
„ Wys is hy die zig voor zyn' wrok bewaart
    „ En niet als de Ezel vaart.

Hy ſpiegelt zich zagt
    Die zich aan een ander ſpiegelt.

DE VIERVOETIGE DIEREN, HAZEN EN LEEUW.

Arma tenenti omnia dat qui justa negat.

De Wetten moeten zwygen
Daar Wapens ingang krygen.

VI. ZINNEPRENT.

DE Dieren, na veel ondeugts was vernomen,
Beſtonden, om alle onheil voor te komen,
't Geen 't eene vee van 't ander had geleên,
Een Republyk te maken ondereen;
Een Vry Gebied, waar Regt en Wet zou gelden.
't Beſluit greep ſtant: zy gingen voort, en ſtelden

De

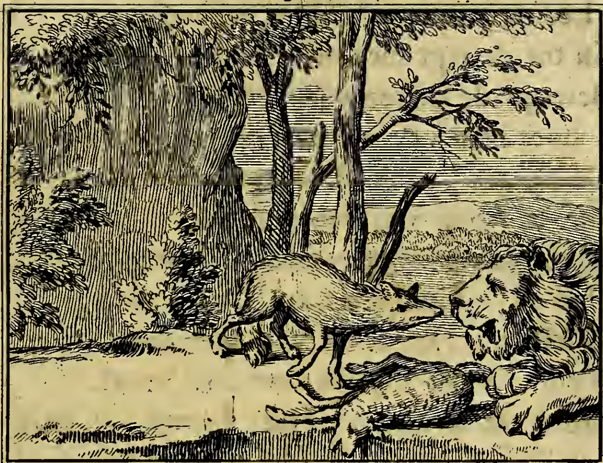
De Hazen tot uitvoerders hunner Wet,
Als regt bewuſt hoe daar diende opgelet:
Want die veel lands en zands heeft afgeloopen
Agt men in taal en wetenſchap doorkropen,
Gelyk men van de Hazen mogt vermoên:
En daarom beſt ervaren in hun doen.
Zie daar een zagte en draaglyke regeering.
Elk zette ſtil zyn teering naar zyn neering,
En plukte vry en vrank zyn eigen vrugt,
Voor heerſchappy nog harden dwang bedugt,
Te ſchroomen by verandering van wetten.
Men ſchrikte voor geen wapens of trompetten.
't Was pays en vreê waar dat men dieren vond.
Maar ach! hoe los ſtaat zulk een grensverbond!
Daar de een zoo veel als de ander heeft te zeggen,
En elk wil zyn party doen boven leggen,
Komt haaſt de Twiſt en Tweedragt op de baan.
Zoo ging het hier. de Eendragt, een wyl geſtaan,
Dook voor de ſpreuk, *veel hoofden vele zinnen.*
Men zag geen kans 't wargaren af te ſpinnen.
Het Vry Gebied dus zittende in gevaar,
Verzaamden zy de Leeuwen by elkaar,
Verſtoort en gram, dat zy (van alle dieren
De koningen) dit wetloos landbeſtieren
Zoo langen tydt geleden hadden van
Een weerloos en onmagtig veegeſpan,

Te ſlap van lyf, te ſtomp van klauw en tanden
Om dwang of prang te weeren uit zyn landen,
En dus onnut voor eenig landbeſtier,
Hun eigen als den keizer de laurier.
  Daar meê was 't uit. de Leeuw, gelyk voor dezen,
Voor koning ingehaalt, van elk te vreezen,
Herſtelde vlug de Wet, om die voortaan
Naar zynen wil en zin te doen verſtaan;
En wee het dier dat zig hier ſtelde tegen!
Daar beefde 't al. de bloode Hazen zwegen
En ſchikten zig naar 't vorſtelyk bevel:
Want ziende zig te onmagtig van geſtel
Om weer te biên, beloofden hunne dagen
Te reeglen naar des Konings welbehagen;
Zoo mogten zy nog voor wetgevers gaan,
Met welk een juk ook op den hals gelaân.
Dus wert de Leeuw weer aller dieren koning.
  Wat ſtoft hy op zyn vryheit, die zyn wooning
Niet magtig is te hoeden voor gewelt!
Zulk een dient in geen heerſchappy geſtelt,
Maar moet zig (welk een wet hem voorgeſchreven)
Ondanks aan een' beſchermheer overgeven.
  Ga, Vry Geweſt, vry deze Fabel na,
  Op dat het u niet als den Hazen ga!

Waar 't regt in 't ſtaal beſtaat daar gaat de vryheit vluchten, zegt Jan Vos.

DE

DE LEEUW, SCHALKE VOS EN ANDRE DIEREN.

Procul a Jove procul a fulmine.

Zyt voorzichtig in uw ſpreken
Wilt ge in geen gevaar u ſteken.

VII. ZINNEPRENT.

WIe buiten ſtaat zig kan geneeren
Vertrouw zich zelven niet ten hoof.
De hooffche dwang, ſteeds uit op roof,
Werpt iemant ligt iets op de kleeren,
Waar door hy raakt in zwaar verdriet.
Behaagt zyn have en erf den Grooten,

Flux is zyn ondergang besloten,
'*t* Zy dat hy schuldig is of niet.
De Leeuw, van ouderdom bezweken
En tot de jagt niet meer bestant,
Beroept de dieren van het land
Om over hem vry uit te spreken,
Of hy zoo krank ware als men riep;
En of 'er hoop was van genezen
(Zy mogten 't zeggen zonder vreezen)
Dan of 't met hem naar 't ende liep,
't Welk aan zyn' adem was te ruiken.
Voort schikt zig elk naar zyn bevel.
Sprak de eerste nu: Heer Leeuw, 't gaat wel:
Gy staat nog niet in 't graf te duiken,
Maar wort eerlang gezont en fris:
De tweede: Ik moet dan zonder reuk zyn.
De Koning zal eerstdaags zoo meuk zyn
Dat hy een lyk worde eer men 't gifs'.
Men doemt ze beide voor verloren.
Ja, daar by schuldig aan het feit
Van hooggequetste Majesteit.
Geen voorspraak was voor hun te hooren:
De een, vuil van zotten lof bemorst,
Was een bedekte Rustverstoorder,
En de ander was een Koningsmoorder.
Hun goet en bloet quam aan den Vorst.

Toen

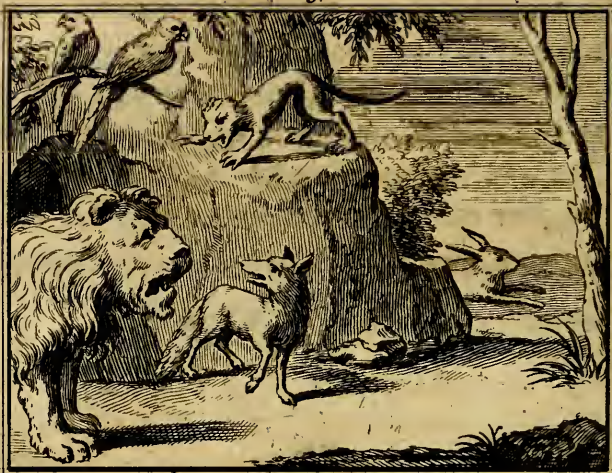
Toen ſprak de Vos: Op myn vertrouwen,
Heer Koning, 'k heb nog ſmaak nog reuk;
En vraagje, door wat harſſenbreuk?
Om dat ik ben te zwaar verkouwen.
Dus wacht van my geen veinzery,
Veel min een Koningsmoorders blame.
'k Ben zoo verſtopt dat ik 't my ſchame.
En daar me raakte Reinart vry.

Waar Moedwil ſtout het hart komt op te halen
De Onnoosle zal 't gelag altyt betalen.

DE LEEUW EN ZYNE VRIENDEN.

8.

Exeat aula qui vult esse pius.

Hy schuw het hof die vroom wil zyn.
In goude bekers schuilt fenyn.

VIII. ZINNEPRENT.

DIe Vroomheit lieft ga uit het hof,
Daar 't al jaagt naar verkeerden lof,
En Deugd en Waarheit wort verschoven:
De Boosheit schuilt in Vorsten hoven.
Wie, van dien Sodoms appel vry,
Het mom der valsche Huichlary

En haar bedriechelyke ſtreken
(Der hovelingen erfgebreken)
Wil myden, ſchuw den toverzang,
Niet dan om eigen beursbelang
Ten valſchen gorgel uitgewrongen:
Zoo word hy van geen haat beſprongen
Nog om zyn deugt op 't hart getreên.
  Dunkt iemand dit wat te ongemeen;
De Leeuw, hier ſtaande by zyn dieren
Die voor en om hem henen zwieren
En noit van hem verwydert ſtaan,
Maar om zyn gunſt hem hangen aan,
Zal 't zegel aan ons zeggen hangen;
Daar hy, van 't hoofs bedrog gevangen
En boos en vals berigt gedient,
Den Haas, zyn' allertrouſten vriend
En eerſten Raad, noit uit op lagen
Gramſtorig uit zyn hof doet jagen,
Als of het regtgeaarte Dier,
(Noit uit dan op zyns heers laurier
En wat den Vorſt ten nut kon ſtrekken,
Door in- en uitheems hem te ontdekken)
Zig niet in 't geen 'er was verricht
Gedragen had naar eed en plicht:
Tot hy in 't end door nadre klaarheit
De Valsheit ſcheidde van de Waarheit,

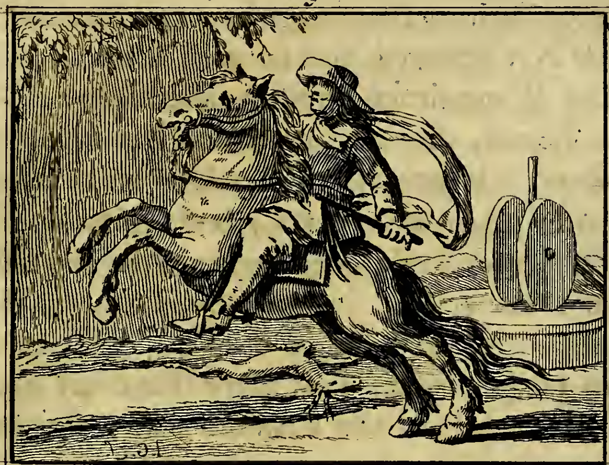
En uitvond, door wat ſchelms berigt
Hy zynen dienaar zag betigt
Van 't hofgeſtoet dat, aangedreven
Van haat, hem zelf dong naar het leven
Door blind geweer op hem geveld:
En hierom zynen Haas herſtelt
In zyn voorgaande waerdigheden.
Wie, om eens anders heil te onvreden,
Zyn wanguſt voed, en tegens regt
De Deugt met klauw en tand bevegt
Daar die ter vierſchaar zit verkoren,
Zal in zyn boos geweten ſmoren,
En roepen met de dwaze Spegt:
Myn yver wil een' boom doorboren,
Maar wat ik werk het is verloren.

Wie andren durft naar 't leven ſlaan,
Denk ſlechts hoe 't Haman is vergaen.

HET

HET PAERD EN ZYN' RUITER, TEN VERDERVE VAN 'T HART.

Facilis descensus averni.

'T zien van 's anders winst en neering
Brengt de Wangunst in de teering.

IX. ZINNEPRENT.

IS u van 't lot een' vryen staat vergunt,
Geniet hem, vry van ze iemand te benyden.
De Nyt, wen zy 't op andren heeft gemunt,
Brengt menigmaal zig zelf hier door in lyden,
Gelyk het Paerd, wangunstig van het Hart
Dat nevens hem hier graasde in eene weide,

Hier

Hierom van ſpyt en eigenbaat geſart,
  Uit zoete wraak zig zelf te dwaas misleidde.
De vrye beemd, dagt hy, quam hem alleen:
  Geen hoornig Hart mogt daar zyn ingelaten.
Waar Nyt regeert is noit de geeſt te vreên.
  Dat Wangedrogt vergiftigt alle ſtaten.
Dus yvrend, daar zyn wraakzugt rees in top
  Om 't ſchichtig Hart ten velden uit te jagen,
Nam hy, daar toe te zwak, een' Ruiter op,
  Door wien hy 't mogt verjaagt zien of verſlagen.
Zyn wraak gelukt. het Hart raakt aan zyn doot.
  Maar ach! wat won hy door dien valſchen zegen?
Zyn Helper ſprak: Wat is uw dienſt my groot!
  Door u heb ik dien ſchoonen buit verkregen.
't Gevelde dier moet gy me dragen t'huis,
  En verder doen 't geen ik u zal bevelen.
Toen riep het Paerd: Helaas! wat ramp! wat kruis!
  Zal ik, gewoon in vrye wei te ſpelen,
't Geleend gebit behouden in den mond!
  Een meeſter (voor myn hulp, aan hem bewezen)
Ten dienſte ſtaan, van zweep en ſpoor gewond,
  En daar by ligt voor kar en molen vreezen?
ô Vrye beemd, waar vliegt myn vryheit heen!
  Ik kon in 't veld geen medgezel verdragen.
Een vreemde voogt ſluit my nu 't blok aan 't been;
  En ik ſta bloot voor allerhande plagen.

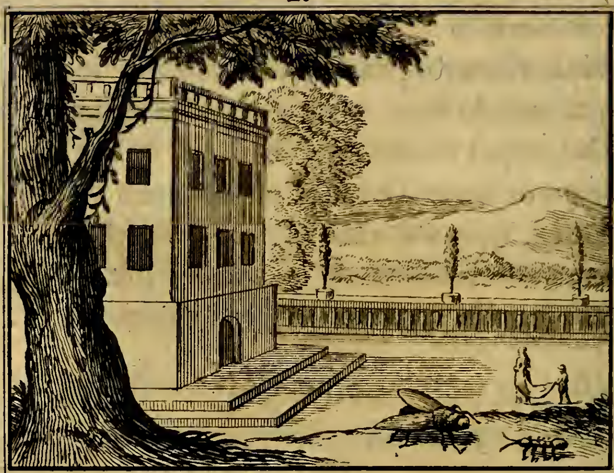
Ge-

Gemaklyk is alle afgang naar beneên: *
  Maar 't ſteile pad van daar weer op te ſtygen
Heeft werk in. wie, met zynen ſtaat te onvreên,
  Naar ſcheuring haakt, ſtaat dus zyn' loon te krygen.
Regt, zei de man, toen meeſter van het Paert:
  Dat met u twee te zwaar u viel te deelen
Is 't myne nu. dus zie't ge hoe men vaart
  Indien men wil alzins den meeſter ſpelen.
Leeft ge onbeheerſt en in vereent gezin,
Verdraag elkaar, en haal geen vreemden in.

Hebt gy u zelf geſtort in vreemde plagen,
Rek uw gedult en leer uw leet verdragen.

* ——— *facilis descenſus averni.*
Sed rovocare gradum,
Superasque evadere ad auros
Hoc opus, hic labor eſt.

DE VLIEG EN MIER.

Tolluntur in altum ut lapſu graviore ruant.

Veiliger aan ſtrant gezeten
Dan zyn jeugt op zee geſleten.

X. ZINNEPRENT.

Tragt naar te groot een vryheit niet.
Vlie liever 't ongebonden leven,
Dat, alle tugt en dwang ontdreven,
Niet dan verboden welluſt bied.
Wie daar iets goets uit tragt te hopen
Legt, eer hy 't denkt, in drek verzopen.

Haar

Haar weelde is niet dan enkle fchyn,
  Gevaarlyk haar vergult blanketzel
  Dat alle deugden ftrekt een letzel.
In goude koppen fchuilt fenyn.
  Naar haren toverzang te hooren
  Is zig in wis verderf verfmoren.

Dat leert de wufte Vlieg, hier in
  De Zinneprent vertoont naar 't leven;
  Die, van verkeerden waan gedreven,
De Mier dus invaart: Wat gewin,
  Rampzalig Dier, ftaet u tog open.
  Uit flaverny is niets te hopen.

Gy werkt en tobt en flaaft en wroet,
  Gelyk een ezel, bang voor flagen,
  En laat den zomer u ontjagen:
Daar ik, in weeldens overvloet
  My geene vryheit laat verdrieten
  Die, wat ik wens, my doet genieten.

Ik heb van alles dat ik zie
  Myn deel; waar heen ik, uitgevlogen,
  My neerzet: niets weerftreeft myn pogen.
Ik eet den honig voor de bie,
  En bade in 't vet der offerhanden,
  Van geene vogels aan te randen.

Ik zit op 's konings ſtoel geruſt,
  En durf me aan zynen diſch vertrouwen.
  Ik kuſch den mont der ſchoone vrouwen;
Ja proef van alles wat my luſt,
  En drink uit goude en zilvre ſchalen:
  Wat Werkuil ziet men dus onthalen?

't Is waar (ſprak de arbeitzame Mier)
  Gy krygt den koſt, bevryt van werken:
  Gy word gezien in hof en kerken,
En by het heilige offervier,
  Ja zelfs in de geheimvertrekken
  Die ſchaamte en eer voor 't oog bedekken.

Maar hoe geniet gy ze? ongevraagt
  Gelyk een dief, van elk verbeten;
  Want waar gy immers zyt gezeten
Gy wort verdreven en verjaagt.
  Des zomers ſtoft ge op uw bedryven;
  Maar waar ziet u de winter blyven?

Dan zwygt ge ſtil. dan is de tyt
  Vervlogen van uw blyde dagen;
  Dan krimpt ge voor de koude vlagen;
Dan ſterft ge, als zig de Mier verblyt
  In 't geen de zorg haar heeft gegeven
  Tot voorraad en behoud van 't leven.

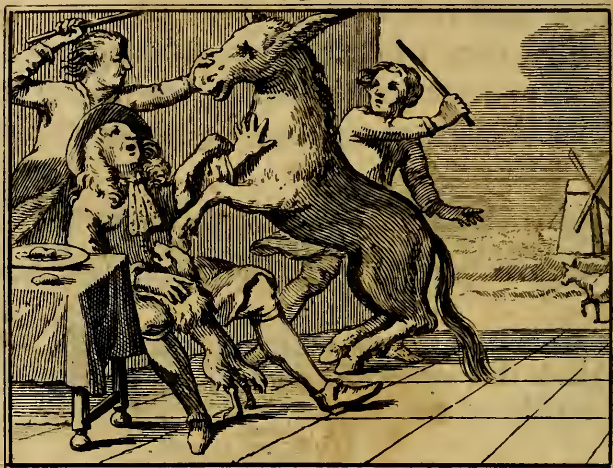
ô Korte vreugt der wufte Vlieg! *
Regt by den Wellust vergeleken.
Hoe haast is 's levens zeil gestreken
Wanneer men 't graf haald by de wieg!
Wie voor de doot bestaat te beven
Vlie Wellust als den roof van 't leven.

Wellustige Overdaat geleid' er meer ter aard
Dan de gevreesde snê van 't bloedige oorlogszwaerd.

* Wie dieper in deze stof wil tasten zie den *Lof der Vliegen*, in het vierde deel myner Mengelpoëzy op de 22ste bladzyde.

DE EZEL, HOND EN HUN MEESTER.

Tu nihil invitâ dices faciesve Minerva.

Wie hooger yld dan zyn beſtek
Werpt zich wel ligtlyk in den drek.

XI. ZINNEPRENT.

HY moet een Vleier zyn geboren,
En 't moet hem welſtaan, wat hy doet,
Die met een' quinkſlag, als hy groet,
Een Prins of Koning zal bekoren
Of 't hart zyns meeſters nemen in,
Zulx dat hy hem van 't werk bevryde:

Want

Want dat hangt elk niet op de zyde.
  Onaardigheit raakt hart nog zin,
Maar is een walg van oog een ooren.
  Pluimſtrykery, op lof en gunſt
  Uitziende, eiſcht onderwys nog kunſt:
Hy moet een Hofnar zyn geboren
  Die op dat ambagt leeg wil gaan.
Een Hoog- of Neerduits mag het wagen,
Maar hoe hy 't aanleg, 't zal noit ſlagen:
  De Fransjes zyn 't die dat verſtaan.
De Fransjes, wuft van aart en ſchrander;
  Gehuwt aan de à là modezwier,
  Onthalen ons dien hoflaurier.
Ernſthaftheit paſt den Nederlander.
  Een Hondje, welig opgevoed,
Naar eiſch beſneên van muil en pooten;
't Vermaak van huis- en diſchgenooten,
  Mag, daar het met zyn ſtaartje groet
En quispelt om zyn' meeſter henen
  Waar 't zulx maar goetdunke, ongenood
  Zyn' Huisvoogt ſpringen op den ſchoot,
„ Al zat die zelfs van pyn te ſteenen:
  Hy, ſchoon alle aanzoek hem verveelt,
„ Naar 't luſtig beeſtje vol verlangen,
„ Laat het aan mondt en lippen hangen,
„ Gekuſt, geliefkooſt en geſtreelt.

Maar komt een Ezel, grof van leden,
Een lompe Steiloor, vuig van aart,
Dierwyze aanquisplen; met zyn' ſtaart
En naargebootſte vriendlykheden
Aanzoek te doen op 's meeſters ſchoot,
Om, als het Hondje te behagen;
Hy, digt met knuppels afgeſlagen,
Wint veel, ontvlugt hy dan zyn' doot.
Zoo veel verſchilt in 's werrelts zaken
Des eens of anders dienſt en groet.
Het is niet evenveel wie 't doet.
Het Hondje, een diertje vol vermaken;
En de Ezel, een wanſchapen beeſt,
Zoo vuig van lighaam als van geeſt,
Moet zig naar zulk een' ſtaat niet voegen,
Maar met zyn' arbeit zig genoegen.
Zoo blyft de Schoeſter by haar leeſt.

Het zy ge ſpeelt voor ſtom of ſpreekt,
Let altyd in wat kleed gy ſteekt.

DE

EEN OUD WYF, BIDDENDE OM HET LANG LEVEN VAN EEN' TIERAN.

Mitissima sors est regnorum sub rege primo. Lucan.

Zoo de ouden zongen
Zoo pepen de jongen.

XII. ZINNEPRENT.

BEſchouwt dees prent, ô Vryheitsonderdanen,
In laſt en druk zwaar tot gedult te manen.
Het zy de tyd door 't heilloos oorlogsjuk
Uw koopvaardy en winkelneering druk,
Of ſchot en lot te zwaar u val te dragen,
Daar gy, gedrukt van land- en waterplagen

Naar 't weifelend gevoelen van 't gemeen,
De ſchuld daar van legt op uwe Overheên,
Als of men door onhebbelyk regeeren
Uw vryheit wilde in ſlaverny verkeeren;
Te dugten, zoo gy daar niet in voorziet,
En de Eigenbaat het moedig voorhoofd bied,
Die, hoe zy 't Land naar zynen val doet neigen,
't Gemeen verzuimd, en vordert ſlegs haar eigen,
Te weeren door verzetting van de Wet,
Als of daar door de boel zou zyn' gered;
Voor al, indien men, zonder tytverliezen,
Daar by beſloot een Opperhoofd te kiezen
Die 't landbeſtier zou kyken in de kaart.
Een Vrouw, zoo ryp van geeſt als hoog bejaart,
Legt op haar knien den Goden, in het midden
Des Volks, alhier voor haren Vorſt te bidden,
En wel met ernſt te ſmeeken jaar op jaar,
Dat hem Jupyn dog lange in 't leven ſpaar;
Onaangezien hy, een Tieran geboren,
't Al hield in klem van zyn gebit en ſporen,
En hoog en laag in zyn gareelen joeg,
Den nek intrad, en met zyn zweepe ſloeg,
Van luid gekerm nog jammernis bewogen
Wat hem vervloekte en ſchreide uit bloedige oogen.
Want (riep ze, toen men loeg om haar gebeên)
Weet deze ons dus de lenden in te treên,

Meer

Meer dan zyn Vaâr voor heen ons plagt te plagen,
Die na hem komt (als hy is uitgedragen)
Zal (Burgers, 'k heb 't aan beide nu gezien)
Noch feller u zyn' klauw en tanden biên,
En zoo verbaaſt verſchrikken met zyne oogen
Dat gy u zult te deerlyk zien bedrogen
In 't langgewenſcht verwiſſelen van heer.
Verandering neemt zelde een' goeden keer.
Verbeteren de jongen nimmer de ouwen,
Gelyk wy aan deez' Dwingeland beſchouwen?
Verwacht na hem geen zachter ſtraf of ban.
Uit een' tieran ryſt niet dan een tieran.
Zyn Vaâr was wreed, hy wreeder. om wat reden
Zou hy uw lot verbetren door zyn zeden,
Die, in het quaat geteeld en opgevoed,
Niet zal beſtaan dan uit noch trotzer bloet?
Slaat deze u met zyn roê de huid aan ſtukken?
Zyn Zoon, reeds opgequeekt in boozer nukken,
Zal u veelligt met ſchorpioenen ſlaan.
Verandring is gevaarlyk te ondergaan.
Wie dit verſtaat behoeft men niet te leeren
Dat nimmer uit verandering van heeren
Verbetring ſpruit. beſt is hy des gehuld
Die in den noodt zich wapent met geduld.

't Juk, niet wel te verjagen,
Wort ligter door verdragen.

DE OPGEBLAZE VORSCH EN KOE.

Tuo te metire pede.

Maat houd ſtaat.

XIII. ZINNEPRENT.

GUnt u 't Fortuin het zeil in tóp te halen,
Gy, hoe ryk van gewin,
Bind liefſt een reefjen in.
Dat u verheft kan u ook weêr doen dalen.

Een Kikvorsch, van natuur meer opgeblazen
Dan andre, zyn 's gelyk,
Was in zyn oog zoo ryk
En groot, dat hem geen dier meer kon verbazen:

Dus nydig van een Koe, die hy zag weiden,
Blies hy zich zelven op,
En riep: Nu 't zeil in tôp.
Spreekt, Vorschen, wie de grootste is van ons beiden.

De Kikkers, om deze overdwaze reden
Aan 't lagchen, riepen t' zaam:
Blaas nu vry uit den aâm.
Eer blaast ge u doot dan haar gelyk van leden.

Toen blies hy weêr, om 't uiterste te wagen,
Met zoo benauden zugt
Tot dat hy barstte aan lugt.
Daar lag de Work, van eigen waan verslagen:

Toen sprak de Koe: 'k Heb 't lang gespelt te voren
Toen ik 't verwaten Dier,
Als zekren Hofpluvier,
Elk farren zag met opgestekene ooren:

't Was, dacht hy, al beneden hem gewassen
Zoo dra hem 't hof zag gaan,
Van 't Haagsch livrei ontdaan.
Hoe weet de val den hoogmoed te verassen!

Wie met zyn lot zich wyslyk houd te vreden
En geen geluk vertrouwt
Is koning van het woudt.
Maar dat gedenkt geen ſnoeshaan, woeſt van zeden,

Wie elkeen-gelyk wil wezen
Ziet haeſt zyn verderf gerezen.

DE

DE GANS EN PAPEGAAI.

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Wie zyn eigen vryheit dood
Werpt zich zelf in allen noodt.

XIV. ZINNEPRENT.

HOe juist het lot elk weet by 't zyn te voegen,
Noô heeft een mensch zyn vergenoegen.
De vette Gans, wat vryheit haar verfraai,
Wil in de koi der slaafsche Papegaai.
Om 't lekker der wynsopjes, daar te hopen,
Laat zy haar vryheit loopen.

De ploegos wil een paerd zyn: 't paerd daar neven
Jookt naar den ploeg, en wil het akkerleven.
De boer, hoe zagt en wel 't hem gaat,
Ziet weelde in een' soldaat.
De krygsman wil des hopmans handel dryven.
Geen mensch tragt in zyn' stant te blyven;
Maar yder wil al hooger treên:
Ja 't ongeachte graau neigt daar de zinnen heen.
En om daarin zyn oogmerk te doen slagen
Ontziet men list nog lagen.
Maar wee hem die, om winst van hooger staat,
Zyn huis, zyn stadt of vaderlandt verraadt!
Hy stelt, die 't waagt, zich, bloot voor kerker, doodt en boeien.
Dit vind de Gans, gewoon door de open lucht te roeien,
Nu ze, in de koi gelokt als vrind,
De deur daar van gesloten vind.
Wie 't wagen wil laat zich dierwys misleiden.
Die vryheit kent zal nimmer van haar scheiden.

Waar heen de mensch zyn zinnen vest,
Eens anders brood smaakt altydt best.

ZEEMANSPRAATJE.

Quisquis suæ casæ.

Dat meer niet scheen dan ydle klap
Had meenigmaal zyne eigenschap.

XV. ZINNEPRENT.

WAt of Matroos, uit zee gekomen,
Al nieus hier aanbrengt van de vaart?
't Is of hy keef op wind en stroomen,
Zoo nyver geeft de Vent de kaart.
Dat (zeit hy) zal ik je verklaren.
Maar zeg me van te voren dit:

Hebt gy ooit by der zee gevaren?
Neen (zegt het heerſchap dat daar zit)
'k Hou van dat op- en nederwiegen
Niet op dat dronken element.
Dan wil ik (hy weêr) zonder liegen
Wat raars u maken gaan bekent.
Hoor (zegt hy) 'k heb aan vreemde kuſten
Drie koſtlyke Eilanden gezien,
Wel waart om daar wat uit te ruſten,
Want 't was 'er vol van hupſche liên.
Op 't eerſte zag ik 't volk regeeren
Van een voornaam en groot Doktoor,
Die als een prins keek uit zyn kleeren:
Geen wonder; want hy ging 'er voor.
Hy was, als ik het wel zal zeggen,
Daar Koning, Veltheer en Regent:
En, voor dien 't luſtte ziek te leggen,
Een Medicyn, ganſch excellent.
Deze, om zyn burgers wel ter degen
Te handlen, als 'er een wierd krank,
Ging ſtrax wel fyntjes overwegen
Wat zulk een' diende voor een' drank.
Want zoo de zieke quam te ſterven,
Terſtont had hy den neus in 't vet.
Het kleinſte deel verviel aan de erven,
En 't grootſte aan hem: zoo lag de wet.

Des

Des trok hy ſtrax aan 't *aderlaten*,
Aan 't *kakken*, *zweeten*, *braken*, en
Wat voorts den zieken toch mogt baten,
Voor hem een vette kermishen.
Maar wyl 't dien Heer niet quam gelegen
Al dat ſlaefs werk alleen te doen,
Zond hy zyn dienaars allerwegen,
Om nevens hèm 't ey uit te broên.
Dog toen men door die ruwe gaſten,
Wel meeſt op eigen voordeel uit,
Geſtaâg te duvels mis zag taſten,
Liep hier de Doodt ſtaag op vry buit;
Want door de Lyders te verzuimen
Of die verkeert te taſten aan,
Moeſt elk wel haaſt het ziekbed ruimen
En den gemeenen weg ingaan;
En dat was juiſt niet zeer te pryzen.
Het andere Eilandt wierdt bewoont
Van Dokters die, als onze wyzen,
Elk zagen u naar vereiſch beloont;
Regenten, die 't ſchip beter ſtierden;
Die 't leven zochten van de lui:
Want hoe 'er meer genezen wierden
(Van 't ſterven quam hun niet een' brui)
Hoe meer profyt zy daaglyx trokken.
Des was hun dagelykſche raad,

 Voor

Voor die ontſteld was of verſchrokken,
  De Aptheek te zoeken t'zyner baat,
Om dus de ziekten voor te komen;
  Waar door het *braken*, *zweeten*, en
Staag kakken, moeſt zyn waargenomen
  Zoo veel het lydlyk was voor hen.
Doch door dit ſtaag medicineeren
  Werd ook dat Volkje daar zoo zwak
Dat elk daar eer kon ſterven leeren
  Dan daar men nimmer Dokter ſprak,
Maar elk naar zyn goetdunken leefde
  Zoo als hy 't met Natuur verſtont:
Want hoe men voor de Doodt meer beefde
  Hoe meerder menſchen zy verſlondt.
Van hier gereiſt, met zwak vertrouwen
  Van 't volkbeheerſchend Dokters gild,
Stondt my 't derde Eilandt te beſchouwen.
  Hier leefde men als in het wild:
Heel anders ſtont het hier geſchapen;
  Hier was nog Dokter nog Barbier;
Hier kende men geene Eskulapen;
  Hier zworf Galeen nog Podalier:
Elk menſch was hier zyn eigen heiland;
  En yder was gezont en ſterk.
Hier leefde men by zaai-en weiland;
  En elk vond zyner handen werk

Naar

Naar geest en kennis, hem gegeven.
  Hier mogt men zonder Dokters zorg.
Op eigen ondervinding leven.
  Elk was zyns welstands eigen borg.
En door dit huislyk t' zamenleven,
  Van geen' *Regent* of *Arts* bestiert,
Was 't volk, hoe ruw en onbedreven,
  Hier kloek van leest, grof, sterk gespiert,
Gezond alom, en warm gezeten,
  Ook 't landt van vry meer volk bewoont
Dan daar het *kakken*, *laten*, *zweeten*
  En *braken* wierd met gelt geloont.
Des ik 't voor vast houde en voor zeker,
  Wanneer ons 't een of 't ander schort,
Dat Dokter en zyn maat de Aptheker
  Des menschen leven maar verkort.
Daar die slechts worden uitgehouwen
  Is 't leven langst, vol oude liên,
Gelyk dit Eiland geeft te aanschouwen.
  Die 't niet gelooven wil, ga 't zien.
Maar, zulje mooglyk hier op zeggen,
  Waar heen met al dien Zeemanspraat?
Wat staat ons daar van uit te leggen?
  Geen mensch die dat verhaal verstaat.
Wel, Plompert, als ik plagt te wezen;
  Door MEDICYNS verstaat men hier

Regenten, hoog in eer gerezen.
Door ZIEKEN, 't algemeen gezwier
Des volks, in burgerſtaat gezeten.
Door ADERLATEN, DOODEN, en
Door KAKKEN, Schattingen: door ZWEETEN,
Impoſten op al wat ik ken
Van levensmiddlen: door BRAAKDRANKEN,
Het Geld, op renten t' huis gehaalt,
't Geen niet dan met geween en janken
Den Crediteuren afbetaalt
Of ſmartelyk word weêrgegeven.
Verſtaje 't nou? zoo houd het vaſt.
Verſtaje 't niet? 't is my om 't even.
Ik laat den waardt by zynen gaſt.

't Zy blyſchap ryze of ongeval,
Elk voor zich zelf, Godt voor ons al.

DE

DE LEEUW, KALF, GEIT EN SCHAAP, IN JAGTVERBONT.

16

Pares cum paribus facillime congregantur.

Span nimmer met uw' meerdren aan
Daar 't eens zal op een deelen gaan.

XVI. ZINNEPRENT.

MEt ſterken is geen maatſchappy te wagen:
Wie dat begint zal 't aanſtonds zich beklagen,
Zoo dra de vangſt iets te verdeelen geeft
Daar groot en klein gelyk een regt aan heeft.
Geweldnary dryft dog in alles boven,
En oordeeld dies te luſtiger te hoven:

Ge-

Gelyk de Leeuw, hier in de prent verbeeld,
Zich met dien waan en dolle glori streelt,
Daar 't Schaap, de Geit en 't Kalf, zyn Jagtgenoten,
Van 't geen 'er is beschaart zich zien verstooten,
Hoe in verbond getreden voor de jagt,
Dat elk zyn deel zou worden t'huis gebragt,
Mits dat den Leeuw vergunt zy de eerste keure.
Geen wonder dat 'er meenig raakt te veure
Die voor zulk doen wel eer ten achtren was.
Gevreesde magt werpt yders recht in de asch',
Daar Weerloosheit, van alle hulp versteken,
Geen kans ziende om daarover zich te wreeken,
Zich hooren laat: Dus zyn wy alles quyt,
Wat * Voorregt zelf voor ons gedeelte strydt;
Want met den Leeuw is geen pleidoi te wagen,
Die, niet gewoon naar regt of wet te vragen,
Slechts speeld: † Ik wil. komt my het eerste deel
(Zegt hy) om dat ik Leeuw heet? geen krakkeel
Kan my het tweede om myne sterkte ontzeggen.
Dus diend men my het derde ook toe te leggen
Als Heer van 't woud: en die my 't vierde ontzegt
Wort flux van my by 't wild daar neer gelegt.
Daar stont het Kalf, de Geit en 't Schaap, te kyken.
Terwyl heer Leeuw met al den buit ging stryken,
Zyn Jagtgespan geen vinkepootje liet,
Maar zelfs hen nog uitlagte in hun verdriet.

Die

* Privilegie. † Je veu.

Die met een' Leeuw zich wil op winſt begeven
Moet Geit noch Schaap noch Kalf zyn, onbedreven
In hooffche liſt en onweêrſtaanbre magt,
Maar hem in moedt gelyk zyn als in kracht.
Want die niet is beſtant voor 't zyn te ſpreken
Wort, wat hy trek ter hand, dus uitgeſtreken,
Wyl Eigenbaat toch overal regeert.
Plomp is hy, die hier uit niet wort geleert.

Om dreigend ongelük te ontwyken
Paart beſt gelyk met zyns gelyken.

DE MAGRE WOLF EN VETTE HOND.

Libertas vitæ æquiparatur

Wie Groothans hangt om mild onthaal op zy,
Acht zich een Heer, en trouwt de Slaverny.

XVII. ZINNEPRENT.

HOe niets zoo waerdig is dan vryheit in dit rond
Toont hier een magre Wolf aan eenen vetten Hond.
Dit paar, elkanderen op een' der buitenwegen,
Ontmoetende, begint de Wolf op zyne wys
Den Hond te vragen, door wat ſpys
Hy dus in groei was uitgedegen.
Gy, broeder, zegt hy, zyt zoo vet gelyk een Bagg';
En ik, als een geraamte aantredende in den dag,

Loop,

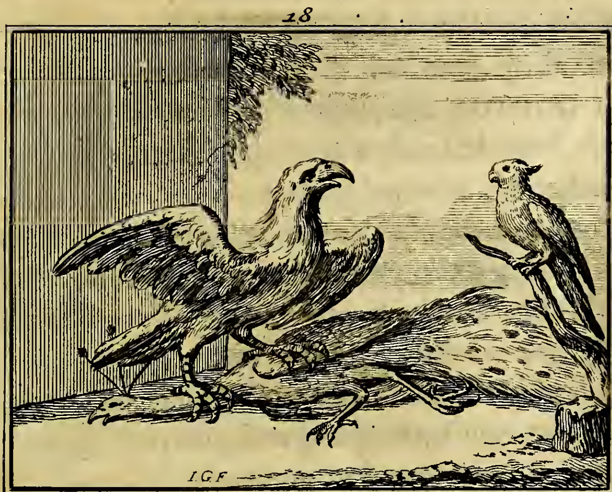
Loop, voor het licht beſchaamt, in afgeleegne hoeken,
Door noodt geperſt, myn voedzel zoeken,
En keer voor 't meeſt zoo onvoldaan
En hongerig weêrom als ik ben uitgegaan.
Aan dezen groei ſtaat u ook te geraken,
Zegt hem de Hond, wilt ge u bevlytigen tot waken
Van huis en hof waar op de dief en roover loert,
Zulx dat den eigenaar daar af niets worde ontvoert.
Ik dien een' heer op deze wyze,
En dat verſchaft my brood genoeg en verdre ſpyze
Om, vry van werken, glad en vet
Te blyven: luſt het u? kom, 't lyf daar naar gezet.
Ja, ſprak de Wolf, dat zou my regt gelyken.
Nu jaagt de noodt my door beſlykte dyken
En wegen, dik beſneeuwt, en hagel heen te gaan,
En in de boſſchen voor alle onweer bloot te ſtaan.
Hoe eer hoe liever zulk een' dienſt met u begonnen.
Zoud gy my daar aan helpen konnen?
Ja, ſprak de Hond: kom gaan we langs dit pad.
Zy trokken t' zaam den weg op. maar naau had
De Wolf iets aan den hals des Honds vernomen,
Of hy begoſt voor ongeval te ſchroomen.
Wat prangt daar, zegt hy, broeder, uwen nek?
Zyt gy gequetſt, of drukt u een gebrek?
Neen, niet met al, was 't woord; om u te dienen.
Het is myn halsband, waar men 's avonds my, na tienen,

Voor 't huis aan ſluit. want daar heb ik de wacht
Voor allen noodt, te duchten in den nacht,
Maar by den dag ga ik ontbonden henen.
Men geeft my brood en halfgeknaagde beenen,
En wat 'er voorts van tafel overſchiet;
't Is al voor my, die hier van groei gelyk je ziet,
En zonder dat ik hoef voor eenig werk te ſchromen.
Goet, ſprak de Wolf. maar nu, genomen,
Gy wilde eens los zyn om uit luſt eens uit te gaan?
Dat is my, zei de Hond, dien tyd niet toegeſtaan.
Geen' Waakhond is die vryheit ooit gegeven.
Geluk dan, Vrient, met zulk een leven,
Sprak Wolfneef: dunkt die ſlaverny u zoet?
Ik geef myn vryheit niet voor al het werrelds goet.
Gy, mogelyk uit ſlaafs gebroet geboren,
En onbewuſt wat aan de vryheit wort verloren,
In 't dwanggebied van mof of knoet geteelt,
Waant ligt dat gy een heerſchaps rol hier ſpeelt.
Als gy den koſt maar hebt. ik, voortgekropen
Uit Hollands Ras met Gelders bloet bedropen,
Wil liever ſchraal op eigen beenen ſtaan,
Dan als een ſlaaf in band en boejen gaan.
Daar mêe verliet dit paar elkander,
Want de een was niet gezint als de ander.
Wat ſchat gy ſluit in kaſſe of kiſt;
Arm is hy die zyn vryheit miſt.

DE

DE ARENT, PAAUW EN PAPEGAAI.

18

Quod non potest, vult posse, qui nimium potest. Senec. in Hippol.

Waarheit, waar ze gaat of staat,
Werpt zich overal in haat:

XVIII. ZINNEPRENT.

DE Waarheit, van de Huichlary,
Waar zy verschynt, heruit gedreven,
Moet, wil zy stil en veilig leven,
Zich hoeden voor haar dwinglandy.
Want durft zy haren ernst verklaren,
Zy stort in allerlei gevaren.

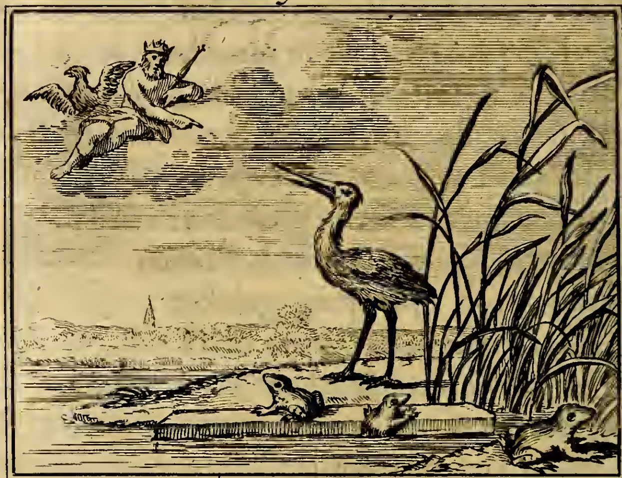
Hier dreigt de Haat met zwaard en koord,
Daar de Vervolging met vernielen;
Gins zit de Wraak haar op de hielen.
't Loert al op haar bederf. een woord,
Wat te onvoorzigtig uitgeſproken,
Heeft haar de lenden haaſt gebroken,
Zoo hachelyk, zoo vol gevaar
Is 't op haar licht door zee te ſtreven.
De Paauw, dierwys gebragt om 't leven,
Wort dus der waarheits martelaar;
Gelyk ze, onkundig dezer lagen,
Hier van den Arent legt verſlagen.
Die Koning van 't pluimdragend gild,
Voor den vermogenſten geprezen,
Wilde ook met een de ſchoonſte wezen
Van alles wat'er vloog in 't wild,
En daar geen tegenſpraak op lyden;
Maar dat men hem die kroon zou wyden.
't Pluimſtrykers rot was flux gereed
Hem voor den ſchoonſten uit te ſchreeuwen.
Dat ſmaakte de lafharte Spreeuwen.
De Papegaai gaf wyt en breed
Hiernevens op, dat geen penſeelen
Zoo ſchoon een' vogel konden teelen.
Van bek gekromt, van wezen ſtraf;
Van oogen ſnel, van pluimen ſierlyk;

Van klaauwen fors, dog ganſch manierlyk,
Won hy 't der Paauw, hoe ſchoon, ver af,
En zoo getuigden al de veugelen.
Een vleiers tong is niet te teugelen.
De Paauw alleen, hier van geraakt,
Sprak (maar dat koſtte haar het leven)
Die lof moet zyn aan my gegeven,
Wiens ſchoonheit menſch en Godt vermaakt.
Geen vogel, in wat werrelds ſtreken
Befaamt, mag zyn by my geleken.
Wel ſprak zy waarheit. maar helaas!
Zy, reeds van 't levenslicht verſteken,
Wert om dit ſimpel tegenſpreken
Den lekkren Papegaai tot aas,
Want dat ze niet was vry te ſpreken,
Riep die, is aan haar doot gebleken.
's Volks ſtem, Godts ſtem! riep boven dien
Een Rantsuil uit de naaſte boomen:
Het regt heeft hier zyn' eiſch volkomen.
Wie 's Konings gramſchap wil ontvliên
En van geen onheil zyn beſprongen,
Zing: Aap, wat hebt ge ſchoone jongen!

Geen menſch in meer gevaar zich ſteekt
Dan die verbode waarheit ſpreekt.

DE

DE KIKVORSCHEN EN DE BALK.

Ut servitus contra naturam, ita natura in tyrannidem proclivis.

Recht is hy een gelukkig man
Die niemands slaaf is of tieran.

XIX. ZINNEPRENT.

WIe, hier zyn gulde vryheit zat,
Jupyn een' Koning durft verzoeken,
Zal niet berooft zyn van dien schat,
Of voort zyn dwaas bedryf vervloeken.
De Vorschen, zulk een dwaas gediert,
Met deze kroon belauweriert,

In

In vrye wei gewoon te ſpelen,
Van landvoogd, heer, en koning vry;
Nu wars van hunne heerſchappy
Dus langer ondereen te deelen,
Beſtonden dierwyze onberaân
Jupyn (hoe noô dat toe te ſtaan)
Te roepen om een' koning aan;
Hoe hachlyk hem hierdoor te hoonen.
De Godt, om hen nog te verſchoonen,
Stiet hun een' balk van boven neêr
(Waar op een ſcepter met twee kroonen
Geſchildert ſtont) voor vorſt en heer
Waerd uitgeſpot met luid geſchater.
Maar als die van het hemels dak
Met een' vervarelyken ſmak
Een yslyk gat viel in het water,
Waar yder voor verſchrikte en vlood,
Koos deze 't kantje van den ſloot,
Die, 't open veld met vlugge beenen.
Dog ziende dat dit leggend hout
Zig niet bewoog, hoe vry en ſtout
De Kikkers daar om ſprongen henen,
En voorts uit ſpot en tydverdryf
Dien Koning liepen over 't lyf,
Ja daar hun' drek op lieten vallen,
Was flux de beê weêr aan Jupyn:

Hy zou hun toch genadig zyn,
En dus niet langer met hen mallen;
Maar hun een' koning zenden af,
Voor 't goede goet, voor 't quade ſtraf;
Een vorſt, bequaam om te regeeren;
Die alle vyandlyk gewelt
't Hooft bieden, en dat af kon keeren,
Gelyk een heer van ſloot en veld,
Waerd met de wapenen verdedigt.
Jupyn, door dezen eiſch beledigt
En gram om 't mydeloos gevaar;
Zond deze ondankbre en zotte ſchaar
Een' langgebekten Oyevaar,
Dien zelf de Waterſlangen vreezen,
Op dat die zou hun Koning wezen.
't Ging aan. de Vogel trad hun toe.
Maar och! hoe gaauw was elk hem moe!
Want die gewoon, als alle ſtorken,
Te leven van het vleeſch der Worken,
En op de vetſte uit poel en ſloot
Te bikken, ging 'er digt meê ſchoot,
En vulde al 't rond met ſchrik en vreezen:
Want die maar iets geleek te wezen
In de oogen van den Oyevaar,
Was wech, eer 't iemand wierd gewaar.
Toen kreet men: ô wy reukeloozen!

Wat

Wat razerny heeft ons bereên?
Ons recht is wech; de vryheit heên.
Jupyn, verlos ons van dien boozen,
Of wy zyn slaven ondereen!
Neen, zei hun toen het hooft der Goden,
Bedurven door uw eigen schuld,
Draagt nu uw lyden met gedult.
Toen ge, op de vrye en groene zoden
Gebakert, van uw' tuin en sloot
Als heeren zelf het hekje sloot,
Riept ge om een' koning van beneden.
Dwaas zyn ze en razend van beraad
Die, om verandering van staat,
De Goôn vermoeien met gebeden;
Wier ondoorgrondelyk besluit,
Elks nutte werkt ten besten uit,
Dus wagt, hoort ge anders nog naar reden,
Nu, tot een gunstiger gety
U van dit onheil weer bevry.

Geen liever aas voor Storken
Dan vetgemeste Worken.

'T ONTSNAPTE VINKJE EN ZYN MEESTER.

20

Alterius ne sit qui suus esse potest.

Vryheit, blyheit.

XX. ZINNEPRENT.

DIe eens zyn' kerker is ontvlogen,
Hoe zoet en zacht daar in onthaalt
En voor zyn' dienst zelfs heusch betaalt,
Zal, met wat hartverlokkende oogen
Te rug gebeên, in 't henenvliên,
Naar zyn gevangknis niet weêr zien.

De

De Vryheit, al te hoog van waerde
Om haar te ruilen voor het goet
Waarom de Hebluſt ſlaaft en wroet;
Die Schat, dat Pronkjuweel der aarde,
Zal, eens den dwang, hoe zagt, ontgaan,
Zich daar noit weer toe laten raân.
't Lykt wat, op 's Heeren beurs te leven,
En uit den broodkorf zonder zorg
Zich vry te zien van laſt en borg;
Waar zoo veel duizenden naar ſtreven;
Maar als men 't in zich zelf beziet,
Is 't by de Vryheit maar verdriet:
Zoo zong het Vinkje, 't juk ontkrepen,
Dat, gins gezeten op dien tak,
Zyn kooi ontſprong, hoe vol gerak,
Zoo dra het zag zyn deurtjen open.
Want hoe haar 't Heerſchap lokt en vleid,
Zyn heusheit dunkt haar onbeſcheid.
Ik, riep het, eens uw' dwang ontvlogen,
Kom, op wat borg, daar nooit weêr in.
Hoe ik uw oog gevalle en zin,
Nog leve ik van uw gunſt bedrogen;
Want hoe ik naar de lucht verlang,
Ik blyf uw ſlaaf om myn gezang.
Myn zang, uw luſt, vermaak en leven,
Waar 't huis om juicht verheugt en bly,

Is de oorzaak van myn ſlaverny,
Nog eenigzins u te vergeven,
Mogt ik me voor een korte vlugt
Somwyl eens zien in vrye lucht.
Maar daar 's geen kans toe. eens geſloten,
Is my de paal van u gezet.
Uw willekeur ſtiekt my een wet.
Wat roemt ge op 't goet, van u genoten?
Al ſchonkt ge my een koi van gout,
Nog was ik liever in het woudt.
Wie, die dus hoorde een' vogel zingen,
Liet om vergangklyke eer en pracht
Of gelt, van zotten 't hoogſt geacht,
Den ſchat der Vryheit zich ontwringen?
De Vryheit, yders hoop en wenſch?
Dat mogt een ezel doen, geen menſch.

Die zyn eigen heer kan wezen
Laat zich van geen' dwang belezen.

DE

DE MAN EN HET BOSCH.

21

Principiis obſta ſero ſapiunt Phryges.

Wacht u van iets wech te ſchenken
Dat u ſchaden kan of krenken.

XXI. ZINNEPRENT.

TOen de onbezonne Brit weleer,
Beluſt op eenen nieuwen Heer,
Uit nydt den land- en waterſtaf
Des ryks aan trotſchen Kromwel gaf,
Om door diens onbepaalde magt
Te groeien in gebied en kracht,

Van

Van hem te loos hier toe bepraat;
Maar voort zyn' versgegronden ſtaat
Door 's Rykstierans verwoed gedrag
In mogentheit vervallen zag,
En van zyne opperheerſchappy
† 't Gemeenebeſt in ſlaverny;
Riep elk, van moed en zin berooft:
Wat baat het ons, een opperhooft
Te hebben over 't krygsgewelt,
Nu dit ons zelf de wetten ſtelt
En draven doet naar zyne zweep?
Zoo wort de vos den leeuw te leep.
Dwaas is hy die, daar vryheit leeft,
Den vinger aan een' ſterken geeft,
Die, op deze eerſte winſt parmant,
Strax nemen zal de ganſche hand:
Gelyk 't Geboomte, dus geblind,
Aan dezen Boſchberoover vint;
Die op gelyken vond een wyl
Voor zyne ſcherpgeſlepen byl
Een ſteel verzocht te hebben van
Dit weliggroeiend Boomgeſpan,
Opdat hy 't door vereiſcht geſnoei
Mogt vordren doen in groei en bloei;
Daar aan geraakt, nu rooft en ruit
Al wat hem dient tot prys en buit,

En

† Republyk.

En afhakt wat maar winſt belooft:
Tot alles, van ſieraad berooft]
En uitgeplondert van zyn' ſchat,
Een Woud vertoont, van telg en blad
Verſteken, niet aanzoekens waerd,
Dan om wat brandhout voor den haardt
Wanneer de koude byt en knelt,
En elk de ſtadt kieſt voor het veldt.
  De Onkunde neem dit voor een les;
Men moet zyn' vyand met geen mes
Geryven, hoe hy daarom vraagt.
Want die, verblint, zich hier aan waagt,
Heeft daar zyn' ſtrot voor bloot geſtelt.
Het magtig Trooje, voor 't geweld
Van tien jaar oorlogs onbezwaardt,
Viel voor de liſt van 't Griekſche Paerdt.
En had het dat geſchenk gekent,
Het ſtond nog heden overend.

Zoekt ge door goên raad gewin,
Stuit het quaat in zyn begin.

DE GILDEN EN EENE STADT, OF DE BELACHELYKE RAADSVERGADERING.

22

Laudat venales quas vult extrudere merces Quisquis.

Waar de vogel zingt of fluit,
Yder is om rapen uit.

XXII. ZINNEPRENT.

NIets vordert hy die yders raad moet hooren:
Ontwerp een huis of ſtadt
Of buitenplaats: uw arbeit is verloren
Zoo gy, naar elk het vat,
U ſchikken wilt. de Bouman, zoet op graven,
Zal zeggen: Leg een' tuin

Om

Om uw gesticht. de Mets'ler: Ydel slaven!
Een ringmuur van arduin
Bevryd uw erf voor aanval en beklimmen.
De Timmerman, op hout
Gezet: Niets dat zoo luisterryk zal glimmen
Dan muurwerk uit het woudt,
By vlugtensnoodt, of land- of waterplagen
Te sloopen met gemak
En kosteloos alomme meê te dragen,
Geen wal zoo vol gerak.
Beî goet, zoo daar geen vensters aan ontbreken:
Riep 't Glazemakers Gild.
Zoo doet begeerte elk voor het zyne spreken.
De deurzicht is gewildt:
Sprak de Yzersmit: maar om het glas te dekken
Behoort hier traliwerk
Den venstren voor een' schutsmuur te verstrekken;
Zoo zwicht het al, hoe sterk
U de inbreuk dreige op muur of vensterholen.
Maar de oude Renteniers
En Kooplui, wien 's lands welvaart is bevolen,
Wars van zoo veel gezwiers,
Niet dan weer op belastinge uit te draajen,
Begeerden voor den wal
Niets dan het vuil en slyk van straat en kaajen,
't Onkostlykste van al

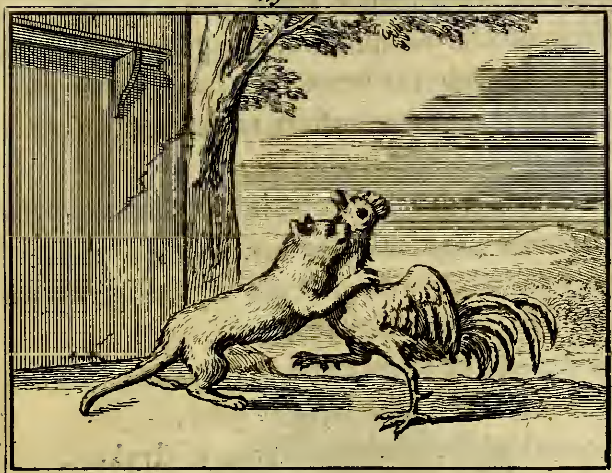
Dat

Dat dees en geen begeert had in te voeren.
En op die schrale wys
Snoof Brouwer en Wynkooper van zyn moeren
En drabben op, als spys
En voedzel tot den vullishoop der aarde.
't Geen, door malkaar geflanst;
Een' aarden wal zou maken; goet van waerde,
Wiert men daar mede omschanst.
Maar de anderen; bezorgt de schâ te boeten
Van zulk een' aarden wal
Of koedyk, van de zwynen om te wroeten,
De nieuwe stadt ten val,
Begekten met elkaar die dwaze Raden,
Op geene aanslagen uit
Dan die 't gemeen gedurig nieuwe schaden
Toebragten, nutst gestuit.
En daar meê trok men af, gerust en onverdroten:
Wat zyn vergadringen waar niets in wort besloten?

Wie te diep hier in wil zien
Is geen uitleg aan te biên.

DE KAT EN DE HAAN, VAN HAAR VERSLONDEN.

23

Nulli tutius peccant quam sub pietatis infula.

In het Outerkleet gewonden
Vreest de Huichlary geen zonden.

XXIII. ZINNEPRENT.

NEen, Haan, 't is niet om uw gekraai
Dat u de snoode Kat bestaat aan 't lyf te komen
(Zoo geeft men 't recht een' flinkschen draai)
Als of den mensch daar door zyn nachtrust wierd benomen;
Daar die, van uw gekraai gewekt,
Door zyner handen werk zyn voordeel kan bejagen;

Veel min, om dat natuur u trekt,
Gelyk zy u verwyt, tot dolle minnevlagen.
Want dat gy alle Hennen treed,
En, als een vyand der natuur, niet te gehengen,
De wet te ſchenden u vermeet
Door u te ſchendig met uw zuſters te vermengen;
En, daar gy dus ontaart boeleert,
Door geenen ſchrik voor ſtraf weerhouden in uw pogen,
Quanswys uw moeder zelve onteerdt,
Van 't Onverſtandt beſpiedt en zyne afgunſtige oogen;
Geſchiet niet om uw eigenbaat,
Maar om uw huisbazin te milder te verryken;
Die, hoe uw teelzucht hooger gaat,
Te grooter voordeel weet uit de eieren te ſtryken.
Neen, 't is dat niet, gedoemde Haan;
Haar keel roept om uw vlees en welgemeſte ſpieren.
Om in dat vet haar' klaauw te ſlaan,
Moet ze, om uw onſchuld, zoo wat ſchyns van recht verzieren,
Gelyk de Schyndeugt is gewoon,
Wanneer zy, gretig om een ander te bederven,
Veelligt wat vind, der wet ten hoon.
Dus moet ge ook, hoe beklaagt, haar te gevalle ſterven.
Uw doodt, wat recht ook voor u ſpreekt,
Moet goet zyn; niet, om dat gy quaamt 's lands ruſt te ſtoren:
Uw vlees is 't dat den nek u breekt.
Haar hongerige buik wil naar geen onſchuld hooren.

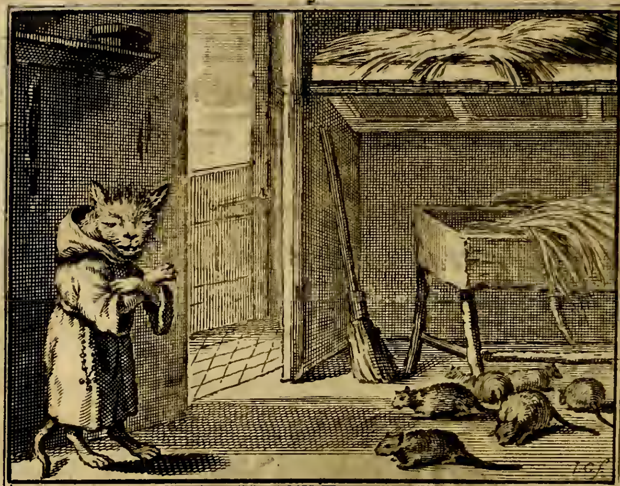
Want,

Want, zynde een voorbô van den dag,
Voorſpeller en profeet waar onweêr ſtaat te ryzen,
En ieder nut met uw gedrag,
Waart gy niet zonder glimp ter halsſtraf te verwyzen.
De Dwinglandy brengt haaſt wat misdryfs voort
Wanneer ze, om buit, toelegt op roof en moort.

Wat is 'er meenig omgekomen
Toen dwang trad op den nek der vromen!

DE KAT EN DE MUIZEN.

Sancta Laverna *da mihi ſanctum piumque videri.*

Al te ſyn
Is maar ſchyn.

XXIV. ZINNEPRENT.

DE Kat, van hare vangſt ontbloot,
Riep oom Sint Juin in haren noodt
Dus aan: Verdiende ik oit genâ,
Maak nu dat ik voor heilig ga,
ô Standzuil van ons hof en kerk;
Op dat geen Muis myn' toeleg merk,

En

En ik door lift vang in myn ftrikken
Dat my 't geweld plagt te befchikken.

Dus oogende op een gladde baan,
Trad ze als een Devotaris aan,
Daar zich de Muizen ondereen
Verheugden, wonder wel te vreên
In hare vryheit, van geen Kat
Gefchonden of by 't hair gevat.
Maar ziende in 't ende van beneden
Wat Klopbroêr op haar aan quam treden;

Vlood elk, van fchrik en vrees gevat,
Of hem de droes zat achter 't gat;
Terwyl dees nieuwe Kerkpilaar
Haar toeriep met gemaakt gebaar:
Vlucht, kinders, vlucht voor my niet meer.
Uw ongerustheit doet my zeer.
Ik kom hier niet om u te plagen,
Maar een' befchermer op te dragen.

Ik heb myn' boozen aart verleert,
En ben geheel en al bekeert,
Gelyk ge ziet aan myn gewaad
En heufch en nederig gelaat.
Dus, waard ge wys en wel beraân,
Gy naamt my voor uw' koning aan,

Ver van my zoo benaut te ontvlieden.
Dan zou noit roover u bespieden.

Ja, riep een Muis, dat 's wel bedacht.
Zoo dekt den wolf de schapevacht;
Gelyk de huik, waar uit ge spreekt,
Waar in gy tot uwe ooren steekt.
Maar hoe die kloosterkap u dekt;
Hoe gy 't schynheilig bakkes trekt,
En zucht en prevelt als herboren,
Uw schyndeugt zal noit Muis bekoren.

Hoe gy loopt met den kop op zy,
Wy kennen 't merk der huichlary,
En wat 'er onder 't koorkleedt schuilt.
't Wort tydt, wanneer de boschwolf huilt,
Dat schaap en geit zyn biezen pak.
Al liet ge u hangen als een zak,
En ons niets dan uw huid aanschouwen,
Nog zouden wy u niet betrouwen:

Byzonder nu ge in dit gewaad
Ons bykomt en voor heilig gaat;
Een guichelspel, nu te gemeen.
Zoo zelf de Deugt ons dus verscheen
Die zoo veel zedekerken sticht,
Wy vloden voor haar aangezicht.

En daar meê ſtond de Kat te kyken,
Terwyl de Muizen gingen ſtryken.

Een valſch menſch dat elk lagen leidt
Wacht maar op de gelegentheit,
Hem nut ter uitvoer van het quaad
Waar 't ſchelmſche hart van zwanger gaat.
Dus hoe de Roofzucht zich laurier,
Ze is moorder, dief of bankroetier,
En nergens minder te vertrouwen
Dan daar ze word voor fyn gehouwen.

Vertrou geen uil in 't kerkgewelf
Al leek hy Z . . . . zelf.

DE LAND- EN WATERVOGELS.

Quis psittacum docuit suum chaire? Magistra fames.

Die zyn' welstand wil behouwen
Moet geen' twist of tweedragt brouwen.

XXV. ZINNEPRENT.

EEn last, al lykt hy vry wat zwaar,
En daardoor als onhandelbaar,
Zoo hy eenparig wort gedragen,
Wort ligt, hoe traag ook aangenoopt.
Dat over vele schyven loopt
Doet allen overleg wel slagen.

Daar

Daar dus de Burger en 't gemeen
Vernoegt de handen ſlaan ineen;
Op niemands betervaren nydig;
Wiens lot eens anders overtreft;
Maar elk 't gemeene nut beſeft,
Schynt niets te zwaar of tegenſtrydig.

Dog komt de Wangunſt op de baan,
De Eendragt gewoon in 't licht te ſtaan,
Dan loopt de Welvaart haaſt verloren:
Dan raakt het algemeen in laſt.
Dan ſchokt het al. en niets zoo vaſt
Of 't ziet zyn ongeval beſchoren.

Dus ging het in het woudbeſtier
Den Land- en Watervogels hier,
In 't eerſt voor geenig leed te ſchroomen,
Zoo lang men, eens van geeſt en zin,
Niet uit dan op gelyk gewin,
Te zamen deelde in veld en ſtroomen.

Maar toen de haat van oud en jong
Uit wangunſt veld en vliet beſprong,
En Eigenbaat, aan 't roer geſtegen,
Verdeeltheit queekte vroeg en laat,
Verviel dees welbeſtierde ſtaat,
En yder koos verkeerde wegen.

Toen zag men, hoe door wuft beraad
Van Tweedragt alles ondergaat:
En hoe men, nu verſtrooit, verloren,
Verjaagt, gevangen en verplet,
Zich had in ſcherper prang gezet,
Dan daar men in zat van te voren.

Beſt leven ze, die ondereen,
In 't nodig ſchot en lot te vreên,
's Lands nut eenparig helpen dragen.
Daar liever wat voor opgezet,
Dan dat een vreemde voogt of wet
U 't eene en 't andre koom te ontjagen.

Want waar men met zyn tween krakkeelt
Om 't geen naar recht niet is verdeeld,
Daar gaat een derde ligt meê ſtryken.
Valt zulk een in den boel, gewis
Zal hy 't opſlokken wat 'er is;
En gy, gy zult 'er op ſtaan kyken.

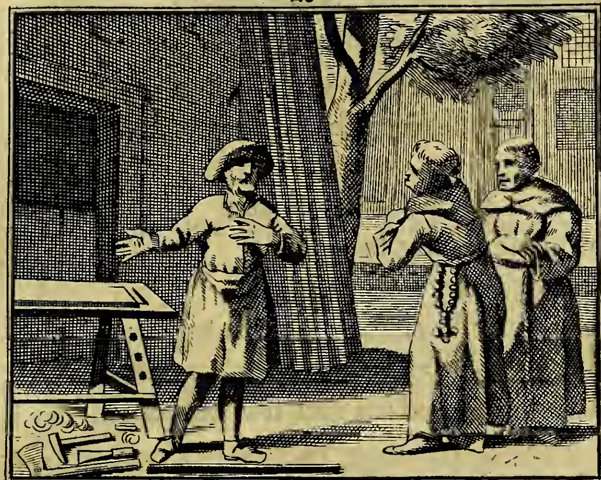
Liever met elkaar geploegt
Dan zich onder 't juk gevoegt.

DE

DE MONNIKEN EN AMBACHTSMAN.

26

Aliud in titulo aliud in pixide.

Hoe der Papen orgel klinkt,
't Is niet al gout wat 'er blinkt.

XXVI. ZINNEPRENT.

LIet men zich willig niet bedriegen,
Wat lift ftond ons in flaap te wiegen?
 Geen vrees, geen ingebeelde waan
Quam ons de harfens ingeflopen.
Maar niemant doet recht de oogen open;
 Des wort het al door fchyn verraân.

’t Is niet voor ons, maar voor de leeken,
Roept Paap en Monnik, wat wy preken
En bidden, zonder onderſcheid,
Zoo voor de levenden als dooden,
En waar we verder zyn van nooden
Daar ’t krankbed onze hulp verbeid.

’t Is voor u allen dat wy ſlaven
En ons als levendig begraven
In armoede en behoeftigheên.
Ja, roept hier ’t Ambachtsgilde tegen:
Taalde op uw’ dienſt geen gulde regen,
’t Was haaſt gedaan met uw gebeên.

’t Is al van aalmoes uit te deelen
Waar of men hoort uw’ orgel ſpelen.
Hier roept Gebrek, daar kermt de Noodt.
En onder dit gejank in ’t hondert
Wort vaſt de werrelt uitgeplondert;
En niemant eet geruſter brood.

En dat noemt Pater ſobereeren,
De werrelt dienen en Godt eeren.
ô Welbezorgde Bedelaars!
Sloot eens de Miltheit haar genade,
Wien quam uw zielmis toch te ſtade?
Geen offergelt, geen waſſekaars.

't Is niet dan van zyn kruis te dragen
Waar Kap en Kovel van gewagen,
Roept Jooſt: maar 't is 't gekruiſte gout
Waar zy zoo yverig naar jagen
En zoo godsdienſtelyk naar vragen:
Daar is hun hemel op gebouwt.

Arm Bygeloof! dat met de zinnen
Toch poppen wil, niet te overwinnen,
Om dat ge zelve een' bulbak wilt,
Liet ge eens van Rede u overtuigen,
Hoe haaſt viel deze kraam in duigen
Waar zoo veel ſchats aan word verſpilt!

Maar dat 's gepredikt voor den dooven.
Al riep ons zelfs een ſtem van boven:
Vertrouw de Kap niet: ze is maar ſchyn:
Noch zou men zich geen' waan onttrekken.
Wie paaide oit zonder Kap de gekken?
De werrelt wil bedrogen zyn.

Al liept ge met een blikke ſlab,
Wys wierd ge, hulde u maar de Kap.

'T EEKHOORNTJE, ARMELYN EN VERDER VEE.

27

Luxuriant animi rebus plerumque secundis.

Hoe 't quaat zyn meester loont
Word in dees prent vertoont.

XXVII. ZINNEPRENT.

'T EEkhorentje en het Armelyn, vol moed
Op 't schoon van hunne huit, der koningen behagen,
Bestonden, als van edel bloed,
Al wat hun minder dacht op alle wys te plagen;
Gelyk de pronkers in 't gemeen
Het nederig gewaad verwerpen en versmaden.

Dit

Dit viel de Padde eerſt op de leên;
Die, om hun roofzucht te verzaden,
Alhier ter quader uur verſcheen.
Durft gy, verfoeilyk dier, verſchynen voor onze oogen?
Sprak 't opgeblazen Armelyn:
Zoo klaag niet over ons, maar uw vermetel pogen;
Waar voor geen ſtraf te zwaar kan zyn.
De onnoosle Pad ſprak, zachtjes aangekropen:
Myn leelykheit wekke u geen ongedult.
Myn maker heeft daar van de ſchult,
Die 't zoo begeert heeft. van Natuur is niets te koopen.
Heeft zy my arm, u ryk gemaakt;
Dank harer goetheit dat, en laat my ongelaakt
In myn mismaaktheit, die u hindren kan noch ſchaden.
Maar dat was hier vergeefſch gefluit.
Zy vielen op de Padde aan onbeladen,
En krabden haar bei de oogen uit.
Dood was de Pad, maar daar mêe 't woeden niet geſtuit.
De Schenzucht had wel haaſt wat nieus gevonden.
Een Boomuil, ſtil van aart, moeſt in zyn ſomber neſt,
Hoe hy zich, als de Pad, verweerde, ook aangeſchonden.
Men brak zyn eiers; joeg hem buiten wal en veſt
Als een bandyt, die om zyn misdryf wort verzonden.
Maar toen ſprak de Uil, eer hy vertrok:
Stort gy op andren dus uw' wrok
Mede uit, zoo zie 'k my haaſt gewroken

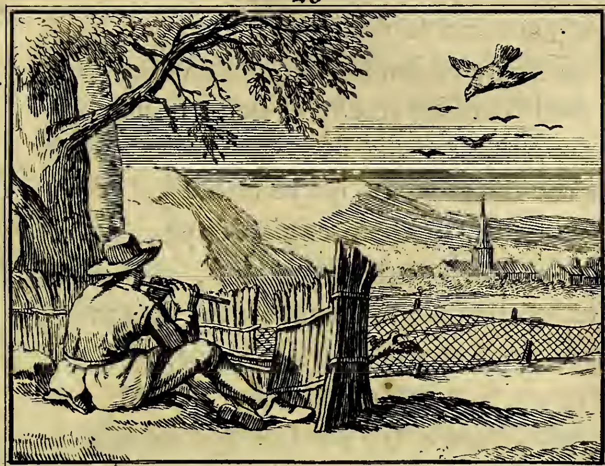
Van de eerſte die gy weêr komt te beſtoken.
En 's Uilen woord werd profecy.
Een Aap, zoo ligt niet uit te ſtryken,
Van hun geſcholden voor een ſchaamtelooze pry,
Om dat hy, ſtaarteloos, elk achter in laat kyken,
Ten ſpot van hunne hoovaerdy;
Sprong, aangevochten door dit ſmalen,
Het neetlig paar op 't lyf, niet beter te betalen;
En riep, terwyl hy elk al vaſt den doodneep gaf:
Zoo legt ge beſt uw grootsheit af.
Noit miſt de Boosheit hare ſtraf.
De Fabel ſchynt de zulken af te malen
Die, niets gewoon dan op elkeen te ſmalen,
Zich ſtout in 't oog vertoonen van 't gemeen;
Uit grootsheit op den nek der kleinen treên;
De Onnoozelheit op alle wyzen quellen,
En niemand dan om eigenbaat verzellen:
Tot eens de wraak dien moedwil hun onthaal,
En de oude met de nieuwe ſchuld betaal.

Hoe trager ook de Wrake gaat,
Hoe feller ſteeds haar geeſſel ſlaat.

DE

DE VINKEMAN EN VOGEL.

28

Fistula dulce canit volucrem dum decipit auceps.

Wacht u voor de hoofsche fluit,
Want ze is op uw vryheit uit.

XXVIII. ZINNEPRENT.

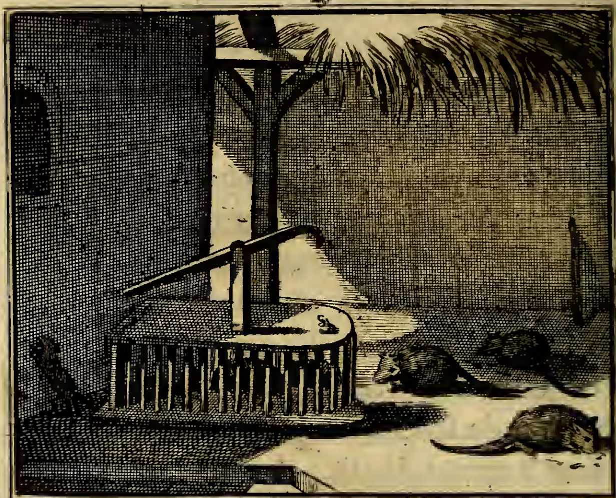
ZYt ge eens den slaafschen dwang ontkomen,
Wagt u voor 't oogverlokkend net,
Om vreemde, onkundigen en vromen,
Daar in te lokken, uitgezet,
Op welk een voorrecht ingeroepen;
Op wat beloften aangehaalt,

Om buiten klem van band en hoepen
  Te leven vry en onbepaalt,
En alle voordeel te genieten,
  Waar ſtadt of landſchap, onbevolkt,
Zyn doel hierdoor tracht te beſchieten,
  't Zy 't winterbuid of zomerwolkt.
Want die u dus komt uit te nooden,
  Al quam hy zelfs in englenſchyn,
Is, wat u ook word aangeboden,
  Niet op uw voordeel uit, maar 't zyn.
Het juk eens van den hals gewrongen,
  Vergaap u aan geen' rinkraag weêr.
De leeuw, zyn keten eens ontſprongen,
  Blyft vry, en kent geen' kerker meer.
Belofte is altyd uit op lagen.
  Hoe fluit de ſchalke Vinkeman,
Die, agter griend en doornehagen
  Gedoken, op zyn touwgeſpan
De onnoosle Vogels weet te lokken!
  Die, van zyn fluitje loos misleid,
Zich vangen laten, onverſchrokken
  Van 't aas, hun ten bederf bereit;
Hier van een' Leeurik ondervonden.
  Dit diertje, op zyne vryheit prat,
Van vogelroer nog net geſchonden,
  Zag, daar het in 't geboomte zat,

Een' Vogelaar zyn netten ſpannen.
  Het beeſtje, op geen verraad bedacht,
Min op de liſt der veldtierannen,
  Berucht door Herfſtmaands vinkejagt,
Vroeg wat hy deed of daar quam maken.
  Ik bouw, ſprak hy, alhier een ſtadt
Die vry zal zyn van alle zaken.
  Wilt gy 'er woonen? volg dit pad.
En daar mede achter braam en heggen
  Geſlopen, van geen oog verraſt,
Wiſt hy zyn' ſtrik zoo loos te leggen
  Dat daar de Leeurik raakte in vaſt.
Toen riep de ſchelm: Gy zyt gewonnen.
  Maar 't veege diertje, dus in noodt,
En ziende niet te ontſpartlen konnen,
  Beet hem dit toe voor zynen dood:
Ontaerde, bouwt ge op zulke ſtreken?
  Zyn dit de ſteden die gy ſticht?
Hoe haeſt wil 't u aan volk ontbreken!
  Wie aan 't geen Eigenbaet verdicht
Gelooft en zich daar van laat leien,
Zal hier wel haaſt zyn' val beſchreien.

Der vorſten gierigheden
Ontvolken dus de ſteden.

DE MUIZEN EN DE VAL.

Plures gula quam gladius occidit.

Hoe 't lokaas ook het oog bekoor,
Kruip in geen gat of zie 'er door.

XXIX. ZINNEPRENT.

WEllustige aart, van snoeplust ingenomen,
En daarom in begeerte niet te toomen,
Beklaagt zich in 't gemeen daar af te laat
Wanneer de straf volgt op 't bedreven quaat.
Wie dezer wys zich wend aan quade gangen
Koom hier ter les. de Muizen, in verlangen

Naar

Naar een ſtuk ſpek, gehangen in de Val,
Terwyl men twiſt wie 't eerſt bezoeken zal,
Of, buiten 't gat waar door het dient genomen,
Ook nog een deur is om weer uit te komen,
Of 't hondje beet; vertoonen dit gevaar.
Beſefte dit de redelooze ſchaar
Der driftige en ſnoepgrage Jeugdelingen,
Te blind gewoon op 't lokaas aan te dringen
Van 't opgeſmukte en oogverleiend ſchoon,
Men ſtelde hun de Val hier niet ten toon,
Waar in de Muis, om haar verkeert verlangen,
Terwyl ze gaapt naar weelde, wort gevangen;
Want naulyx grypt zy 't ſpek aan, of de wip
Valt neder, en zy vind zich in de knip.
Daar walgt het aas, gezocht zoo kort te voren.
Daar naakt de dood: daar is haar val geboren.
Nu ſchreeuwt men, doch te laat: Wellustige aart;
De ſnoepluſt dood 'er meer dan 't bloedig zwaert.
Wee hun die, met geen kleintje te verzaden,
Van gulzigheit zich laten dus verraden.
Begeerig oog en noitverzade keel,
Dit noodlot volgt den Welluſt: dit 's zyn deel.
Wie, met zyn lot te vrede, op het verboden
Geen' aanſlag waagt, zal nimmer valſtrik dooden.
Maar wie helpt quâ begeerte aan dezen prys?
Wat voorbeeld maakt de vrekken hierdoor wys,

Die zot en dol, van hebluſt ingenomen,
't Verbodene noit te ondernemen ſchroomen,
Waar 't ſchyngoet lokt op zee of aan den wal,
Maar met de Muis zich helpen in de val?
De werreld zal eer 't onderſt' boven keeren
Eer neetlige aart zyn dwaasheit zal verleeren.
De panther legt zyn vlekken nimmer af,
Noch de exter laat heur hupplen, welk een ſtraf
Het liſtig woud haar ten bederf wil broeien.
Wie veiliger door 's werrelds ſtroom wil roeien,
En met de Rat of Muis niets heeft gemeen,
Kruipe in geen gat of zie 'er eerſt door heen.

De welluſt heeft een zoeten ſmaak,
Maar is den menſch een duur vermaak.

DE

DE VOS EN DOORNEBOOM.

Non apud Novercam conquærendum.

Geen wonder dat hy zich bedriegt
Die aan den duivel doet zyn biecht.

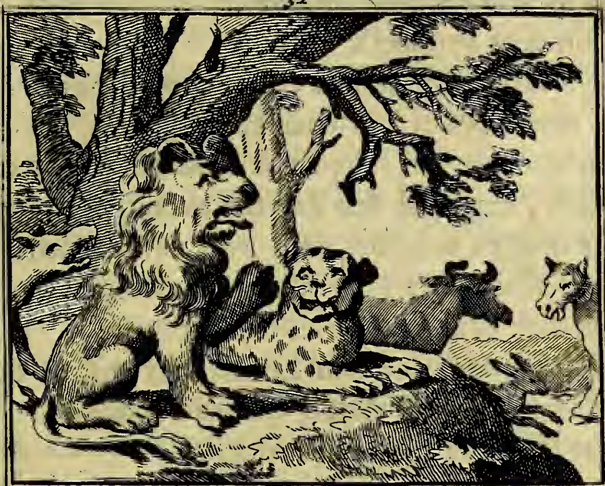
XXX. ZINNEPRENT.

WAarom wort Goetaart van zyn'valſchen vrient beſpot,
Voorheen zyn toevlugt? om zyn ongenadig lot,
Dat, wars geworden van te volgen zyn begeeren,
Den vromen Goetaart nu begint den rug te keeren.
Wie by boosaardigen in noodt zyn toevlucht zoekt,
Zie waarom hier de Vos den Doorneboom vervloekt.

Op eene ſchutting was die Knaap uit angſt geſtegen
Voor 't jagtgeſpan; maar vond zich deerlyk daar verlegen:
Want, ſtruiklende, grypt hy een' ſcherpen Dooren aan
En quetſt zich jammerlyk. met deze ſmart belaân,
En ongeduldig, daar de pynen hem bezwaren,
Begint hy, dol van ſmart, in gramſchap uit te varen,
En ſcheld den Dooren voor barbaarſch en onbeleeſt
Die hem, tot hem gevlucht, zoo ſnood een ſteunſel geeft.
De Steekplant zegt hier op: Gy zelf zyt onbedreven
En harſſenloos, dat gy u komt tot my begeven
Om my te vatten, die een ander vat altydt.
Des ik beſpotten moet uw ongegrond verwyt.
Hoe dwaas toont zich de menſch die hulpe wil begeeren
By luiden, noit gewoon dan anderen te deeren!
De Kat beſtont dus eens te knagen aan een Vyl,
Tot zy haar tanden vond beſmet met bloedig quyl.
Toen riep ze: O dwazen, die den boozen hulpe vragen,
Noit uit, dan om elkeen met ſmaad en hoon te plagen!
„ Hy is niet waerdig in het vriendental geſtelt,
„ By wien de vrendſchap min dan goud of zilver geld.

By Stiefmoêrs zoek geen heul:
Ze zyn der kindren beul.

DE VERGRAMDE LEEUW EN VLUCHTENDE DIEREN.

Ubi Dominus odit fit nocens, non quæritur.

Wat groot of klein daar tegen kald,
't Gaat door 't geen de Oppermagt gevalt.

XXXI. ZINNEPRENT.

DE voorbaat is den armen goet:
En veiliger by tyds te loopen
Dan door verzuim zyn dood te koopen,
Als hier 't afwykend vee vermoed,
Dat liever wil alle ongelyk gehengen
Dan om goet recht in lyfsgevaar zich brengen,

Te duchten, daar 't gewelt het recht verhuizen doet.
De Leeuw, eens onbefuift geftooten van een' Stier,
Was zoo vergiftig quaad
Om dees vermeetle daad,
Dat hy zyn hof ontzeide aan elk gehorend dier.
Dus moeft het al van daar vertrekken
Wat maar den minften fchyn van zulk een wapen droeg,
En dat noch, eer Apol den dag ten avond joeg,
Die zyner ongena wou tot geen proi verftrekken.
De trage Koe, hier voor met recht beducht,
Nam met den Ram en Geit de vlucht.
En wat zyn horens voor den Leeuw niet wift te dekken
Het voort in ernft ftelde op een rekken.
Maar in deeze algemeene vlucht
Was ook de Haas voor de eige ftraf beducht,
Wel ruim zoo vlug als de andren op zyn koten.
De Koe, die 't zag, fprak tot het dier:
Wel waar gaat gy zoo droogjes henen ftooten,
Gezwinde Haas? wat jaagt u hier?
Gy hebt geen reden om voor 's Leeuws bevel te vlieden:
Ja, fprak het Haasje: ging dit vaft,
Gy vond my hier niet by u lieden,
Maar ik hield my wel buiten laft:
Want zoo de Leeuw in zyn' getergden toren
Myn lepels, myn twee opgeftekene ooren,
Slechts eens zag voor twee hoorens aan,
Wech was ik; en het was met my gedaan:

Want

Want hy wil, dat elk 't recht zal nevens hem verſtaan.
Zoo ſprak ook, daar al mede op weg getogen,
De Vos, op de eige wys gevraagt:
Ziet gy niet wat my jaagt,
Die ſcherper dan de Haas te zien hebbe uit myne oogen?
Myn ſtaart (men moet zich wel beraân)
Myn lange ſtaart jaagt my op dees verlege baan:
Want zag de Leeuw, wiens groot vermogen
Alleen heerſcht, dien eens voor een' horen aan,
Hoe, denkje, zou 't met Vosneef gaan?
En zoo het al ten beſte eens wierd verſtaan,
Nog waar 't niet veilig weêr naar 't leeuwenhof te keeren,
Wiens raad beſtaat uit Tygers, Wolven, Beeren,
En wat zich toont de ſchrik van 't woud,
Altyd gereed ons aan te ſchenden
Waar deze bloedraadt zitdag houd.
De vorſten zyn gewoon de zaken uit te leggen
Zoo als zy willen; en zou ik daar tegen zeggen?
Dat was de Rat het ſpek betrout.
Niet beter dan het oog te wenden
Naar 't een of ander vry geweſt,
Alwaar geen koning heerſcht, maar een gemeenebeſt;
Dat yder laat zyn eigen neſt.
Dus laat ons daar maar henen trekken.
En Vosneef had het by 't rechte endt.
Want zeker 't zyn geen kleine gekken

Die,

Die, aan een vry gebied gewent,
Zich aan een' Prins of Vorſt vergapen.
Wie op zyn bed geruſt wil ſlapen
En voor geen' ſlaaf wil zyn geacht,
Betrou zich aan geene Oppermagt.
De vryheit is het ſterkſte wapen.

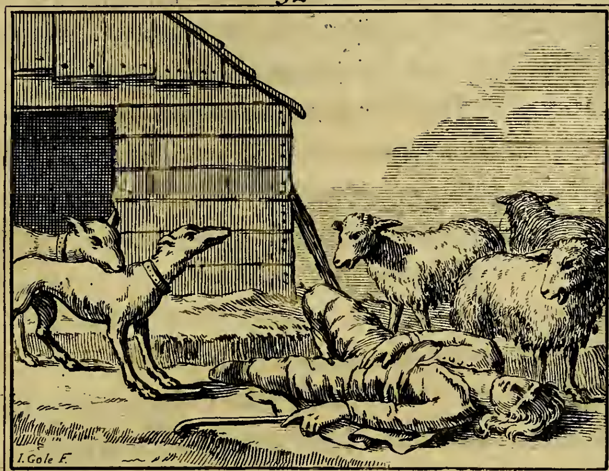
Eige haard
Goud waerd.

DE

DE SCHAPEN, HERDER EN WACHTHONDEN.

32

Piscator ictus sapit.

Een voogd beryd een zwak gestel,
Want voogden maken 't zelden wel.

XXXII. ZINNEPRENT.

DIe, voor een' Herder aangenomen,
Zich een' beschermer noemt der vromen,
En onder dezen schyn zyn vlyt
Niet toont, dan om zyn beurs te maken,
Licht als een oogverleidend baken,
Waar op de zeeman schipbreuk lyd.

Wie op die klip eens heeft geſtooten
Moet zich daar niet weer voor ontblooten.
De viſſer, eens gequetſt, word wys.
Dus gaat het hier de onnoozle Schapen,
Daar zy den Herder zien ontſlapen,
Een wachter, hun te duur van prys.
Want zal men, om geen' wolf te vreezen,
Zyn eigen Herders Wolfsproy wezen,
Met wol en melk hem maken ryk,
En, waar 't hem luſt, ons te verwyzen,
Hem zelfs met onze lammren ſpyzen;
Wie treurt, waar zulk een neemt de wyk?
't Is eens, waardoor hier om te komen;
Maar lydeloos, de dood te ſchroomen,
Daar zelf de Herders Wolven zyn.
Dan zyn de Honden trouwe wachters.
Die zyn voor 't minſt geen Schapenſlachters.
Gelyk deze, Engelen in ſchyn.
Zoo liet zich 't Schaapje hier vaſt hooren:
Tot dat de Honden, uitgekoren
Voor hunne Wachters in 't gemeen,
De Kudde aanbragten ſchooner wezen
Dan daar maar een hooft is te vreezen
't Geen recht en wetten durft vertreên.
Doch was nu alle vrees benomen,
En Wolf nog Herder meer te ſchroomen,

En dat Gemeenebeſt in ruſt?
Wat holp het, daar een dol mistrouwen
De Wachters zelfs verdacht dorſt houwen,
En hem vermoordde op eigen kuſt?
ô Al te onzinnige Gemeente!
Verbreekt ge uw Wachters trou gebeente
Dus ſnood? nu is de brug geleidt
Tot uw verderf, niet voor te komen.
Nu is de Wolf altyd te ſchroomen,
En alle toevlucht u ontzeit.
Wie wachte zulk een yslyk woeden
Van zulke tedere gemoeden,
ô Schapen, van natuur zoo bol?
Moord gy ze die uw wey beſchermen?
Verdiend de Wachthond geen ontfermen?
Neen, is 't geſchreeuw: de Hond is dol.
Wat u de trou dus doet verguizen,
Dom Vee, luſt my niet uit te pluizen.

Eerſt had de Herder het gedaan;
Nu moeſten 'er de Honden aan,
Gelyk dit prentje doet verſtaan.

DE DUIKER BY DE LANDVOGELS.

Omnis mutatio periculum habet.

Stel op verandering geen hoop;
Want ze is gevaarlyk hoe ze loop.

XXXIII. ZINNEPRENT.

HOe 't lagchende Geluk zyn gunſt u bied,
Verwerp daarom uw oude ſchoenen niet
Eer gy daar voor hebt nieuwe t' huis gekregen;
Een misverſtandt dat meenig maakt verlegen.
De Duiker zag het ſchynſel van de maan
In 't water voor glansryke viſchjes aan;

Dus

Dus dook hy op den vloed om die te vangen.
Maar ziende zich bespot in zyn verlangen
Door 't flikkerlicht der starren daer omheen,
Waardoor de plas vol vischgewemel scheen,
Betreurde hy zyn lot als een verwezen.
En ziende, toen het daglicht was verrezen,
De Visschen nu in waarheit op den vloed,
Door welker vangst hy konde zyn gevoed,
Dorst hy nogtans daar op geen' aanval wagen,
Uit vreeze van 't zich weder te beklagen,
Om 't stroombedrog van den voorleden nacht.
Dus buiten raad, en in gevaar gebragt
Van door gebrek in kommer en ellenden
Zyn leven, zoo het lot niet keerde, te enden,
Besloot hy 't stroomgevaar den nek te biên,
En naar zyn' kôst nu landwaards uit te zien.
Maar onder de Landvogels aangekomen,
En ziende aan 't aas, zoo hier als daar vernomen,
Dat daar geen spys voor hem te halen was
Gelyk hy uit den ruimen waterplas
Te kippen plagt; en zich van elk verstooten,
Om 't aas, quanswys in haar gebied genoten,
Den vreemdeling misgund in het gemeen,
Ontzonk hem voort de moed waar hy verscheen:
Want alles wat hy aanving liep hem tegen.
Wel was hy tot de vischvangst noch genegen,

Als 't befte daar hy zich noch op verftond;
Maar dat ontwend, en daar by ongezond
Van lichaam, en verteert in geeft en krachten,
Waaruit niets was dan 't uiterfte te wachten,
Stierf hy wel haaft van kommer en gebrek.
  Gy, die 't geluk zoekt buiten uw beftek,
En toelegt om door wiffeling van zaken
Tot hooger ftaat dan gy bekleed te raken;
Vervoert, verleid door enkle glorizucht;
Kafteelen boud en floten in de lucht,
Terwyl uw beurs vaft flapper wort en fluiker;
Kraam dus niet op, of denk eerft aan den Duiker.

Op eenen weg twee hazen naar te fporen
Is net zoo veel als alle beî verloren.

DE KAT, DRAAK EN VYL.

Cum majore certare furiosum.

Hoe schoon het schyn
't Bergt ligt fenyn.

XXXIV. ZINNEPRENT.

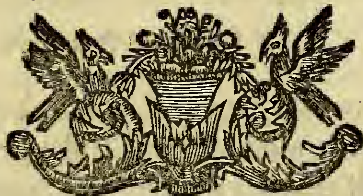
DIe zich vermeet een' sterker te bestryden,
Helpt zich wel haast op alle lyden,
En, eer hy 't denkt, aan een verhaaste doodt.
De Kat, om aas verlegen en in noodt,
Is, daar op uit, in een smids winkel aangekomen.
Hier vond ze een Vyl. die voor een been genomen,
Na-

Nadien ze was met oly vet besmeert
Voor 't roesten, valt zy onverzeert
Aan 't likken, zonder quaat te schroomen,
En dat zoo graag, dat hare tong,
Heel doorgelikt en fel gewond aan alle zyën,
Haar zoo veel bloeds naar binnen drong,
Dat zy 'er af bezweek en liet het hachje glyen,
Gematst door een verhaaste doodt.
Gelyk zy varen die door onophoudlyk likken
Zich aan hun eigen goed verslikken,
Te laat uitziende voor den noodt.
By toeval was daar ook een Draak gekomen,
Een gierig beest, dat zoo veel gouds bezeten had;
Maar door quâ tovery berooft van zynen schat,
Waaraf hy noit iets had tot zyn gebruik genomen,
Maar zich geneert als of hy op een' drekhoop zat.
Dees Schatbezitter of Verliezer, nu versteken
Van alle toevlucht, hulp en hoop,
Quam, daar hy vast om aas uitkroop,
Hier ook in dien smids winkel aangestreken:
En ziende daar die zelve Vyl,
Dacht hy: Dit 's wis een myner gulde brokken.
Dus ving hy aan dat yzer in te slokken.
Maar als hy reeds een lange wyl
Daar op gearbeid had met breking zyner tanden;
En niet dan schade, spot en schanden,

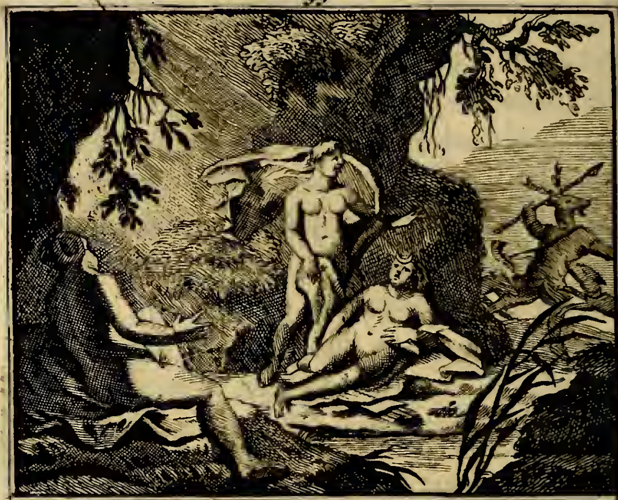
Zich

Zich zag bereid; en, tand en tandvlees door
Geknaagt, vaſt zyn gebit verloor,
En onder zyn wanhopig klagen
Nog van de Vyl zelfs wierd beſpot;
Die hem toegrauwde: Plompe zot,
Durft gy aan my uw tanden wagen,
Die niet gewoon ben dan alle yzer zelf te knagen?
Hier is geen aas voor 't ſlangen rot;
Sprak hy beſchaamt: 't Is my te wyten,
Die aas ging zoeken by gebroet
Dat, niet gewoon dan elk te byten,
Gevolglyk niemant goet en doet.
ô Lokäas, bitterder dan roet!

Zoek geen genot daar Eigenbaat regeert:
Wat daar van komt heb ik met ſchâ geleert.

DIANE, ACTEON EN ZYNE HONDEN.

Crimen Majestatis eorum qui crimine carent.

Geeft ge aan dwanggebied u bloot;
Een qua tong doet u de doodt.

XXXV. ZINNEPRENT.

ONtdekt uw oog het vuil dat onder 't koorkleet schuilt,
Of ziet gy onder 't mom der vorstlyke gebreken,
Dan is de wolf gewekt die om de schaapskoy pruilt,
En 't vonnis van uw dood legt over u gestreken.
Wat niet gezien mag zyn wekt, als 't gezien word, straf:
Dwaal uit onnoozelheit, van misdryf vry bevonden,

Zulk

Zulk een verdediging neemt u de schuld niet af
Waarom ge word ter dood of balling 's lands verzonden.
O! die het gissen kon waar dat men blind moet zyn,
Waar, ziende, zulk een was verzekert van zyn leven.
Hier braakt het hof zyn gal; daar 't outer zyn fenyn.
Raak Goden aan hun kroon, het word u noit vergeven.
Loopt dus onschuldig hier Acteon in zyn doodt,
Wat had de Held misdaan, waarom hy van zyn Honden,
Dianaas bittren wrok ten zoen, van recht ontbloot,
Als een slachtoffer dol verscheurd wierd en verslonden?
Hy had de Jagtgodin in 't waschbad naakt gezien.
Dat was de wraak gewekt, schoon buiten zyn begeeren.
Dus viel haar vloek: „ Ga heen, Verspieder, en bedien
„ U van het geen gy zaagt, om andren dus te leeren.
En teffens in een Hart herschapen, op dat woord,
Lag daar de Jager, van zyn eigen vee versmoord.
Rampzalig voorbeeld voor de deugd, alom verbeten.
Wie zou zyne oogen niet verwenschen menigmaal?
Zoo zong ons Nazo, de eer van Romes hooftpoëten;
Zoo klonk zyn treurzang door Augustus ruime zaal.
Een Godheit, geener wys te stillen ongewroken,
Sloeg uit haar hoog paleis hem met den blixemban.
En had hy blind geweest hy had dien slag ontdoken,
En Cæzar had zich niet herschept in een' tieran.
En waarom doch? wat had Apolloos Zoon misdreven?
't Verbodene gezien, dat niet gezien mogt zyn.

Raak Goden aan hun kroon, het word u noit vergeven,
  Hoe ſchuldeloos gy hebt getrokken aan die lyn.
Hun wanbedryven of onzuiverheên te dekken,
  Onnoozle Acteon, hiet gequetſte majeſteit.
Had gy Diana niet gezien in hare vlekken,
  Het leven was u zoo moorddadig niet ontzeit.
Kan 't hof- en kerkgeheim geen onderzoek gedogen?
Til aan geen masker daar 't gemeen door wort bedrogen.

Wat ge hoort, ontdekt of ziet,
Raak het heilig huisje niet.

DE LEEURIK EN HARE JONGEN.

Adde quod est senibus rerum prudentia major.

Als de oudste wachthond bast
Dan dient 'er op gepast.

XXXVI. ZINNEPRENT.

DIe zelf iets uit kan werken t'zyner baten
Moet op geen hulp van vrienden zich verlaten,
Maar zelf de hand aan 't werk slaan, wel gemoed.
De Leeurik had, uit zorg voor haar gebroed,
Een nest gemaakt in 't opgeschoten koren,
Niet denkende, of dat zoude naar behooren

Wel vlug zyn eer het graan diende afgemaait.
Maar ziende hoe het, vry wat vroeg gezaait,
Gelykerwys vroeg opfchoot in zyne aaren
En reeds begon in rypheit op te klaren,
Daar 't veld vertoonde een tabberd geel van gout,
De Jongen daar niet dienden lang vertrout,
Maar wechgevoert, om 't onheil voor te komen,
Waarvoor men hier met reden had te fchroomen,
Zoo dra de landheer met zyn majers quam,
En 't ruime veld dien korenoegft benam;
Waarfchuwde zy de Jongen, ftil te wezen
Terwyl ze om aas uitvloog; en niets te vreezen,
Maar luifterfcherp te letten op al 't geen
Voorvallen mogte in hare afwezentheên,
En, weergekeert, haar dat bekent te maken.
  Dus vloog zy uit, geruft op hare zaken.
Maar onderwyl roept de eigenaar zyn' zoon,
En zegt: Zie daar, het koren ftaat te fchoon
Om aanftonds niet te worden afgefneden.
Verzoek, 't is tyd, de vrienden aan te treden,
Opdat zy ons daar in te hulpe zyn
Zoo dra de zon op morgen 't veld befchyn.
  Met dit gezeg vertrekt hy. maar de Moeder,
Nu weergekeert, beladen met haar voeder,
En, hoorende uit haar Jongen dit bedryf,
Vaft biddende om verandring van verblyf,

Gebood, als voor, hun, weder ſtil te wezen,
Verzekert dat 'er nog niets was te vreezen,
Dewyl de zaak quam op de vrienden aan,
Heel niet gewoon zoo ree ten dienſt te ſtaan.
De Leeurik vliegt daarop weêr, vry van zorgen,
Om aas uit met den opgerezen morgen.
De landheer wacht zyn vrienden; maar geen een
Die, hoe verzocht, daar t'zyner hulp verſcheen.
Des ſprak hy: Hier is zoo niet door te raken.
Op vrienden, zie 'k wel, is geen ſtaat te maken.
Begeven we ons van hier, myn zoon, en laat
Voor 't ryzen van den naaſten dageraat
Ons maagſchap, met verwanten en gebuuren,
Verzoeken om het graan te helpen ſchuuren,
Na dat het van hun vlyt zal zyn geſneên,
Zoo raken wy door 't een en ander heen.
De Jongen, op dat woord van ſchrik bezweken,
Vertoonen aan de moeder 't mislyk teeken
Te ramen uit dit zeggen naakt en bloot.
Maar deze ſprak daarop: Nog al geen noodt,
Myn kinders: die verwanten, die namagen
En buuren ſtaan op zulk een enkel vragen
Zoo ree niet om eens anders werk te doen
Als hy wel meend: dus wilt niets quaads vermoên,
Maar letten wat 'er verder zal gebeuren;
Want buuren en verwanten zyn maar leuren.

Het word weer dag. de Vogel vliegt weer uit.
Maar hoorende op haar wederkeer 't besluit,
Het laatst besluit des landheers, die, te onvreden
Om 't uitstel en de schâ daardoor geleden,
Tot zynen zoon gestoord zei: Vriend nog maag
Verschynt weêr: elk is even luy en traag,
Hoe uit verzocht om ons de hand te leenen:
Dat zy met hun beloven zonder meenen
Wel varen: ga en haal twee zeissen hier;
Wy zullen, eer op morgen 't zonnevier
Ter kimme uitryst en 's huismans hanen kraaien,
Het koren met ons beiden zelf gaan maaien,
En wachten naar geen mensch meer; sprak ze in 't end:
Nu toegezien voor kommer en ellend,
Myn kinders: nu, nu is 't hoogtyd te scheiden,
En elders u een leger te bereiden.
Want nu de baas zich zelf hier toe bereid,
Zie ik het werk gedaan als 't is gezeit.
En daar meê trok de Leeurik met haar Jongen
Van daar; terwyl de landheer, ongedwongen
Van uitstel, met zyn' zoon viel aan het werk;
Het gansche veld afmaaide kloek en sterk,
En door dat doen ons toonde 't slecht betrachten
Der menschen die op hulp van vrienden wachten,
Of 't werk op hun gebuuren laten staan,
Daar 't komt op nut en eigen voordeel aan.

Een

Een oude ſpreuk, wel waerdig op te merk en:
„ Schuif op geen' vriend dat gy zelfs uit kund werken:
Wyſt aan, het geen de Fabel hier beſchryft,
Dat niets zoo wel als eigen werk beklyft.

Wie hulp by vremden waant te vinden
Denk aan den Landheer en zyn vrinden.

DE AAXTER, VOGELAAR EN VOGELEN.

Oratio Amici ſimplex eſt, fallere Volentis fucatum habet nitorem.

Eenvoudig is der vrienden praat,
Maar vol van opgeſmukt ſieraad
Van 't volk dat op bedrog uitgaat.

XXXVII. ZINNEPRENT.

HOe vriendlyker een vleier groet:
Hoe meer hy toelegt op bedriegen
En elk door liſt in ſlaap te wiegen;
Als hier deez liſtige Aaxter doet.

Deez vuile Opdienſter, wel gezeten
By eenen Vogelaar, daar zy,
Van alle dienſtwerk vrank en vry,
De ruimte had van lekker eten,
En koelen drank by voedzaam brood,
Wyl van het wild, door hem gevangen,
Als voor de keuken opgehangen,
Voor haar genoegſaam overſchoot
Om op geens anders broodkorf te azen;
Werd in het end beducht dat zy,
Zoo 's meeſters vogelvangery
Eens afnam, niet zoo vet meer grazen
Nog zoo breed weiden zou en ruim:
Des dacht ze, om deze ſchâ te ontvlieden,
Hem liever hare hulp te bieden,
Dan 't vet te ruylen voor het ſchuim.
Dit vaſt geſtelt, vliegt ze uit. gekomen
Daar zy de Vogels, vlugt by vlugt,
Doorkruiſſen zag de vrye lucht,
Of zich vermaken in de boomen,
Gaat zy de lieve Diertjes aan,
En zegt: Myn zusjes, waerd geprezen,
En ſpeelgenootjes lang voor dezen,
Waarom, met zoo veel zorg belaân,
Den koſt voor het nooddruftig leven
Gezocht, daar altyd wat ontbreekt?

Wie altyd in de laagte ſteekt,
En nimmer hooger tracht te ſtreven,
Verlieſt zich in zyn neſtgezin.
Volgt my, wilt ge uw geluk bejagen,
Die roeme op betre levensdagen
En kommerloozer broodgewin.
My voed een Hoeder, noit volprezen.
Ik leef zoo als het my behaagt,
Van vogelroer noch net belaagt.
Hier kunt ge myn gezelſchap wezen,
Die by een' heer woon, ryk en vet:
Een heer, mild in zyn vee te ſpyzen,
Dien alle Vogels eer bewyzen
Waar zy neêrdalen in zyn net.
Verlaat, verlaat dit angſtig leven,
En volgt my, die u leiden zal
Daar ge, onbeſchroomt voor ſtrik en val,
Alle onheil zult te boven ſtreven.
Wiens brood men eet wiens woord men ſpreekt.
Dus laat het u 't begrip niet rooven
Dat ik u zoo veel durf beloven:
Dat gaat u voor. en daar meê ſteekt
Zy 't boſch uit op ontrouwe vleugelen,
En baand den weg; terwyl de ſchaar
Der Voglen, reeds al by malkaar,
Door haren voortogt niet te teugelen,

Als

Als van haar' leugenmond misleid,
Heur naſtreeft op die quade gangen,
Tot zy, in 's Voglaars net gevangen,
Haar dood of ſlaverny beſchreit.
Dat 's buyt! riep die: myn zoet Vertrouwen
En fyne Vogelvangſter: ga
Zoo voort, zoo komt ge my te ſtâ:
Op zulk een rent kan ik u houwen.
'k Zal maken, dat u niets ontbreekt
Wilt gy my dus uw hulpe bieden.
Geen ambagt of 't gedoogt verſpieden.
Wiens brood men eet wiens woord men ſpreekt.
Wie, vry, zich dus niet wil zien teugelen
Denk aan deze Aaxter en de Veugelen.

Daar 't dus met heer en dienaar gaat
Regeeren dief en diefjes maat.

DE OJEVAAR EN APOTHEEK.

A teneris assuescere multum est.

Dat met de pap is ingegeven
Wort nimmer uit zyn plaats gedreven.

XXXVIII. ZINNEPRENT.

HEeft eens natuur haar vaſt geſtel,
Haar wendzel word niet ligt vertreden.
Men ſcheid van oude ſchoenen wel
Maar nimmermeer van oude zeden.
Een alopſlokkende Ojevaar,
Aan kikvorſch, ſtinkend aas en ſlangen

Ge-

Gewend, zal, hoe vervuilt en zwaar
Dat voêr hem in de maag blyft hangen,
Door geen Aptekers koſt of drank
Dien ingeſchapen aart verleeren,
Maar, hoe gezuivert, tegens dank
Zelfs tot zyn' ouden drek weêr keeren.
Wat andren zoet is valt hem zuur.
De balſem walgt hem, nu genezen.
Gewoonte, een andere natuur,
Treed niet ligt uit haar eerſte wezen:
Zoo zal een hooffche dwingeland,
Hoe overtuigt in 't boos geweten,
Van 't quaad dat hem gaat aan de hand
Zyn ſnood aanwendſel noit vergeten;
Maar, aan zyn tieranny verſlaaft,
Veel liever alle recht vertreden,
Dan van het geen zyn roofzucht laaft
Een ſtip affchaffen, hoe gebeden.
Al grypt de Rede hem by 't hair,
Noit zal die hem de kruin zoo ſcheeren,
Of hy zal met den Ojevaar
Weer tot zyn eerſte aanwendzel keeren.
Gewoonte, voor natuur een wet,
Word door geen heelkonſt omgezet.

Tot hun uitbraakzel weêr te keeren
Is geenen honden te verleeren.

DE KIKVORSCH EN KREEFT.

Beati pacifici quoniam filii Dei vocabuntur. Matt. Cap. 5.

Gelukkig die den vrê bemind.
Een vreedzaam menſch is yders vrind.

XXXIX. ZINNEPRENT.

WIe maakt u, ſnood gedierte, zoo vermetel:
Riep de opgeblaze Vorſch: wie heeft
U, ſcheeve en kromme Kreeft,
Zoo dicht aan onzen zetel
Te naderen veroorloft, ſtinkend beeſt?
Flux maak u voort van onze vloeren.

Geen

Geen dier mag 't water roeren,
Zoo onbeſchôft van leeſt.
Dus haaſt u, dat ge raakt uit deze ſtreken,
Riep hy den ſtillen Kreeft weer toe:
Eer ik, dit ſamm'len moê,
Den kop u kom te breken,
En geve uw vleeſch den viſſchen tot een proy!
En daar meê, waar 't de Kreeft ook heen mogt wenden,
Viel hy haar op de lenden.
Zyn woede hieldt geen roy.
De Kreeft, hierdoor geperſt zich te verweeren,
Kreeg, wel gewapent voor gevaar,
Met zyne felle ſchaar
Den Work zoo by de veeren,
Of liever by zyn ſpikkelige huid,
Dat hy, gelyk gekerft aan mooten,
Van muil berooft en pooten,
Haar 't leven liet ten buyt.
Daar lag de Vorſch, daar lag de Work verſlonden,
Voor zyn geweld met loon betaald
Zich op den hals gehaalt.
De Deugt, dus aangeſchonden
Als de Ondeugt haar met ſchimp en laſter tergt,
Ziet dus, wat plagen haar beſtoken,
Zich meenigmaal gewroken,
Tot welk een' kryg gevergt.

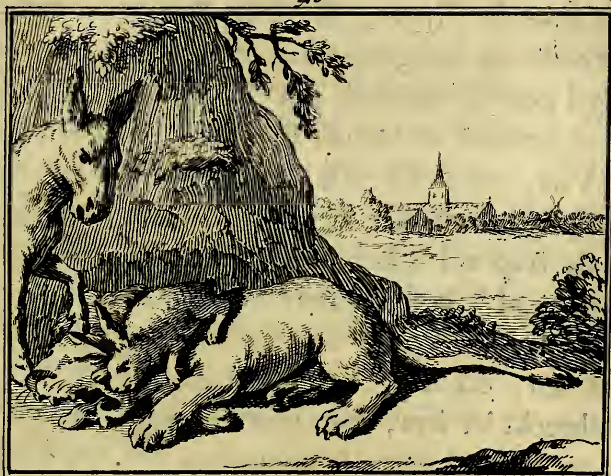
Wacht u van iemand aan te ſchenden zonder reden:
Hoe traag de Wrake gaat, zy komt met wiſſe ſchreden.

't Is ligt gewaagt,
Maar haaſt beklaagt.

DE

DE LEVENDE EN DOODE LEEUW.

Mortuo Leoni et Lepores insultant.

Vertreden van het lot
Word ge yders schimp en spot.

XL. ZINNEPRENT.

DIe 't ryksgebied in handen heeft
Leeft onbevreest in zyn misdryven.
'T Woud vreest den Leeuw zoo lang hy leeft,
En elk tracht in zyn gunst te blyven:
Waarom? elk is om rapen uit.
Wie hierom tracht zyn hof te maken

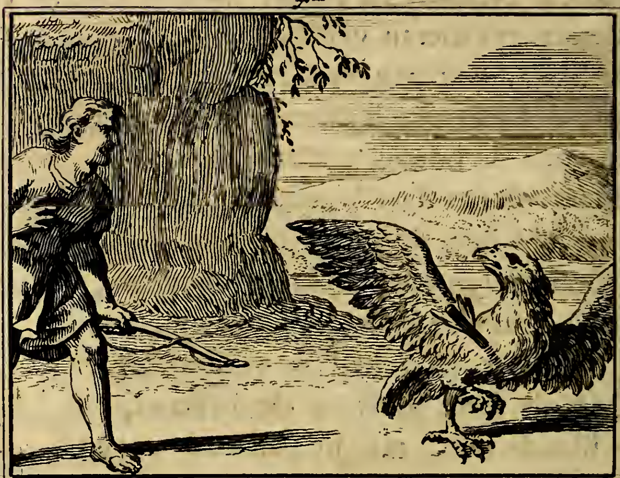
Op hoop van inkomſt, winſt of buit,
Zet flux den ſteven naar dat baken.
Dus ſtaat de Tyger, Wolf en Beer,
Scheurzieke en hongerige dieren,
Altyd gereed om zulk een' Heer
Zyn ryksbewind te helpen ſtieren.
De Vos, mê trekkende aan die lyn,
Wil opperjagermeeſter wezen,
En de Aap wil 's konings hofnar zyn.
Zoo hebbe al 't boſchgediert te vreezen,
Daar elk den Leeuw dus ſtyft in magt.
't Gaat aan. elk krygt zyn rang en orden:
Ontbreekt 'er iets, men trekt ter jagt
En vangt het, al wat vet geworden
Of met goet vleeſch is overlaân.
Daar ryſt voor plonderen en ſtroopen
De vrees. daar gaat het vluchten aan.
Maar 't is vergeefs 't Gedrocht ontloopen.
Dat, met de vos- en leeuwehuid
Omhangen, elk weet te verſtrikken.
De Leeuw word groot en ryk van buit,
En doet elk voor zyn komſt verſchrikken.
Flux is zyn land ontvolkt, zyn vee
Verjaagt of in de vlucht gegrepen.
Maar komt hem in dit oorlogswee
De doodt eens in haar' neſt te ſlepen,

Dan.

Dan word het werrelds loon zyn lot.
Dan word hy, naulyx overleden,
Van elk belaſtert en beſpot
En als een rykstieran vertreden.
De Stier, noit van zyn' roof gevoed,
Trapt, dol van wraak, hem op de lenden,
En verft de horens met zyn bloedt.
De Haas roept: Dat 's voor vryheitſchenden.
En krabt hem de oogen uit zyn' kop.
Het Boſchzwyn hierop, aangeſchonden,
Rukt hem den buik en ribben op,
Het vee ten zoen door hem verſlonden.
Zelfs de Ezel durft op dit beſtaan,
Hoe bloode ook, aan dit ſpel zich wagen
Met hem de harſſens in te ſlaan;
En roept: Dit zyn verdiende plagen.
Daar legt de Dwingeland geveld;
De dwang in zyn gewelt vertreden.
De vryheit, door zyn doodt herſtelt,
Ziet zich van elk weer aangebeden.
Let, koningen, hoe hoog gy ſtaat,
Hoe ſlecht het hier den Leeuw vergaat.

De zon, hoe hoog gerezen,
Heeft de ondergang te vreezen.

DE MAN EN ARENT.

Vivitur exiguo melius si noveris uti.

Hy leeft het veiligst die 't zoo voegt
Dat hem zyn kleintje vergenoegt.

XLI. ZINNEPRENT.

WAt is hy dwaas en onbedacht
Die zich van middlen laat berooven
Waar op hy veilig leeft en zacht,
Van quâ begeerte ver verschoven.
Want dat, op woeker uitgezet,
Veel vêts belooft voor schrale tyden,

Is meenigmaal een mes gewet
Om zich de keel mede af te ſnyden;
Dat hier naar 't leven word beſchouwt;
Daar de Arend zyn geleende veeren,
Den Jager op zyn beê vertrouwt,
Tot zyn bederf voelt wederkeeren.
De pyl, hem door het lyf gejaagt,
Niet eer beſtand om mê te grieven
Voor dat hem de arendsveder draagt,
Waar op hy kan de lucht doorklieven,
Wekt hem uit ſpyt een dubble doodt.
Want ziende aan 't end des pyls zyn veeren,
Sprak hy: Wat leed was 't of wat noodt
Quam dit niet door myn dwaas begeeren!
Maar voor de hulp, zyn' laffen ſchicht
Bewezen om aan 't wild te raken,
Die zonder deze viel te ligt,
Heb ik een dubble doodt te ſmaken.
Wat is hy op ſlecht voordeel uit
Die 't woord geloof geeft van een' guit!

Leen noit geweer om andren te beſtryden
Waardoor gy zelf te brengen zyt in lyden.

DE VOORZICHTIGE SLANG, ENZ.

Nusquam tuta fides.

Al ſchynt het noch zoo heilig
De trou is nergens veilig

XLII. ZINNEPRENT.

DE Slang, in een ſpelonk gekropen
Van geene dieren te beloopen,
Werd van den Vos met liſt gevraagt:
Waarom u zelven zoo geplaagt
En u, dat ydereen verwondert,
Van alle dieren afgezondert,

En van het bofchbejag berooft
Waar elk het zyn zich uit belooft?
Of zoekt gy 't kluysgeflacht te wekken
Door u der werreld dus te ontttrekken,
Als waart-ge voor haar weelde bang?
Blyf by ons, afgerechte Slang,
Gy zult het nimmer u beklagen.
Zyn winft en voordeel te bejagen
Staat elk in bofch en velden vry.
Ja, fprak de Slang, ware ik als gy,
Ligt zou my dat gevley bekoren.
Maar tot geen dieffe lift geboren
Of tot bederf van iemands ftaat
(Waar uit de ftraf volgt op de daadt,
U, eer gy 't denkt, voor al uw ftroopen
En fteelen eerlang te beloopen
Hoe gy den Leeuw ook hangt op zy)
Is dit geen wandelpad voor my.
My luft in eindlooze angft en vreezen
Hier geen vergulde flaaf te wezen
Als al de hovelingen zyn.
'k Gun u te trekken aan die lyn
En in den ftrik te blyven hangen,
Gezet op uw verkeerde gangen.
Ik zoek geen' ftaat of magt van goed,
Maar ftilte en een geruft gemoedt.

Wie dat op zich wil doen beklyven
Moet een vergeten burger blyven,
Die niemands akker zayt of ploegt,
Maar, in het zyne vergenoegt,
Zich houd met klein beſlag te vreden.
En daar meê dook zy naar beneden
Haar hol in, van gevley noch waan
Verſchalkt; en liet den Vleyer ſtaan.
Die 't wezen kent der hovelingen,
En waar zy t' zamen 't hoogſt naâr dingen,
Heeft naar den uitleg niet te raân
Waardoor dees Fabel dient verſtaan.

Geen wiſſer huisbezorger
Dan een vergeten Borger.

ANDER, OP DEZELVE ZINNEPRENT.

Nergens vaſte trouw.

OPmerkingen wys overleg
Is tot geruſtheit de eerſte weg.
Dat zien we aan 't onbeſproken leven
Der menſchen, van geen zucht gedreven
Tot quâ begeerte, pracht of ſtaat.
Wat 's wellust, weelde of overdaad

Of eigenbaat, gefpitft op ftreken
Om boven andren uit te fteken?
Begeerzucht met haar liftgenoot
Steld zich voor veel gevaren bloot,
Wyl zy, door andren te belagen,
Zich wikkelt in verdiende plagen,
Als daaglykfche ondervinding leert
In die eens anders goed begeert
En yvert naar verboden zegen,
Hoe dwars hem 't noodlot ook bejegen
Of wel zyn' ondergang bereit.
De Slang, die in voorzichtigheit
Alle andre dieren gaat te boven,
Is in dit ftuk het hoogft te loven,
Daar zy, begrypende de kracht
Der dieren buiten haar geflacht,
(Hoe vele zy 'er kan doen beven)
Niet fteund op 't wapen, haar gegeven;
Maar, om geen dier in 't licht te ftaan,
Zich neemt een eenzaam woonhuis aan,
Een ftille kluis; daar ze, afgeweken
Van 't bofchgewoel, zich kan verfteken
Voor allen moedwil, af en aan
Te duchten waar de dieren gaan.
Hier mede in een fpelonk gekropen,
Van haat noch wangunft te beloopen

Noch eenig ondier aangerand,
Hoe fors geklauwt of ſcherp getandt;
Sprak zy: Dat vry de noordſche Beeren
Met Wolf en Leeuw nu t'zamen zweren
Tot 's lands bederf: hier zyn we vry
Van alle opſtaande dwinglandy.
Hier konnen ons geen roovers plagen,
Noch 't huisgezin ten bedde uit jagen
Door muytend boſch- of woudrumoer.
Die plaag drukt noit geen' burgerboer
Die, in zyn lage hut gedoken,
Zyn huisgezin voed onbeſproken,
In ſtads noch ſtaatsgeſchillen deelt;
Maar voor vergeten burger ſpeelt:
Het veiligſte om geruſt te leven,
Ons van het Godendom gegeven.
  Volgde yder dus het ſlangeſpoor,
Wie gaf den dollen kryg gehoor?
Wat watren zou de Vreê niet peilen,
En de Eendracht niet al lands bezeilen!
Maar och! daar zal noit vrede zyn
Zoo lang het MYN regeert en DYN.

Geen heil in 's anders neſt:
Vergeten burger beſt.

DE BOEREN MET HUNNE HOENDEREN, ENDVOGELS, DUIVEN, BYEN, ENZ.

Nihil ab omni parte Beatum.

Niets is 'er onder zon of maan
Of daar ontbreekt al ietwes aan.

XLIII. ZINNEPRENT.

INwooners van alom te lokken aan
Past Heeren, die 's lands welstant gade slaan,
Wat moeite daar ook onder schynt te spelen.
Die winst wil doen moet geen gewoel vervelen
(Aan Holland en Venetien te zien)
Maar dulden dat de Landman zich bedien

Van 't kouter, als de visser van zyn netten;
De rentenier van gelden uit te zetten,
De koopman van het zee- en beursgewoel
En wat by straat- en havengekrioel
Langs wal en gracht zyn vooordeel moet bejagen,
Hoe zeer dat schynt der steden rust te plagen
En 't welig dak te storen in den slaap,
Dat, ryk en zat, naar 't noodig raap en schraap
Niet om te zien heeft of daar voor te zorgen;
Maar op zyn tasch slaapt als op wisse borgen,
En liever dus de stille landrust ziet
Dan zoo veel zege, als zee-en koopvaart bied.
't Moet razen en krioelen onverboden
Daar stad en land zyn aanwasch heeft van nooden.
Want yder hond is baas op eigen erf.
  Ontzeide een Boer zyn Hoenderen de werf
Om 't kakelen, waar voor zy eiers leggen;
Of de Enden, al zoo min den sloot te ontzeggen
Om haar gequaek; de Duiven om 't gekor;
En Byen om haar mommelend gemor
Als om dat zy met haren angel steken,
Daar 't al om winst op alle waterstreken
En berg en dal uittrekt voor zonneschyn;
Wat zou dat haast een arme huisman zyn!
Want werkte hem dit Vee geen wasch of honing,
Geen eieren of zuivel voor zyn woning,

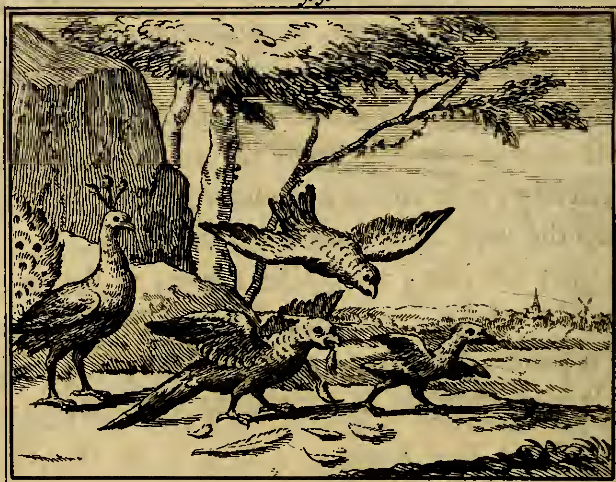
Ge-

Gelyk de Koe, om haar gebulk ook wech-
Gejaagt, niet meer gaat zeulen langs zyn hegg',
Maar zich verheugt eens anders juk te dragen;
Hoe haaſt zou hy dier dwaasheit zich beklagen
En roepen: Keer weerom, myn dierbaar vee,
Bezit uw have en erve in vollen vrê,
Want komt gy niet, 't is met my omgekomen!
  Heeft iemant van 't geboert dit noit vernomen?
't Gezelſchap, hier in deze prent verbeelt,
Heeft op die wyz zyns vaders erf verſpeelt.
  Zoo gaat het hun, wien alles ſchynt te ſtoren
Dat opzicht eiſcht. zoo gaat het goed verloren,
Der Wulpsheit nagelaten, noit voldaan;
Want de onvernoegde is nimmer te verzaân.

Of 't glyd of haakt
't. Is noit volmaakt.

DE KRAAI IN HARE BESCHAARDE VEDEREN, PAAUW, PAPEGAAI, ENZ.

Magiſtratus virum arguit.

Niet het kleedt maar de man.

XLIV. ZINNEPRENT.

DAt jonker Ezeloor op zyn gehuurde kleedt,
Zoo trots daar henen treedt,
Of hy, dus uitgerold, voor niemant had te wyken,
Doet hem zyn Zus gelyken,
De diefſche Kraai, hier by de Vogels afgebeeldt.
Dit Dier, dat op hem ſpeeldt,

Had

Had zich uit ydlen waan dus ook eens op gaan ſchikken
Met allerhande quikken
Van vederen, de Pauw en andren loos ontdraait.
Zy, dus naar wenſch verfrait,
Scheid zich voort van haar volk en draaibilt heen en weder
De ſtraten op en neder,
Voornemens nu niet meer met haars gelyk te gaan,
Maar hooger maat te ſlaan.
Maar als de Papegay en Pauw haar dus hoveeren
En elkeen zag trotſeeren
Met pluim en veder, dieffchgewyze alom beſchaardt;
Sprak yder naar zyn' aart:
Wat zal der * Heeren trots in 't ende niet believen,
Beginnen dit de dieven?
En daar meê vallen ze aan en grypen als verwoedt
Den Vogel, trots van moedt,
En ſlaan met klaauw en bek, en eigenen de veêren.
Daar lag het weits ſpanceeren.
Want zelfs de Zwaluw met den Leeurik, Vink en Duif
En Kievit, net van kuif,
Beſtonden, wyl elk om het zyne had te ſpreken,
Zich ook daar in te ſteken;
En namen yder 't geen hun vlerkjes was ontrooft
Meê naar zich, hoofdt voor hoofdt;
Ja riepen overluit: Als de Apen klimmen willen
Ziet elk hun naakte billen.

S Daar

* Quid domini facient, audent cum talia fures? Virg. Eclog.

Daar ſtondt Madame toen zoo naakt gelyk ze was
Eer haar de waan belas
Zich boven anderen in hoogmoedt op te heffen.
Maar nu was 't nog niet effen.
Want toen zy, dus van elk beledigt en belacht,
Weêr quam by haar geſlacht;
Werd zy, in plaats van daar heur hulp te zien beſloten,
Van 't zelve ook uitgeſtooten,
En dat wel bitter: want elk riep: Laatdunkend beeſt,
Waardt gy te vreên geweeſt
Met uwen ſtaat, als wy, ons van Natuur gegeven,
Gy waardt ons by gebleven,
En Pauw nog Papegay had u dus uitgedreven.
Wiert AMSTELS EGLE, nu met Mopſusmaat getrout,
Dus ook eens van haar goudt,
Opzichtig hooffch gewaadt en paerlen en juweelen,
Van die ze moeten deelen,
Hier uitgeſchut, en in heur jakje en haar bonet
Zoo kaal daar neêrgezet
Gelyk zy hier is van den Yſtroom aangedreven,
Zy leek de Kray naar 't leven.

Maat houdt ſtaat;
't Is niet eens hoe 't vergaat.

DE EZEL MET ZYNE VERSCHEIDE MEESTERS.

Sustine & abstine.

Die blyft beklyft.

XLV. ZINNEPRENT.

VErandring van Regenten is noit goet,
Waarom men daar niet ligt om wenschen moet,
Want dat 'er zelde iets goets uit wordt geboren
Laat de Ezel ons in deze Fabel hooren.
Een Ezel diende een' Tuinman, maar te onvreên
Om 't werk dat hem te doen stont daar alleen

Voor ſober voêr in arbeids volle dagen.
Dus, ziende geen verloſſing van zyn plagen,
Bad hy Jupyn om eenen andren heer.
Genadig ziet de Vader op hem neêr
Uyt zynen troon, en gunt hem op zyn beden
In dienſt van een' Steenbakkers baas te treden.
Daar zynde had hy 't boozer dan voorheen
Door 't torſſchen van de klay en zwaren ſteen.
Dus, zwoegende door ſlyk en diepe wegen,
Roept hy den God noch eens aan, ganſch verlegen,
Hy zou hem toch dier ſlavernye ontſlaan,
En wyzen hem een zachter dienſtwerk aan.
Der Goden Voogt hoort weder zyn gebeden.
Doch eenigzins hierom op hem te onvreden,
Brengt hy hem in eens Leerbereiders huis.
Maar ach! hier vondt hy een ondraaglyk kruis.
Want onder 't wigt der pakken, hem te dragen,
De huiden van zyn vrienden en namagen
Beſchouwende, om het leer dat daar uit ſproot,
Van zynen Baas om winſt gebragt ter doodt,
Beklaagde hy zich zyner dwaze wenſchen,
En balkte en kreet: O! overwreede menſchen,
Die, om uw beurs te maken, geenig leet
Ons aan te doen ontziet, hoe overreed
En overtuigt van onze dienſtbaarheden!
Wee my! die ben in dezen dienſt getreden,

Waar in ik moet de huyden brengen aan
Van die ik hier heb nevens my zien gaan.
Want kom ik in dien arbeidt te bezwyken,
En gaat het my als een van deze lyken,
Zal deze vent, vol ſpyt om myne doodt,
De huyt my mede afrukken wreedt en ſnoodt,
Om op myn vel zyn ſchade te verhalen.
  Verandering, wat wekt uw ziekte al qualen!
Let, weiffelaars, eer ge u daar toe laat raân
Hoe droevig zy den Ezel is vergaan.

Geduldt in noodt
Weerſtaat de doodt.

DE HAAN EN VOS.

Quod sæpe fieri non potest, fiat diu mors eligatur longa.
Senec. Œdip.

Die eens gebeten is wacht zich.

XLVI. ZINNEPRENT.

EEn dief, eens uitgebroken aan den DAM,
Zag nau een' Schout of Diender, waar hy quam,
Of nam terſtont (ſchoon onvervolgt) de vlucht.
Dit van zyn maats gehouden voor een klucht
Of zotte gril om dus zich zelf te quellen,
Begon hy hun dit ſpreukje te vertellen:
  Een jonge Haan, gegrepen van een' Vos,
Maar ongedoodt gelaten weder los

Door

Door 't dondren van een onweêr in de lucht,
Waar voor de Vos verſchrikt teeg op de vlucht,
Kreeg van dat ſnood gediert zulk een afgryzen
Dat hy 't ontweek op allerhande wyzen.
Want denkende aan het nypen van den noodt,
Die hem eens had zoo na gebragt ter doodt,
Verliep hy zelfs zyn voedzel waar het padt
Slechts toonde dat een' Vos geloopen had.
Ja waar hy maar een voſſenhuyt zag hangen
Of leggen, ging hy ſtrax dezelve gangen.
Maar als om zulk een vluchten voor een huit
De Hanen daar omtrent hem lachten uit,
Sprak hy, en wel met overleg van geeſt:
Waart ge in den muyl eens van den Vos geweeſt,
Gebroeders, als my nimmer zal vergeten,
Gy vloodt, van ruim zoo groot een vrees bezeten,
Als ik; niet voor zyn vel of huyt alleen,
Maar voor het ſpoor van zyn voetſtappen heen:
Ja 'k zag u zelfs voor zyne ſchaduw vliên.
Wie noit de doodt heeft in den muil gezien
Weet van het doodsgevaar ook niet te ſpreken
Dat ik eens zoo gelukkig ben ontweken.

't Lam, eens den Wolf ontſnapt,
Wort zelden weêr betrapt.

DE

DE EZEL IN ZYNE INGEBEELDE EERE.

Nosce te ipsum.

Als niet komt tot iet
Kent het zich zelven niet.

XLVII. ZINNEPRENT.

HOe komt de Langöor dus gepluymt,
Gepassement en ryk behangen?
Wie of hem dus de straat opruymt
Dat hy hier gaat zoo breede gangen?
't Is hem vergeten, naar 't gelykt,
Dat hy een Ezel is geboren:

Wan

Want wist hy waarop hy dus prykt,
Hy zou zich schamen zyner ooren.
De Plompert, met een beeldt belaân,
Door hem, den Koorpaap nagedragen,
Daar 't volkje bid dien Afgod aan
Demoedig, nedrig en verslagen,
Waant dat aan hem deze eer geschiedt.
Dus in zyn oog zoo hoog gerezen,
Kent hy, door waan, zich zelven niet,
En wil geen Ezel langer wezen:
Want of de Dryver hem zyn lot
Indachtig maakt, en zelfs met slagen
Hem toegrauwt: Schôft, gy zyt geen God,
Maar hebt een godsbeeldt slechts te dragen
Waaraan deze eerbied word getoond;
Hy echter, dus van elk bekeken,
Wil met deze eere zyn gekroont,
En blyft in hoogmoedt onbezweken.
Maar toen zyn ról was uitgespeelt,
De Paap zyn wenschen had bekomen
Door 't omgevoerde staatsibeeldt,
Dat nu zyn' rug werd afgenomen,
En hy, gedreven naar den stal,
Zich weêr by de Ezels had te voegen;
Betreurde hy zyn ongeval,
En stierf uit enkel ongenoegen

(Gerechte ſtraf) een ezelsdoodt.
Zoo gaat het hun die, te vermeten,
Als hun 't Fortuin valt in den ſchoot,
Wat zy geweeſt zyn ſtrax vergeten.
Zoo gaat het hun die, noit vernoegt,
Uit welk een ſlaafſch gebroet geſproten,
Voort meenen dat hun alles voegt
Wat aan hun' trots zich kom te ſtooten.
„ Zoo ging het Delfſchen PASKAREL
„ Zoo dra hy, 't bont livrey ontkropen,
Zich meê zag aan de hofkapel
Om daar uit elk voorby te loopen.
Maar töen hy, van die pluim ontdaan,
Uit ſchrik moeſt ader zyn gelaten,
Om ook de doodt niet te ondergaan
Tot ballaſt van de Haagſche ſtraten,
Die nu zyn ſchoenen ſlyten; ſcheen
Hem 't lot des Ezels wel te wenken;
Maar hoe hem dat ook drukte ineen,
't Was toen te laat daar aan te denken.
Dus hoe hy balkt en huilt en kryt,
Zyn pluim en praalbeelt is hy quyt.

Hoe hoog ge zyt gerezen
Noch is de val te vreezen.

DE ARENT EN VOS.

Habet et musca splenem.

Een geveinsde vriendt is de gevaarlykste vyandt.

XLVIII. ZINNEPRENT.

Die de Eigenbaat meer dan de Vriendschap acht,
Die heilig is en ons zoo nut kan wezen,
Den plicht daar van te kort doet en veracht
Om vuil gewin, mag deze Fabel lezen.
  Een Arent, die haar nest had op een' boom,
Was met de Vos in een verbond getreden,

Dat elk zyn hôk zou houden, vry van ſchroom,
Zy boven, en de Vos daar recht beneden.
Goet was 't weerzyds. des ging de vriendſchap aan.
De Vos lag aan den wortel met haar jongen,
Maar naulyx was ze om voedzel uitgegaan,
Of de Arent, door den hongersnoodt gedrongen,
Quam af, en ſprak: Geſtolen ſpys ſmaakt beſt.
De vriendſchap wykt voor woeker, waerdſt te loven.
Schoot toe, en nam de jongen uit het neſt,
En vloog 'er mede al lagchende naar boven;
Nu wel voorzien voor zich en haar gebroedt.
De Vos, weerom gekeert, kreet: ô Trouwlooze!
Eedbreekſter, vriendſchapſchendſter, die verwoed
My 't ledig neſt dus laat: 't zal u, ô booze,
Hoe ſchamper gy ook met myn tranen lacht,
Hier na vergaan en eerlang zyn vergolden;
Dat zweer ik u! neem op myn zeggen acht.
Maar de Arent, hoe van haar ook uitgeſcholden,
Beſpotte heur uitvaren noch daar by.
Dan och! de wraak liet haar niet lang verlegen.
Die komt, hoe traag, altydt op haar gety.
De Vos, in haar benauwtheit allerwegen
Omziende, ontdekte in 't boſch een' brandaltaar
Met vleeſch, den Goôn geoffert, reeds aan 't blaken.
Hier heen gerukt, nam ze een ſtuk houts van daar
Om daar meê 't neſt des Arents zoo te raken,

Dat zy de vlam daar niet af zoude ontgaan.
't Gelukte haar. de kruin, in brand gevlogen,
Des hoogen booms, ſtak al de takken aan,
En 't neſtgezin viel neêr voor 's moeders oogen,
De Vos en haar gerechte wraak ten roof:
Die dezen buyt met fellen klauw en tanden
Verſcheurde, voor des Arends klagten doof,
De breuk ten zoen der vriendſchaps heilge banden.
Wierd de een dus hier des anders offerhanden,
Hy neme dit voor gangbre munt vry aan
Die zich niet ſchaamt zyn vrienden te verraân.

Geen dier zoo klein geſchapen
Of 't heeft al eenig wapen.

DE APENLANDERS EN EEN VREMDE SCHIPPER.

Simia est simia etiamsi aurea gestet insignia.

Waar Zotheit heerscht moet Wysheit wyken.

XLIX. ZINNEPRENT.

DAt de onbeschaamste en stoutste menschen
Het beste deel des werrelds naar hun wenschen
Bezitten, en de Onkunde alom regeert,
Waar van de Wysheit als onzinnig wordt geweert,
En Onderwys gescholden voor wanschapen;
Toont hier een Schipper in de Republyk der Apen,

Waa

Waar hy door ſtorm op zee geſtrand,
En, onbewuſt aan welk een' oord gedreven,
Aan 't heilloos apenonverſtant
(Wat reden zich daar tegen kant)
Zig ongehoort moet overgeven
Wil hy zyns lyfs verzekert zyn.
Want of hy zegt: Gy trekt aan een verkeerde lyn.
En, wilt ge naar geen' raadt of wyze leſſen hooren,
Zie ik uw landt eerlang als gy myn ſchip verloren:
Want dom en drieſt kan niet beſtaan.
't Antwoordt is: Zwyg, en ſpeel maar nevens ons poot aan.
Wy weten wat 'er dient gedáan.
Dus overmant, valt hy met deze dwazen,
Door wiens onachtzaamheit, al 't vuur was uitgegaan,
Op een klein kooltje vuurs aan 't blazen.
Maar hoe zy blazen met elkaar,
Uit nat en vochtig hout is vuur noch vlam te maken,
Veel min uit wormen die van valſche glimpen blaken,
En 't vuur, waar 't vat, uitbluſſchen dof en zwaar.
En of de Schipper ſchreeuwt: Wilt gy een end van zaken,
Zoekt drooge bladen. 't werk is klaar.
Uit deze ſtaan we aan vlam te raken
En zonder dat, wy blazen 't kooltjen uit.
't Geflikker dat gy zoo ziet blinken
Komt uit geen vier of vlam te ontſtaan
Maar van de wormen, met die glanſſen aangedaan.

Gaat gy dus voort het zal hier leelyk ſtinken.
Hoe meer wy blazen hoe wy meer ten achtren gaan.
Om hals zyn wy laat gy u niet ten beſten raân.
Zy roepen: Vent, waar zou 't aan hinken?
Ziet gy de wormen daar niet blinken?
Als vuur en gloed blaakt hun de huidt.
Waar komt dat van dan van ons blazen?
Blaas jy maar voort wy winnen veldt.
De Schipper, ziende waar hem 't lot had neêrgeſtelt,
En hoe dat wormenſchyn 't vuur bluſte met gewelt,
Voldeedt de reukelooze dwazen,
En blies met hun zoo lang op 't valſch geflikker aan
Tot heel het kooltje was vergaan.
Daer ſtont men toen, van vuur verſteken
('t Eerſt levensmiddel) bloot voor allerlei gebreken.
Want waar het vuur ontbreekt is 't al haaſt koudt en doodt.
Zoo ging het hier. de doodt, van zoo veel droeve ellenden
En zwarigheên als uitgenoodt,
Verſcheen wel haaſt ten proy van Charons zwarte boot;
En ſcheide niet voor elk de levende oogen ſloot,
En zy den Schipper ook zyn dagen had doen enden,
Die beter lot verdient had dan hy hier genoot.
Zoo gaat het hun die, om alleenig te regeeren,
Dom liever ſterven dan van anderen iets leeren.

Waar 't Aaps gebroet regeert
Is 't avrechts of verkeert.

EEN

EEN RIVIER EN HARE FONTEINEN.

50

Ad principia recurrendum.

Die zyn noodhulp niet en acht
Zit wel haast berooft van magt.

L. ZINNEPRENT.

ô GY, die trots op uw vermogen,
Als holpt ge u zelf alleen aan magt,
Uw mindren afwyst en veracht;
't Is dwaasheit op zich zelf te bogen.
Want waren 'er de kleine niet,
Wat was uw grootheit en gebiedt?

De grooten ryzen uit de kleinen;
Dit toont dees bogtige Rivier,
Die, trots op haren ſtroomlaurier,
Geteelt uit bronnen en Fonteinen,
De hulp van Waterval en Vliet
Beſchimpt, en minder acht dan niet,
En dus zich zelven brengt in lyden
Door deze Aanqueekſters harer Vloedt,
Voor vuich te ſchelden en onvroedt,
Als liepen die den weg ter zyden,
Van elk wel noodig in te ſlaan,
Zoude een Rivier uit haar ontſtaan.
Want deze waterſtortende aderen,
Daar berg en dal van wordt verquikt,
Wen 't landt van hitte en droogte ſtikt
En ſchreeuwt om vocht voor loof en bladeren;
Te onvrede om dit onheuſch geblaf,
Begeerden daar voldoening af,
Of de Rivier de vlag benomen
Dat zy heur waterryke magt,
Uit Bron en Vliet te ſaam gebragt,
Nu zonder die wiſt te bekomen
En op den Regen kon volſtaan,
Dus ving daar op de pleitrol aan:
Maar toen 't gerechte vonniswyzen,
Hier op gewacht haar t' ſaam ontſtondt

En, hoe elk zich beledigt vondt,
Zelfs geen voldoening ſtondt te ryzen,
Wert flux 't eenparige beſluit;
Geen watren meer te ſtorten uit;
Maar eens te zien hoe 't nu zou vloten
Zoo dra men koos een' andren weg.
Daar dorde weilandt, beemdt en heg;
Geen water quam 'er in de flooten;
De Scheepvaart, noit weerhouden, zat,
En ſtremde door gebrek van nat.
De Stroom, eerſt vaarbaar, nu bedorven,
Droogde uit als een verteerend vuur.
De plaag nam aan van uur tot uur.
De viſſchen daar ze zwommen ſtorven.
De ſtroomtol, nergens ſchrapens moê,
Had uit, en ſloot de geldkiſt toe.
Wech was nu 't zegenryke bloeien
Der opgeblazene Rivier.
„ Steun op vergankelyk laurier.
Uit hoogmoed ſtaat uw val te groeien.
En neemt Fortuin dan eens een keer,
Gy krygt die wankle nimmer weer.
Daar zit men dan gelyk verloren,
Dan vangt het jammerklagen aan:
Vervloekte hoogmoedt, ydle waan,
Gy hebt my dit verdriet beſchoren!

Wys is hy die zich zelven kent
En op 't begin let als op 't endt.
Aan 't minst geachtste is 't meest verloren.
Vergaten dit de Vorsten niet
Daar quam geen kreuk in hun gebiedt.

De stomme schepsels leeren
Hoe 't hier is te regeeren.

DE

DE EZEL IN EENE LEEUWENHUYDT.

Inscitia semper arrogans.

Onwetentheit van waan bezeten
Durft alles wonders zich vermeten.

LI. ZINNEPRENT.

EEn Ezel, in een leeuwenhuydt
Uit zotte hoovaardy gekropen,
Maakte eens zoo yslyk een geluyt
Dat al 't gedierte trok aan 't loopen:
Want elk dacht: 't Is geen dralens tydt
Daar dus de Leeuw op ftelten rydt.

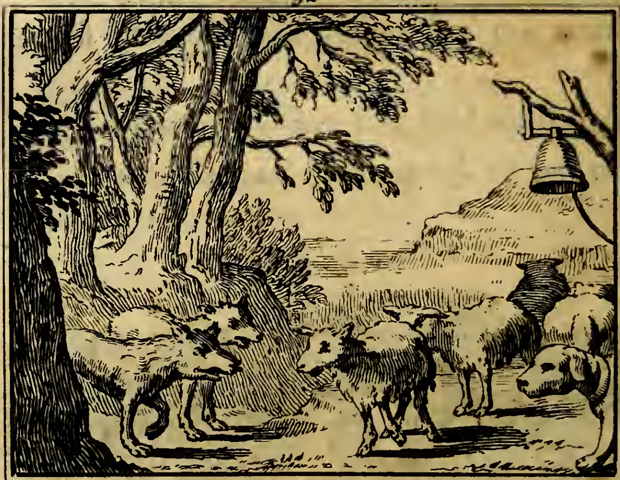
De Steiloor, hier door opgeblazen,
Om zyn gebrul zoo ver gevreeſt
Als waar hy zelfs de Leeuw geweeſt,
Riep: Nu zal ik al 't woudt verbazen,
En loeide en balkte daar om heen
Dat elk, van ſchrik verjaagt, verdween.
Maar als hy onder dit braveren
En dartlen op dien dwazen voet
Elk dacht het hazenpadt te leeren,
Quam hem de Vos juiſt te gemoet;
Die ſprak: Had ik u niet bekropen
Wat was ik meê van ſchrik gaan loopen!
Maar, kennende uw' verheven aart,
ô Moedig beeſt, en ſcheutige ooren,
Was uw gebalk by my verloren
Om dat ik wiſt wat Leeuw gy waart.
Dus wilt ge u niet dicht af zien roſſen,
Laat af dat tieren door de boſſchen.
En zeker wel ter juiſter tydt,
Want wyl de Vos nogh ſtondt te ſpreken,
Quam op dat onverwacht gekryt
Des Ezels baas ook aangeſtreken.
Maar viel de moedt hem immer zwak,
Hier woei 't afgryſlyk op zyn dak.
Dus viel het Hermes op zyn ſchonken,
Die, meê zoo trots op zyn geſchreeuw,

Zyn' vyandt voor quam als een Leeuw.
Maar hoe dra hem die moedt gezonken
Was, als hy quam te na by 't vuur,
Toont aan 's Graafweg noch de eerfte fchuur.

Hoe ftout de blaffers 't veld afftroopen,
Als 't hondje byt gaan zy vaak loopen.

DE WOLVEN, SCHAPEN EN JAGTHONDEN.

Pabula Tyrannorum plebs et rustici.

Burger en Boer, Heeren voêr

LII. ZINNEPRENT.

DIe in een vrygeſtreên geweſt
Eenmaal zyn woning heeft geveſt
Van dwanggenoodſchap afgeſcheiden,
Daar hy van eigen bron en vliet
Zyne akkers mildt beſproeien ziet
Omringt van zuivelryke weiden;

Daa

Daar Vrede en Eendracht onbelaân
De handen in elkandren ſlaan
En Eigenbaat is uitgeſtooten,
Altydt beluſt op 's nabuurs voêr,
Hoe zuur gehaalt van Burgerboer
Die daar op uitziet onverdroten;
Zie onder 't heerſchziek vorſtendom
Naar geene bondgenoten om
Tot hoeding van zyn vee en ſtallen,
Gewoon op vryen grondt te gaan:
Want zich met Wolven te beraân
Zal 't Schapenveldt noit wel bevallen.
Dus zetten, onbeſchroomt voor ſtraf,
De Lamren hier de Wolven af,
Tot hun beſchermers eerſt verkoren;
Toen zy de Honden op hun' raadt,
Getrouwe wachters voor hun' ſtaat,
Verzonden hadden pas te voren.
Want ziende met wat dwinglandy
Zy alles trokken op hun zy,
Waar uit het argſte ſtondt te vreezen,
Wraakte elk dit opperſte gebied,
En ſprak: „Hy zy eens anders niet
Die hier zyns eigen zelf kan wezen.
'tHeugt Neerland, hoe dat woordt voorheen
Het bloet der Dappren trok byeen,

Toen in Leyceſters booze tyden
Een Wolf in 't Schapeneiland zat
Die wet en willekeur vertrad
En alles van zyn handt deed glyden.
Maar toen, na de uitgejaagde vrees,
De eenparige Eensgezintheid rees,
Aan geene Wolven te vertrouwen,
Kreeg 't vry gebiedt weer 't oud bewind.
Wie dat te volgen is gezint
Zal 't met geen' hooftgebieder houwen.

Wie op zich zelven kan beſtaan
Maak zich geen vorſtenonderdaan.

DE

DE SLANG, MET HARE OOGEN, OOREN EN STAART.

Consule queis ætas longa magistra fuit.

Geen dwang duurt lang.

LIII. ZINNEPRENT.

ZOo lang de Rede buiten dwang
Mag volgen haren rechten gang
En muitziek Onverstandt haar niet bestaat te weeren,
Zal zy 't gebiedt, haar toevertrouwt ,volmaakt regeeren.
De Slang, voor loos van al 't gediert
Geächt, vondt zich zeer wel bestierdt

In 't geen den welstandt van haar lyf betrof en leden,
Zoo lang hare Oogen en hare Ooren, onbestreden
Van tegenstant uit zwarte Nyt,
't Opzicht haar 's ligchaams bleef gewyd.
Toen wierd ze vet en groot en groeide in zoo veel weelde
Dat haar geen stip ontbrak van 't geen de wellust teelde.
Zoo veel gerak gaf 't wys bestier
Van 't Oor- en Ooggebiedt dat Dier.
Maar toen de Blaas vol gals, de Mild, de Dartle leden *
En leêge Darmen met de Maag daar tegen streden
En samen spanden onvervaart
Om dat te geven aan den Staart,
Den blinden Staart, gewoon het ligchaam na te slepen;
En 't nydig Muytgespan dit doordrong onbenepen,
Hoe 't Hart, de Lever en de Long,
Door hunnen advokaat de Tong,
Daar tegen inleide, en met kracht stond te beweeren,
Dat geene Staart, maar 't Hooft het ligchaam moest regeeren
Indien men dat geheiligt Erf
Niet storten wilde in wis bederf;
Was 't omgekomen met de Slang en hare leden.
Want toen de domme Staart, van hoovaardy bereden
(Gemeene voorbô van den val)
Het Lyf rukte over berg en dal
Door scherpe steenen, gruis en doornen, onbewogen
Van 't kneuzen hares lyfs en 't quetsen harer oogen,
Door

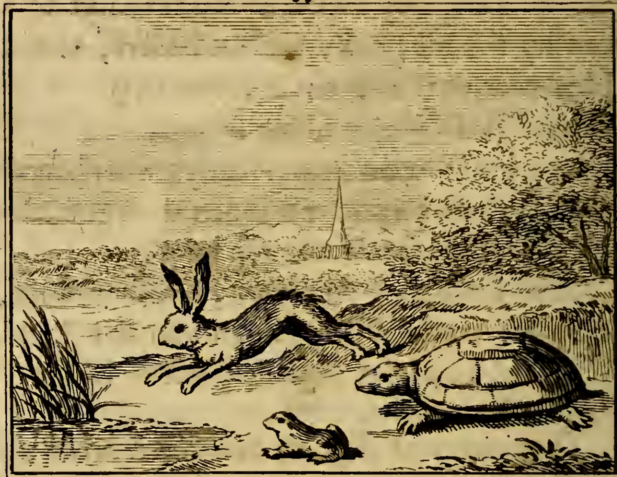
* Of de Teeleden.

Door zulk een onbesuist geweldt
Van 't licht ontbloot op 't koude veldt;
En dat om de aankomst van een' Ruiter, ligt te kennen
Aan 't geen hy toonde, dus, tot elx bederf, te ontrennen,
Hoe zeer de Tong om 't leven riep
Eer noch de Kryger haar beliep;
Was 't uit met haar: want zy was naulyx weêr beneden,
Of lag van 's Ruiters zwaard te midden doorgesneden,
Den Landhontheisteraar ten roof.
„ Zoo vaart men daar men, blind en doof,
Het wys bestier verstoot der vadren van den Lande,
En een' Geweldenaar zyn vryheit geeft in hande.

Die weet wat Kop en Staart verbeeldt;
Hoe veel de een van den andren scheeldt,
En wat de Binnenleden zeggen,
Behoeft men hier niets uit te leggen.

DE HAAS EN SCHILDPAD.

Vivitur exiguo melius si noveris uti.

Een weinig staans
Verlet veel gaans.

LIV. ZINNEPRENT.

DIe met een klein beslag te vreên
Zyn goedt naar maat weet te gebruiken,
Van Geld- en Staatzucht onbestreên,
Zal hier veel zorg en ramp ontduiken.
De Schildpad, van den Haas bespot
Om dat ze'er huis noit kost ontrennen,

Sprak: Kende ge uw rampzalig lot,
Gy zoud u liefst aan 't myn gewennen:
Maar uw verwaantheit is te groot.
Heb ik myn huys dus meê te dragen,
Dat houd me vry voor allen noodt,
Van u te duchten alle dagen.
Hier staat de Windhond, daar de Gier,
Gins de Arend u verwoed naar 't leven;
Die op het minste jagtgetier
U flux moet op de vlucht begeven;
Daar ik, gedoken in myn schulp,
Al 't Roofgedierte kan braveeren,
Als gy om bystant schreeuwt en hulp,
En my noch mensch nog dier kan deeren.
En lust het u eens te onderstaan,
Die op myn traagheid legt te smalen,
Hoe 'k u zou knikkren uit de baan
Als ons een honk stond te achterhalen,
Beide af te loopen ons gezet,
Mits geene eenzydigheit in dezen
Plaats grypen zou: zie daar, ik wed
Dat ik 'er eer dan gy zal wezen.
Dat stond de Haas, noit rennens moê,
Wat veld van hem was afgeronnen,
De loome Schildpad aanstonds toe,
En hield het spel reeds voor gewonnen.

Maar

Maar 't einde wees het anders uit.
Want wyl de Haas, vooruitgeſtoven,
Zich zelf vergat by blad en kruit,
Aan pleiſterplaatſen, beemd en hoven,
Vergat de Schildpad (nergens ſtil)
Door dat verzuim geen weg te ſpoeden;
'tGeen 't Haasje 't loodt joeg in zyn' bil.
Want toen het pas op tweepaar roeden
Het eind bereikt had van de baan,
En des verheugt quam aangeſprongen,
Zag hy de Schildpad daar al ſtaan,
En 't liedje voor hem uitgezongen;
'tGeen hem zoo loens deedt kyken op
En zoo verflaude in zyne gangen
Gelyk een dief, die reeds den ſtrop
Bereid ziet daar hy in zal hangen.
Gy, die om uw verweent bedryf
Den kleinen laſtert onbewogen,
Of wel houd voor uw tydverdryf,
Spot noit zoo met hun onvermogen
Wat zege u kroont en gunſtig lot,
Of denk aan 't Haasje, hier bedot.

't Is elkeen niet aan te zien
Wat door hem al kan geſchiên.

DE SCHAPEN EN VARKENS, WEGENS HUNNE WACHTHONDEN.

Alterius, non sit, qui suus esse potest.
Persequitur Deus piacula in parentes.

Die zyne ouders maakt verbolgen
Moet den beul of 't kalfsvel volgen.

LV. ZINNEPRENT.

HY worde niemands ſlaaf of ſlet
Die hier zyns eigen zelfs kan wezen.
Baldadigheit, der tucht en wet
Ontſprongen, heeft de roê te vreezen.
„ Geen wonder houd het ſnood beſtaan
„ Der vaderſchenders 't hart verbolgen.

„ Kleinachting , de oudren aangedaan,
„ Zal Godt op alle wys vervolgen.
De Schapen, vreedzaam van gemoedt,
En op de hoede en wacht der Honden
Geruſt, wyl van het Wolfs gebroedt
Geen hunner Lamren wierdt verſlonden,
Daar zy, bevryd van zweep en roê,
Geen tucht dan eigen wetten kenden;
Die namen zulx in weelde toe,
Dat ze, onbeſchroomt voor rooven, ſchenden
En plondren, wyd en zyd gevreeſt
(Daar laffe Honden, hunne wachters
De Wolven dulden onbedeeſt
Of toegang gunnen aan de Slagters,
Van geene hoeders te vermoên
Als hier het Schapenheir beheeren,
Die 't is om vleeſch noch wol te doen,
Maar om de kudde te vermeeren)
Opzongen: Lof zy 't vry gebiedt,
Daar de ingezete in ruſt en vrede
Zyn vyge- en druiveſtok geniet.
ô Landt, wat brengt gy welvaart mede!
Geniet by zulk een opzicht elk
Zyn inkomſt, van natuur geſchonken,
En groeit de kudde in wol en melk,
Van landgeluk en weelde dronken?

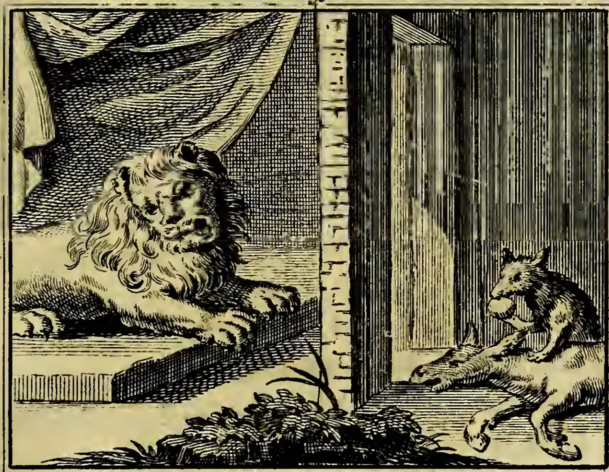
En ziet men weêr aan de andren kant
De Varkens, ſchoon van eige wachters
Beſchut, van Wolven aangerand
Of wechgedragen van de Slachters?
Daar blykt ons uit, wie tucht en wet
In eerbied houdt of treedt met voeten:
Het Zwyn, van vuil noit onbeſmet,
Maar ſteeds geneigt in drek te wroeten,
Ver af te weiden onbeſnoeit
En 't Hondenwakend oog te ontduiken,
Daar 't moordhol ſchuilt en 't onkruit groeit
Voor Wolf en Tygers holle buiken;
Haalt zich die plagen op den hals.
Want lukt het hem den Wolf te ontloopen,
Het Slagers rot, zoo boos als vals,
Zal 't hem doen met zyn huidt bekoopen.
Wel zal hy hem in ſchuur of kot
Een' tydt lang lekker voedzel geven;
Maar wat volgt hem een droevig lot
Die, om een kort welluſtig leven,
Nu vet gemeſt en ryk doorvoed,
Zulk een bedriechelyk onthalen
Zyn' Tuchtheer, nimmer zat gewoed,
Moet met zyn vleeſch en bloet betalen.
Het woeſt gepeupel, uitgelokt
Om 't vry gebiedt den ſchop te geven,

Wort dus ter ſlagtbank aangeſokt
En boet zyn misdaad met zyn leven.
Is dit de kroon van 't Varkenskot?
Het Schapenhok voegt beter lot.

Voogt of heerſchap aan te ſchenden
Brengt den booswigt in ellenden.

DE EZEL ZONDER HARSSENS EN OOREN, LEEUW EN VOS.

Asinus ad lapidem non bis offendit eundem.

Een wyze laat zich eenmaal maar bedriegen,
Maar zotten zyn heel ligt in ſlaap te wiegen.

LVI. ZINNEPRENT.

HOe door geſmeed bedrôg en opgeſchikte logen
De Vorſten menigmaal, van hof en raad bedrogen,
Hun oogmerk miſſen en verkeerde wegen gaan,
Leert ons de Vos hier uit den zieken Leeuw verſtaan.
De Leeuw, eens ziek en magteloos geworden,
En des om hulp verlegen, zond zyne orden

Zoo verre zyn wyduitgeſtrekt gebiedt
Het tam en wilt gedierte weiden liet;
Dat al wat op den roof beſtont te leven
Ten hoof had te verſchynen, en daar neven
Hem van zyn hulp te dienen en zyn' raadt.
  Zyn laſt ging door. maar geen die zich in ſtaat
Bevond om hem te redden in zyn qualen.
De Vos, hier meê verſchenen, ryk van talen
En vonden, ſprak: Heer koning, 't eenige een
Dat u weerom kan helpen op de been,
In kracht en moed herſtelt gelyk te voren,
Is 't Harſſenbrein eens Ezels en zyne Ooren.
Die Harſſens en die Ooren, braaf dooreen
Gemengt, geſtooft, gehakt of klein geſneên,
En tot een zalve of balſem t' zaam geronnen,
Is 't middel daar uw quaal door wort verwonnen.
Gebruikt ge dat, gy raakt flux op de been
En weer zoo gaauw en ſterk gelyk voorheen.
  Goet, ſprak de Leeuw. ga; zie op deze brôkken,
Den Ezel hier in ons gewelt te lôkken,
Op dat wy hem onthoofden vry van ſchroom
En ik weerom aan myn gezontheit koom.
  Het ſchalke Dier, vernoegt met het gezeide,
Stoof uit, en vond den Langoor in zyn weide;
Wien hy, na groete en eerbied hem gedaan,
Heel vriendelyk dus ving te ſpreken aan:

Heer broeder, door uw' geeſt, zoo hoog verheven
Als lyfsgeſtalte, u van natuur gegeven,
Is 't mooglyk dat ge u dus van ons vervremt,
Daar yder in uw ſterkte en wysheit ſtemt?
Uw matigheit in drinken en in eten;
Uw ſtem en luid gebalk, niet af te meten,
En deugden, daar de faam de klok van luidt,
Die munten zoo by onzen koning uit,
Dat hy my hier om u heeft afgezonden;
Ten einde uit zynen naam u te vermonden
Dat hy u eiſcht (let eens wat kroon van lof)
Tot opperſten ſtaatsdienaar van zyn hof.
Dus ga met my en laat dees dorre heide,
Opdat ik u by hem ten hoof geleide.
De Plompert, door dien lof, hem toegevoegt,
Geheel verrukt en by zich zelfs vernoegt
Om 't eerampt, hem zoo plotslyk opgedragen,
Beſtond met hem de reis naar 't hof te wagen.
Want, dacht hy, ben ik reeds een man van ſtaat,
Tyd is 't dat ik myn Ezelsvoêr verlaat.
Maar als hy, dus van blydſchap opgenomen,
Ten hove was en voor den Leeuw gekomen,
Die flux, hoe zwak, zyn' poot uitſtak, om hem
Te vatten en te krygen in de klem,
En hy, hier af verſchrikt vol twyffelingen,
Dien doodendans gelukkig quam te ontſpringen,

Was

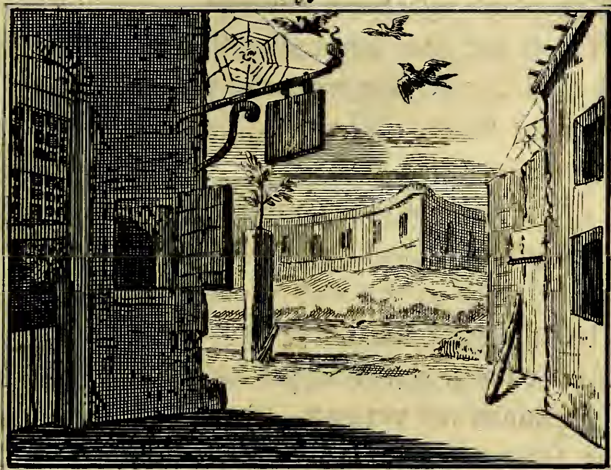
Was 't uit; en in zyn doen de Leeuw mistrouwt:
Wyl de Ezel weer de vlucht nam naar het woudt.
De Leeuw, nu buiten hope van genezen
En op een nieuw den Steiloor te belezen;
Beweegt den Vos 't werk noch eens te onderſtaan,
Of 't lukken mogt dat dit eens wierd herdaan.
Maar deze ſprak met allen ernſt daar tegen:
Vergeefſch zal 't zyn hem daar toe te bewegen,
Heer koning: want daar de Ezel zich eens ſtoot
Komt hy noit weêr, maar hoed zich dezer noodt.
Doch wyl een loer ligt is in ſlaap te wiegen,
Ga 'k zien of ik hem noch eens kan bedriegen.
Des gaat hy weêr den lompen Ezel aan,
En zegt: Hoe dus, myn Broeder, heen te gaan,
Na dat ik u pas binnen had doen leiden?
De Vorſt, in al zyn' handel zoo beſcheiden
Als wys, begrypt niet wat u overgaat,
Dat gy zyn gunſt en miltheit zoo verſmaadt.
Hy ſteekt zyn' poot u toe om u te ontfangen,
En gy vlied heen als of men u wou hangen.
Wat onbeſcheidt, wat razerny is dit?
Ik zweer u dat niets quaats hier achter zit;
En blyve u borg dat u geen ſtroo zal deeren.
Dus laat ons maar weerom ten hove keeren.
En dat ging aan. want als 't moet zyn gezeit,
Een Ezel is haaſt van een' VOS verleid.

, ô Huichelaar! ô valſche Logenpreker!
Want nu hy quam, nam hem de Leeuw zoo zeker
Dat hy 't beſtierf; en ſtond zyn proy niet af
Voor hy hem doodt aan Reinard overgaf,
Om t'zyner hulp de Harſſenen en Ooren
Voor hem te doen bereiden naar behooren.
Maar wat beſtaat om winſt geen valſche vriendt!
Beſt, dacht de Guit, my zelf hier van gedient;
Want is, gelyk natuur ons openbaarde,
Dat kookſel van zoo groot een kracht en waerde
Dat daar de ziekte en doodt door is te ontgaan,
Waarom zou ik den Leeuw dat bieden aan
Die meê de doodt en krankheit heb te vreezen?
Zal 't hem goed zyn? my zal 't niet ſchaadlyk wezen.
En daar meê joeg hy 't kookſel in zyn maag.
Maar nu, wat nu den Leeuw op zyne vraag
Geantwoordt, waar 't heelmiddel is gebleven
Dat hem nu zyn gezontheit weêr zou geven
En 't lichaam weêr herſtellen in zyn kracht,
Van hem met zoo veel ongedults verwacht?
O, zegt hy, daar toe weet ik weer een logen:
Op dat hy, als zyn Raadsheer, word bedrogen.
En 't ging zoo: want gekomen ter verſlag
Van 't geen hem ſtont te brengen voor den dag,
Sprak hy: Dit was geen Ezel naar behooren
Als de Ezels zyn: want in zyn dompige ooren

Stak geen gehoor. en in zyn harſſenvat
Was merg noch brein. want had hy dat gehad,
Heer koning, dan waar hy noit weergekomen
Van waar hy eens gevlucht is zoo vol ſchroomen.
Want daar hem eens een Ezel quetſt of ſtoot
Stelt hy voor dat gevaar zich noit weêr bloot.
Waarom hier uit met rede is te beſluiten
Dat dit maar ſlechts een Ezel was van buiten.
Want was hy dat van binnen ook geweeſt,
Gy waard gewis geholpen door het beeſt.
Nu gis ik dat hy was een Quee geſchapen,
Berooft van 't geen natuur elk geeft ten wapen:
En dat is vaſt, ſchoon zulk een mislyk Beeſt
Noit onder 't mes eens vilders is geweeſt.
Vermogt de Vos, toen noch de beeſten ſpraken,
Zoo veel, dat hy dus wiſt zyn' buyt te maken?
Geen wonder dat der Voſſen liſtigheit
Noch hedensdaags veel vorſten dus misleidt

Geen Voſſen te vertrouwen
Waar Hoenders zich onthouwen.

DE SPINNEN, VLIEGEN EN ZWALUWEN.

Dat veniam corvis vexat censura columbas.

Dat de Rave weet te ſtroopen
Moet de onnoozle Duif bekoopen.

LVII. ZINNEPRENT.

WAarom of 't vrygeteeld gebroedt
Der Zwaluwtjes voor Mug en Vlieg,
Waar 't ſlechts een Spinneweb ontmoet
(Als waar dat aller boozen wieg
En bakermat, onwaêrd geleên)
Daarop terſtondt een' aanval waagt,

En fcheurt en ryt het Rach van een ;
  Tot Webbe en Spinnekop verjaagt
En heel de plaats is fchoon geveegt
  Van 't neft dat deur en venfter floot,
Daar elk zyn kunft op 't zwaarfte weegt?
  Om dat dit ftout, dikkoppig, fnood,
Vergiftig Spinnekops gebroed
  Daar in de Vliegen lokt en dood,
En zich daar meê verrykt en voed;
  Elk huis, waar voor 't zyn Webben weeft,
In zyn bezit houd onbenart,
  En op het fmeer der Vliegjes leeft,
In dit gefpannen net verwart.
  Want fchoon de lucht elk is gemeen,
En geen eenhoofdig Spingebiedt
  Daar in de vrye vlugt vertreên
Of fchenden mag, tot elx verdriet;
  Dit Spinnekops gebroed nochtans,
Van aart bedrieglyk, vol fenyn;
  En uitgeruft met fpies en lans
Van fchyndeugt, Vlieg en Mug te fyn,
  Trekt dezer heerfchappy zich aan;
Wil huis en hof en kerk alleen,
  Als waar die magt het toegeftaan,
De eenhoofdige Outerdwang gemeen.
  Dit's de oorzaak dat het Zwaluwneft,

Van

Van 't Vlieggefpan om hulp gefmeekt,
  Dus yvert voor 't gemeene beft;
De Spinnewebben fcheurt en breekt,
  En yders vryheit op 't altaar
Wil heffen, met wat nydt befpied,
  Van deze fmachterige Schaar,
Stout op haar hof- en kerkgebiedt.
  Want, zei het, als de vrye vlugt
Ons doch ontzegt moet zyn; zoo zy
  Onze uitvaart liever t' uwer vrucht
Dan dezer Huis- en Kerkharpy.
  ô Zwaluwtjes, ô heufch Gebroed
Der Vryheit, u zy onze fchat.
  Dus raakte op algemeenen voet
De Spin en Spinweb in de mat.
  Hoe wenfchlyk waar 't dat dit befluit,
Den menfch naar lyf en geeft beving!
  Zoo dreef men alle woeftheit uit;
Zoo wierd noit regt door fpeer of kling
  Gekreukt, gebogen of vermand,
  En 't heil der Vryheit bleef in ftant.

Liever zelve geregeert
Dan van andren overheert.

DE HOOGE EN LAGE BOOMEN.

58

Debiliores semper quod æquum est postulant, sed fortiores illud parvi faciunt. Aristot.

De zwakke is stil en vroed;
De sterke hoog van moed.

LVIII. ZINNEPRENT.

WAt onder 't kruis legt zonder kragten
Is heusch en nedrig van gedagten.
  Maar klimt het in vermogen op,
Flux zal 't zyn minderen braveeren,
Versmaden, of wel overheeren,
  Tot dat het zelf raakt op den schop.

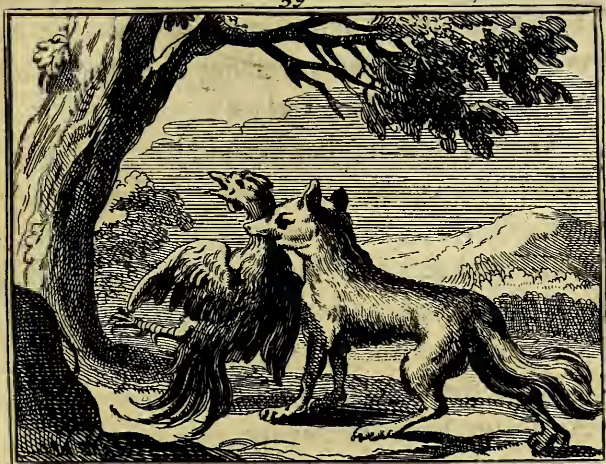
Dat ziet men aan dees Hooge Boomen,
Te fel van wangunſt ingenomen
Om 't geen hier nevens hen geplant
Of uit 'er aard van zelf gerezen,
Hoe klein, meê toont Geboomt te wezen,
En des met hun van eenen ſtant.
Kon men dat met onzydige oogen,
Als 't ligt de ſchaduw, ſlegts gedoogen,
't Klein week het groot in aanwas niet;
En de een hield de ander vry van ſchaden.
Maar dat lyd hier geen Boom vol bladen
Die over de andren henen ziet.
De Heerſchzugt, trots op hooger muuren,
Agt hen voor te geringe buuren.
Wat onder deze is moet ter neêr.
Dus uit op ſchenden en vernielen,
Beſtaan ze al 't klein Geboomt te ontzielen,
Tot ſtam en wortel legt omveer.
Maar hoe die wrok hun komt te ſtade
Die nu, voor 's onweers ongenade
Genoodzaakt naakt en bloot te ſtaan,
Hun takken zien en kruinen breken,
Getuigt de afſchutting, hun ontweken,
Daar zy door 't ſtormgewelt vergaan.
Dus kan door haat en misvertrouwen
De menſch zyn eigen onheil brouwen.

Beſt zich geſchikt naar's hemels wil.
Hoe hoog 't vermogen is gerezen,
Noch kan 't zyn eigen Beul wel wezen.
Wie andren jaagt ſtaat zelf niet ſtil.

Dat Buuren wel bedyen
Moet hun geen Buur benyen.

DE VOS EN HAAN.

Non e fiero nemico chi non sa far l'amico.

Geen arger fenyn
Dan Vrind te schynen en Vyand te zyn.

LIX. ZINNEPRENT.

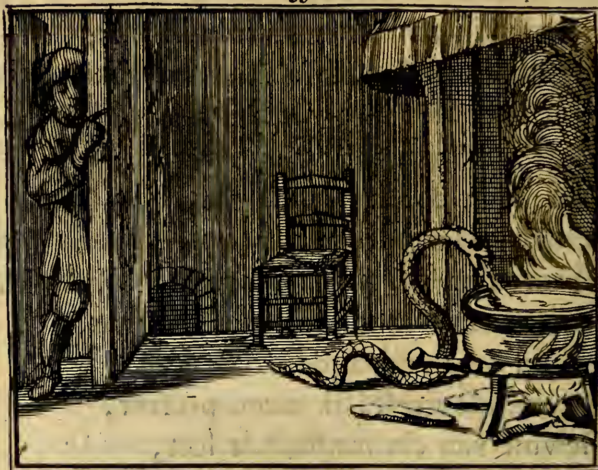
DOor snoode vleyery
En valschen vriends gestreel,
Dat menig brengt in ly,
Krygt hier de looze Vos den Haan ook by de keel.
Maar 't argst daar in te vinden
Is, dat die trotse gast,

Schoon tweemaal dus verraſt,
Den dans ontſprongen is die hem nu doet verſlinden.
Die 't oor leend aan verraat
Lyd daar voor zyne ſtraf wanneer het is te laat.
ô! Kende ik dezer tyd
Geen vrinden, dus misleid!
Myn hart droeg minder ſpyt
Om zeker Roofgeſpan, zoo menigmaal voorzeit,
Dat, meê te laat bekeken,
Den Erfgenaam ziet van zyne erfenis verſteken:
Terwyl de Huichelaar,
Vaſt ſteunende op zyn magt,
Al dreigt hem lyfsgevaar,
Daar in zyn vuiſt om lacht.
De Haan, door dwaas vertrouwen,
Dat hy, voor een profeet
Van ydereen gehouwen,
Voorzien konde yders leet,
Gelyk de Vos hem wiſt te ſpellen op zyn mouwen,
Met andre pluimen meer;
Waarop hy, uitgenood,
Te dwaaſelyk beſloot
Van uit den hoogen boom by hem te komen neêr,
Om 't vriendelyk verlangen
Des Vos te boeten, die
Vaſt met gebogen knie

Hem ſmeekte dus te omvangen,
Om eenmaal mond aan mond
Met hem te treden in een eeuwig vreêverbond;
Blyft, in de plaats van dat, in 's vleiers ſtrikken hangen.
Wat ſloeg zyn zot vertrouwen mis!
De Vos, hem ziende zyn gevangen,
Nam hem zoo zeker en gewis
Dat lugt en leven hem begaven,
Terwyl hy hem voor 't laatſt nog toebeet: Wyze Haan,
Tweemaal myn' toeleg loos ontgaan,
En nu in dees verkeerde haven.
Verziende geeſt! ik meen profeet,
Bewuſt van elx aanſtaande leet,
Hoe komt het, dat ge hier u zelven dus vergeet?
Of was ten derdemaal myn toeleg niet te ontdraven?
'k Zal voor die deugt u in myn ingewand begraven.
Dat ging, als 't wierd gezeit.
Leert, haaſtverleide Jeugdelingen,
Hieruit, wanneer een waard u vleit,
Een hoer u ſtreelt of lokt met zingen,
Uw' ſtaat hoog heffende en fatſoen,
Dat zulx, wat pluimen ze u opdringen,
Niet is dan om uw beurs of wis bederf te doen.

Die zyn vuur niet wil zien bluſſen
Waag zig aan geen Judaskuſſen.

DE BOER EN SLANG.

Chi manco offende perdona assai,
Chi piu offende perdona mai.

Red gy een Slang, van flaaute om 't hart bezweken,
Gy slypt een' dolk om u in 't hart te steken.

LX. ZINNEPRENT.

GEdrôgt, in 't zedig kleed gedoken,
Dat, uit den afgrond opgebroken,
Genoten deugd met quaatdoen loond
En dus uw' aart en afkomst toont;
Die, zoo wangunstig als wanschapen,
De Ondankbaerheit voert in uw wapen;

Ge-

Gevloekte telg uit 's afgronds nacht,
Der Deugt ten plage voortgebragt,
Noit zat van goet en bloet te slorpen!
Ondankbaarheit, waerd uitgeworpen,
Waar niemand heul of trooft aan vind;
Harpy! van God nog mensch bezind!
Pest der Nature en goede zeden,
Waar 't licht der Rede u hoort te kleeden!
Toevlugt der godlooze Eigenbaat,
Om uw bedriechelyk gelaat
Waerd by een' winterwolf geleken
Waar 't schaap den harder komt te ontbreken;
Hoe menigmaal verwiffelt gy
Van kleed, om uw bedriegery,
Ten roof van iemands goet of leven,
Den onbedwongen toom te geven!
„ 't Zy 't koor- of outerkleedt u dekt,
„ De troggelzak uw toevlugt strekt,
„ 't Rabyns gewaad, doorzaait met spreuken,
„ 't Vals lagchend oog, het hoofd vol kreuken
„ Of 't hartbetoverend gelaat,
„ Met Judaskus en bybelpraat,
„ Tot schâ van vrinden en vertrouden,
Uw listigheên den teugel houden
Waar gy het anker werpt ter neer;
Zag ik u immer in een' beer,

Roofzieken vos of wolf herſchapen!
Hier ſtrekt het ſlangevel uw wapen;
Hier oeffent ge uw gevloekte wraak
In de gedaante van een' Draak,
Niet minder dan de doot te vreezen:
Hier zyt ge, in krullen opgerezen,
Een Slang, wiens uitgebraakt fenyn
De keukeſpyz zal doodlyk zyn
Voor alle die 'er mond aan ſteken.
    Eiſcht dit de weldaad, u gebleken?
Is dit voor 't goet, aan u gedaan,
Ondankbre Huispeſt! kan 't beſtaan
Dat gy (op 't punt van om te komen,
Van uwen Huiswaard opgenomen
Van daar ge op weg bevroren laagt,
Van koude en wintervorſt geknaagt,
Reeds vield de bittre doot in de armen)
Zyn heuſch medogen, zyn ontfarmen,
Aan u zoo mild te koſt geleid,
Zoo ſchelmſchen kookſel toebereit?
Gy waard, ô Slang, voor deze treken,
Veel nutter daar den moort geſteken
Dan door de warmte van zyn vier
In kragt herſtelt. ondankbaar Dier!
Komt zulk een dankbaarheit gerezen
Uit zulk een weldaad, u bewezen?

Be-

Beloond gy dus genoten goet?
  Uw Huiswaard, ziende wat gy doet,
Zal u nog moorden nog ontlyven,
Maar als een' fchelm zyn huis uitdryven,
En nergens u te woord meer ftaan:
„ Als Goedaart Valsaart heeft gedaan.
Een valfche Vriend, noit te vertrouwen,
Mag dit voor zynen fpiegel houwen.

Noem my 't afgryfelykfte feit,
Geen fnooder dan de Ondankbaarheit.

DE KROKODIL EN 'T WINTERKONINKJE.

61

Secundæ res ſapientum animos fatigant.

Voorſpoet is een zwak geſtel;
Die bedriegt den wyſten wel.

LXI. ZINNEPRENT.

DIe, hoe gering gegoed, leeft met zyn lot te vreden,
Van liſten onbeſtreden
Die 't hart tot gierigheit
Aanzetten, ziet voor zich den diſch geruſt bereit.
Zoo leefden zy die (als de Aaloutheit plagt te zingen)
'T Bezoek der Goôn ontfingen,

Philemon en zyn vrouw,
Van hebluſt onbeſmet, Gode en elkaar getrouw.
Zulk een gematigtheit geeft de eêlſte vergenoeging:
Die wekt den geeſt geen wroeging.
Maar daar de booze luſt
Altyt naar meerder jookt daar heeft de ziel noit ruſt.
Een hôl gety houd daar den menſch op woeſte baren
Van dreigende gevaren,
Of ſtoot zyn levensſchip
Eer hy de haven ziet aan ſtukken op een klip.
Kon 't Winterkoninkje, zoo klein, zoo ligt te voeden,
Dit eenmaal maar bevroeden,
Noit bragt het zig in ly,
Maar rekte 't leven op zyn voedſel vrank en vry.
Dog dit Gedierte, al meê te onvrede met de beeten
Welke uit der tandenreeten
Der Krokodillen mond
Voor hem te halen ſtaan, op wederzyts verbond
Van onverzeert daar in en uit te mogen vliegen,
Laat zig al meê bedriegen
Van welluſt, die het noodt
Op dieper ingang: en dus loopt het in zyn doot.
Want als het doorſchiet, om in 't ruim der ingewanden
De lever aan te randen,
Gelyk 't verſchriklyk Beeſt,
In ſlaap gepeutert, hem dat toelaat onbevreeſt,

Voldoet het wel zyn' luſt aan 't lekker leverſlikken;
Maar door zyn doodlyk pikken
Bezwymt de Krokodil,
En ſterft en ſluit zyn' mond, en dood de duif op 't til.
Dus vind het, daar het weid in weeldens ruimſte haven,
Zig levendig begraven,
Daar 't leefde vrank en vry
Eer 't zich vergaapte aan deez verboden lekkerny.
Wacht u, die welluſt zoekt om 't gretig hart te ſtillen,
Voor haar vergulde pillen;
Of denk, eer gy ze ſlikt,
Aan 't Winterkoninkje, in zyn lekkerny geſtikt.

De Welluſt heeft een zoeten ſmaak,
Maar is den menſch een duur vermaak.

DE

DE VOS ZONDER STAART.

Nemo ad id sero venit, unde nunquam cum semel venit, potuit reverti. Senec. in Hero. Fur.

'T is haaſt gedaan
Dat lang kan ſchaân.

LXII. ZINNEPRENT.

DAt nimmer weer herdaan kan worden
Wanneer het eenmaal is gedaan
Dient niet te ſchielyk onderſtaan,
Maar met volſtrekt beleid en orden
Wel overwogen eer men 't waag
En zyner dwaasheit zig beklaag.

't Gebeurde, dat een Oude Vos,
Gedreven uit een donker bosch
Daar hem een jager had verrast,
Geraakte in boerestrikken vast,
En wel zoo vast, dat daar niet aan
En bleek, of 't was met hem gedaan.
Hy echter door een' dray en sprong
Gelukkig zig den slag ontwrong
Die op zyn' nek was aangeleit,
En hy des met een abelheit,
Hoe veeg, nogtans de doot ontsloop:
Maar juist zyn staart bleef in den loop.
Wel was hy bly, dat hem de Boer
Niet had gedood. dog zonder roer
Nu zynde, daar zyn rif op dreef,
't Zy dat hem land of water steef;
En wel bewust, dat droef geknies
Niet boeten kon dit staartverlies,
Maar dat men hem (bedreef hy rouw)
Daarover nog bespotten zou,
Wyl hy, voorhenen elk te rad,
Nu aan quam treên zoo kaal van g..;
Besloot hy van den noodt een deugd
Te maken. des van geest verheugt
Zoo 't leek, ging hy met heusch vermaan
Waar hy verscheen de Vossen aan:

„Dat

„ Dat hy, om onbeſchoft fatſoen,
„ Als om veel onheil te verhoên,
„ Uit zulk een' langen zwaren ſtaart
„ Te duchten, 't zy die hong op de aard,
„ Of dat ze omhoog ſtak als een maſt,
„ Waerdoor hy dikwils was verraſt,
„ En opgevat vol ſchrik en vrees
„ By dezen ruigen Bollepees,
„ Waarvan men wierd alom verraân,
„ Zich van dien ballaſt had ontdaan,
„ En hy nu elkeen was te gauw,
„ Waar menſch of dier hem drong in 't nauw,
„ Wyl hand nog tand, hoe fel geſchaart,
„ Hem nu kon grypen by den Staart,
„ Maar zig bedroog, van wat gedrocht,
Wyl dat niet vond het geen het zocht.
En hy, daarom van min gepreſt,
Uit zorg voor het gemeene beſt,
Elk rade, 't boos gediert ten ſtraf,
Zyn' ſtaart te laten kappen af.
De Eenvoudigſte, hierdoor misleit,
En des heel in verlegentheit
Geraakt, want goê raad was hier dier,
Beſloten onder zyn beſtier,
Nadien hy was een oude Vos,
Berucht door weide, beemd en boſch,

Van wien geen quaat was te vermoên;
Zich hunner ſtaarten ook te ontdoen:
Wanneer 'er uit den hoop een rees
Die dit beſluit geheel afwees,
En wel met goede woorden ſprak:
Houd, mannen broeders, houd gemak.
't Is haaſt verworpen dat noit weer
Te brengen is tot wederkeer.
Wacht van zulk eenen noit geluk
Die een gezél zoekt in zyn' druk,
Omdat hem die alleen aankleeft.
Wie aan zyn vryheit afſcheid geeft
Werpt onder het gebied zich van
Den een of anderen tieran,
Die daar uit zyne grootheit gaardt,
En elk doet ſpelen op zyn kaart.
De Staart, ons allen ingelyft,
Is 't lot der vryheit dat ons ſtyft;
En zoo men dien affnyden laat,
Uit is 't met onzen vryen ſtaat,
Waarom deze afgeſnede Guit
Niet dan op ons bederf is uit,
Wyl deze ſtaarteloozе Kwant
Slechts makkers zoekt door zyn verſtant,
Om dus in 't net te krygen dat
Hem zoo heeft in de knip gehad.

Door ging die rede: en wel ter ſneê.
Elk hield zyn' ſtaart in ruſt en vreê,
Terwyl de ſtaartelooze Vos,
Zich ziende nu de ſmaat van 't boſch
Een yders walg waar hy verſcheen,
Van ſpyt verging, en ſtorf daar heen.
Wie 't roer verwerpt van 's welvaartsſchip
Is haaſt verzeilt op bank of klip,
Waar Godt ons allen voor bewaar;
Zoo loop 's lands vrydom noit gevaar.

Wie zyn erf miſt of zyn' akker
Zoekt altyt een' medemakker.

DE VISSERS EN 'T BEROERD WATER.

63

In discordiis pessimo cuique plurima vis pax et quies bonis artibus indigent. Tacit.

Daar tieranny de vryheit drukt
Is haast de beste vrucht geplukt.

LXIII. ZINNEPRENT.

DIe, met zyn vangst te vrede uit zilverblanke stroomen,
De watren niet beroert om 't uiterst te bekomen
Wat in de gronden schuilt, maar houd zyn vlieten klaar,
Vist noit vergeefs, maar staat gemeenlyk wel by 't kaar.
Dat doet den Visser lang op matige inkomst leven.
Maar jaagt hy, van begeerte en woekerzucht gedreven,

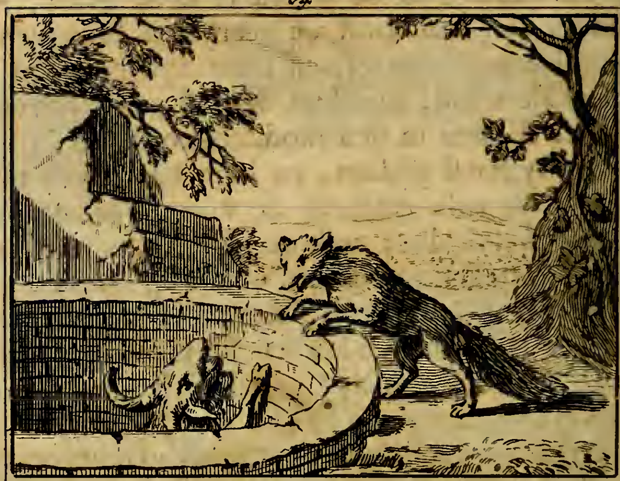
D

De kleine visjes met de grootere in zyn net,
Eer zy volwassen zyn en waerd te koop gezet,
Om andren van hun winst en neering te berooven;
Den plas hierom ontwyd, en roert zyn gronden boven,
Waardoor de visch, van lugt berooft, naar boven moet,
Om niet te stikken in den modderigen vloed;
Dan heeft hy haast gedaan, en loon naar werk gekregen:
Wanneer door zulk gesschrob de vliet, van zynen zegen
Te onmenschelyk door zulk een dwanggeweld berooft,
Hem laat het ledig net en een onzinnig hoofd,
Om 't slyk en steenig gruis, waar meê 't is overladen.
Zoo kwalyk is in zyn beroep de mensch beraden
Die, niet vernoegt met zyn gewonelyk gewin,
Het alles dwingen wil en buigen naar zyn' zin.
Zoo wierd het werreltse als het geestlyke bedorven
Toen HEERSCHZUCHT, onvernoegt in 't geen'er wierd verworven,
Door 't nedrig visnet van der menschen vissers, trôts
Het hoofd opstak, en riep: Men zoek den Vryburg Godts
Daar 't Roomsche Vatikaan uit zyne hoogte dondert
En blixemt op al wat zich, zyner afgezondert,
Zyn hart, zyn' schat, en wat de daaglyksche inkomst geeft,
Niet offert aan den staf, waar 't al voor schrikt en beeft.
Door dus in mogentheit de kam omhoog te steken
Is de eerste Godsvrugt uit de Kristen kerk geweken.
Toen vong men zielen door 't geloove, aan deugt gesnoert:
Nu is 't vergeefsch gevist daar 't water is beroert.

Die met vissen wil bedyen
Moet het water niet ontwyen.

DE VOS EN BOK.

64

Fugienda est amicitia, eorum animus incertus et dubius est. Plutarch.

Schuw de vriendschap van 't geslagt
Door hun vossenaart verdacht.

LXIV. ZINNEPRENT.

VErtrouw in noot, wat hulp gy meugt behoeven,
U nimmer op het woord van snoode boeven
Voor wys befaamt by 't onverstandig grauw,
Op dat ge, als hier de Bok, niet raakt in 't nauw,
Door zyn te goet vertrouwen schelms bedrogen.
  Dees Lompert, met den Vos op reis getogen,
Der hinderlåge ontweken eener jagt,
Ontdekten saam, van heeten dorst versmacht,

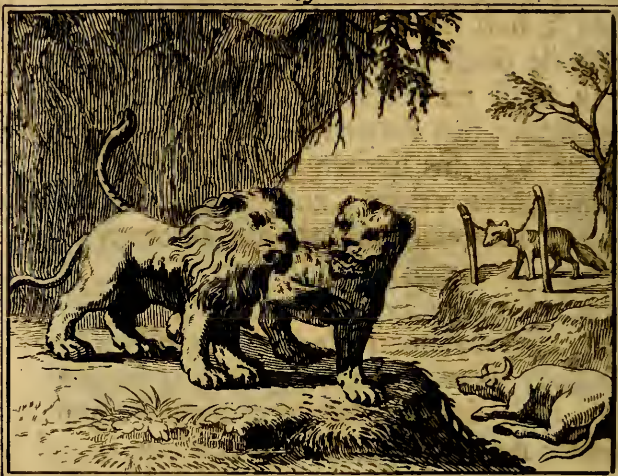
Een

Een' put, maar vry wat diep, om uit te drinken:
Zy lieten 'er zich evenwel in zinken,
En laafden 't hart met water, elk zyn best.
Maar als de dorst weerzyds nu was gelest,
En elk van angst en vrees wierd ingenomen
Hoe nu weer uit den diepen put te komen,
Liet zich de Vos dus hooren wel gemoed:
'k Weet raad, myn vriend, zoo gy ze keurt voor goet.
Gy moet u (dat geen zaak ons kan beletten)
Aan dezen muur regt overeinde zetten,
Opdat uw lyf my tot een ladder strek,
En ik dus langs uw horens 't werk voltrek,
Waar af ik my weet door een' sprong te bergen.
Verschoon my, dat ik u zoo veel moet vergen:
't Is te onzer heil; want als ik boven ben
Zie ik geen' weg dien 'k zoo gemaklyk ken
Als deze, om u mede uit den put te trekken.
Goet, zei de Bok. de Vos klom langs hem heen,
Sprong uit den put, maar liet zyn' Maat beneên
Als eenen, waerd van yder te begekken.
Jou Lomp! riep hy hem toe, jou regte Jan.
Wie zich beknipt ziet bergt zig zoo hy kan.
Gehorend Beest, daar staje nu te kyken,
Net als voorheen zich Mopsus uit liet stryken,
Toen hy, gekroont als gy, armzalig knegt,
Met Ritzaarts Hoer zich binden liet in de egt.

Die iets hachlyks wil beginnen
Moet vooraf zich wel verzinnen.

DE VOS, LEEUW EN OS.

65

Pro regno velim Patriam, Penates, Conjugem flammis dare
Imperia pretio quolibet constant bene. Senec. Theb.

Hoe 't quaat alom zyn meester loond
Word ons hier in den Vos getoont.

LXV. ZINNEPRENT.

DIe 't water draagt in de eene hand
En 't vuur in de andre, om 't zoo te maken
Dat de een, van de ander aangerand,
Hierdoor om 't leven kom te raken,
Of dat ze beide door 't geweer,
Te hevig op elkaar getrokken,

In

In hunne woede ſtorten neêr;
Ziet na zyn onregtvaerdig wrokken
Zyn opzet dus wel eens geſlaagt;
't Zy hem de Nyt hier toe vervoerë,
Of hy, van de Eygenbaat gejaagt,
De aanlokkende ervenis beloere.
Maar beurt het, dat op zulk een ty
De ſtoker dezer bloedkrakkeelen,
Beſpied, beluiſtert van ter zy
Wat moordrol hy beſtaat te ſpelen,
Eens in zyn' handel wort ontdekt,
Dan ſtaat hy, in zyn liſt bekropen,
't Kwaat dat hy andren heeft verwekt
Met zynen hals haaſt te bekoopen.
Gelyk de Vos hier in den ſtrop,
Waar in hy heeft den Os gevangen,
Wiens bloet hem nu druipt op den kôp,
Blyft als een zielbelager hangen.
Ga by den Leeuw niet: zei de Guit
Tot de Os, of 't geld uw hoofd: en tegen
Den Leeuw: De Os, op uw leven uit,
Heer Leeuw, maakt u gevreesde wegen.
Dus myd dat ſterk gehorend dier,
Eer 't u den moordſteek kom te geven;
Of breng 't, eer 't u beſpringe, alhier
Liefſt te uwer hoede zelf om 't leven.

Dan zyt ge veylig voor altyt
En overal bevryt voor lagen.
Dit van den Luiper wyd en zyd
Verſpreid, toen de Os reeds lag verſlagen,
En zelfs den grammen Leeuw gemeld,
Was 't vonnis, over hem geſtreken,
Haaſt uitgevoert, en hy geveld
Voor 't quaat, zoo ſchelms door hem beſteken.
Wacht u die met de VOSSEN zyt
Geſcheept op holle of ſtille baren,
Dat hun qua raad u niet verbyt
Als 't lot u dwingt met hun te varen.
Want word ge in hun gezigt te groot,
U dreigt de kerker of de doot.

Geen ongelyk, geen leet zoo zoet te wreeken
Dan 't geen daald op den kop van hem die 't heeft beſteken.

HET

HET PAERD EN DE EZEL.

66

Est miser nemo nisi comparatus. Senec. in Troad.

Niemant oorzaakt zich verdriet
Dan die op zyn meerder ziet.

LXVI. ZINNEPRENT.

WIe andren hulpe ontzegt wanneer zy daarom vragen
Zal zich te laat dier onmedogentheit beklagen
Wanneer de noot hem op gelyke wys bezwaart:
Hier aan den Ezel regt te zien en 't moedig Paerd.
 Een heer had deze twee elk met een pak beladen,
Maar niet van eene grootte of eenerley gewigt,

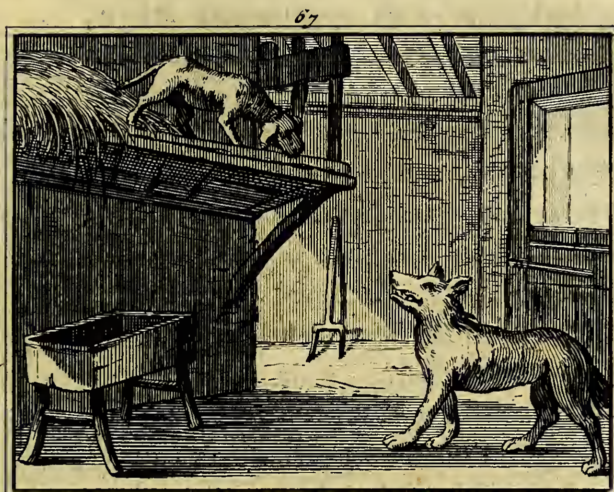
Het

Het Paerd, op bel en pluim en verdere sieraden
Vol moed, teeg blyde op weg, want dat het droeg was ligt.
De Langoor onderwyl met kugchen en met steenen
Het volgende, boog in, gedrukt door zynen last:
Des bad hy 't moedig Paerd hem dog wat hulp te leenen.
Dan och! dat spotte met den afgesloofden Gast,
En ging zyn ouden gang, als had het niets te vreezen.
Toen gaf het de Ezel op: die zeeg op weg ter neêr,
Verloor den adem, en bestorf 't als een verwezen
Ter onmedogentheit van zynen vrekken heer.
Maar toen zag 't moedig Paerd wat fout het had bedreven,
Wanneer het doode dier, ontdaan van zynen last,
Gevild, en met de huid het pak hem wiert gegeven,
Dat door zyn zwaarte 't beest had met de doot verrast.
Nu moet ik (riep het) niet alleen zyn pakken dragen
Dat ik hem wegierde, doe 'k welig liep vooruit:
Maar by al 't wigt dat hem ter neder heeft geslagen
Komt daar, tot overmaat, nog by zyn doode huid.
Wie iemant hulpe ontzegt als 't is in zyn vermogen,
En daar door oorzaak wort dat hy verloren gaat,
Quyt zich niet beter, wie 't ook houde voor gelogen,
Of hy hem zelf versloeg, hoe vry dier snoode daad.
Maar zoo de kleine zich gered vind van den grooten,
Is voor hun beide niets dan alles goets besloten.

Na men andren heeft gedaan
Staat het ons weer te vergaan.

DE

DE HOND EN WOLF.

Quod male juratur pejus præstatur.

Als de noodt ſtaat voor de deur
Dan het beſte beentje veur.

LXVII. ZINNEPRENT.

ONtſlagen, en eens wonderlyk gerêd
Door eed en woord, terwyl ik zat in 't nêt
(Zong 't vogeltje uit het hoogſte van de boomen)
Ben ik de doot en vinkeman ontkomen.
Nu lach ik, hoe belaagt, met zynen vond.
O! dat gevalt my, ſprak daar op de Hond,
Den Wolf en zyn gewelt dus mede ontkropen,
Na dat hy, in den ſlaap van hem beloopen,

Op eed en woord van hem ten proyte zyn,
Zig had gered door opgeraapten ſchyn,
Als of hy, na drie dagen banketteerens
En bruiloften en overdadig ſmeerens,
Hem ſchenken zoude een lighaam glad, en vet,
Om voedſel, waerd den tand daar in gezet:
Daar hy nu, ganſch vermagert door quâ dagen,
Geen nut kon doen aan hongerige magen:
Gelyk de Wolf, hier meê gezonden voort,
En hem weerom bezoekende op dat woord,
Zich vond bedodt. want ziende hem gezeten
Op 't hoogſte van de hoyſchuur, en vermeten
Genoeg om hem te ſpuwen in 't gezigt,
Zag hy wel haaſt hoe hy was opgeligt;
Byzonder toen met ſchimpen en braveeren
De Hond hem zey: 'k Gun u weerom te keeren,
Heer Wolf: want my, om u, hier te verdoen,
Is by 't geſlacht der Honden geen fatſoen.
Dus, als ge my, gelyk nu laatſt geleden,
Eens wederom ter roeſt vind daar beneden,
En niet zoo hoog, gelyk ik hier nu ſta,
Wacht dan niet tot ik weer ter bruiloft ga.
Zot zyn ze die op eed en woord vertrouwen,
Uit noodt gedaan om 't leven te behouwen.
Die eens 't gevaar heeft doorgeſtreên
Krygt men zoo ligt niet weer by 't been.

DE

DE VOS, RAVE EN DUIF.

Cum bene valemus ægris recte consulimus

Zoo lang ons ramp nog onheil kwelt
Slaagt onze raad by andren wel.

LXVIII. ZINNEPRENT.

WEl is hy voor een' plompert te agten
Die andren raad geeft met verstant,
Hoe voor zyn' vyand zich te wachten,
Wanneer hy, daarvan aangerand,
Zich echter avrechts laat berechten:
Want weet hy voor diens lage ontzet,

Ten minften hoord op hem te hegten
Waar meê hy andren heeft gered.
Had dit de Rave in agt genomen
Toen dat geval haar viel te beurt,
Zy zat nog boven in de boomen,
En lag niet van den Vos verfcheurt,
Die met een' drang van hoflykheden,
Loffpraak en opgefmukt gevlei,
Haar wift te lokken naar beneden,
Als of geen dier in veld of wei
Het by haar' trotfen gang kon halen,
Wanneer zy moedig trad langs de aard.
Want toen ze, om dus te zegepralen,
Zich achtte dezer glori waerd,
Wierp zy zich in de dieffche klauwen,
Waar uit zy had de Duif verloft,
Wien 't daaglyx uit een doots benauwen
Een ey had of een jong gekoft,
't Geen ze aan den Vos had moeten geven,
Toen zy, gebrandfchat in den boom,
Door raad der Rave van een leven
Verloft wierd zoo vol fchade en fchroom.
Want, fprak die, laat ge u zoo bedriegen,
Onnoosle Duif, dat ge uw gebroed
Den Vos toewerpt, die niet kan vliegen
En ydle dreigementen doet,

Als of hy zoude uw neſt verbreken?
  Geloof me: koſt hy u begaan,
Gy zoud, hoe veel hem toegeſteken,
  By hem daar mede niet volſtaan.
Een raad, die haar van druk verloſte,
  Maar die, toen zulx de Vos vernam,
De Raadsvrouw zelf het leven koſte:
  Want die, hier om verwoed en gram,
Uit wraak van zyn geleden ſchade,
  Beet haar toe: Snoode, weet gy raad
Voor andren? dat ze u koom te ſtade
  Eer dat ge my hier 't leven laat.
Nu zal uw vleeſch de ſchade boeten
  Die 'k heb geleên door uw beſtier.
Gaat gy op zulke wiſſe voeten?
  Wat zyt ge een ſnel tweevoetig dier!
'k Zag my noit blyder tafel dekken
Dan op de beurs van zulke gekken.

Die iemant lof geeft dat hy 't hoord
Gaat om met quade ſtreken.
En hy, die daardoor wort bekoort,
Is van verſtant verſteken,
Hier aan de Raaf gebleken.

HET HART, NA 'T ROEMEN ZYNER HOORNEN EN VERACHTEN ZYNER BEENEN.

Pauci dignoſcere poſſunt vera bona, atque illis multum diverſa. Juven: Satır: 10.

Schaars zyn ze die zig laten leiden
Om 't ware goet van 't ſchyngoet te onderſcheiden.

LXIX. ZINNEPRENT.

MEt ſchrale beenen kan men loopen
Wanneer de noodt tot vluchten raad;
Maar niets voor trotſe horens koopen.
Gevolglyk een onnut ſieraad.
Waar dit van my in agt genomen
Ik was 'er niet door omgekomen.

Maar

Maar zoo verkeert is ons beſtaan,
Zoo avrechts drayt het rad der zinnen.
Dat ons bederf is bidden we aan
(Een dwaasheit, nergens te overwinnen)
En dat ons zege en heil belooft
Veragten we onbeſuiſt van hoofd.

Zoo klaagde 't Hart, daar 't, aangeſchonden,
In 't loof van 't kreupelboſch verward,
Van 's jagers aangehitſte honden
Zich vond aan allen kant benard
En, van de woede in 't vleeſch gegrepen,
Nu zag wat doot het wech zou ſlepen.

Ik, ſprak het, roemde zonder toom
Myn horens, waar ze my verſchenen,
Daar ik my ſpiegelde in den ſtroom,
En ſpotte met myn ſchrale beenen,
Als te ongevoeglyk naar de maat
Van zulk een pragtig hoofdſieraad.

Maar dat ſieraad heeft my verſlonden.
Had daar myn kruin niet meê gepraalt,
Geen jagtgeſpan van ſnelle honden
Had in de vlucht my agterhaalt.
Nu wort my door myn ramp gewezen
Wat ik te dwaaslyk heb geprezen.

Zoo voeren ze die vrank en vry
Geboren, of wel vrygevogten,
Te zwak, om buiten dwinglandy
Te leven, liefst een hoofd aanzogten
Met kroon en hoffieraad gehuld:
Als waar men daar best meê verguld.

Maar hoe de Waan dat is bekomen
Heeft zelfs in het Beloofde Land
Het volk van ISRAEL vernomen,
Dat, hoe gered door REGTERS hand,
Niet rustte voor het, dus gesleten,
Wierd van zyn koningen verbeten.

Door zoo veel ramp van ouds geleert,
Veel liever zig op snelle beenen,
Die vryheit voeden onverheerd,
Vertrout, dan 't oor een hoofd te leenen
Dat met zyn horens stooten kan.
Zoo blyft de vryheit buiten ban.

Veragt of prys noit, dwaas van oordeel,
't Geen tot bederf strekt of tot voordeel.

VAN

VAN HET SCHAAP EN DEN WACHTHOND.

Universus mundus exercet histrioniam.

De werrelt, een groot guichelspel,
Is de eene een hemel, de andre een hel.

LXX. ZINNEPRENT.

WAt zie ik? vreest het Schaap, gegrepen,
En van den herder trou ontzet,
Min voor den Wolf, hoe fel genepen,
Dan voor den Wachthond die hem red?
Geen wonder: 't is een dwaaz betrouwen
Op wacht te steunen, trouw in schyn;

Noch minder zal men 't vee behouwen
Daar zelf de Honden Wolven zyn,
Die, veinzende om de koy te waken,
Zich zelf der kudde meester maken.

Dit aan 't geredde Schaap gebleken
Was oorzaak dat het min geschreeuw
Aanhief, hoe van den Wolf bekeken
Of loos begluuryd van den Leeuw,
Dan, als het hok den Hond stont open.
Want deez heerschzieke Huichelaar,
Stil in een rammevacht gekropen,
Had onder dat vermomd gebaar
De kudde met zyn juk beladen,
Had dat geblaet hem niet verraden.

Verzeilde oyt schip op zulk een baken;
'T Heugt Neerland, hoe die breuk van trou
Elk proeven deed de bittre smaken
Zoo van Leicester als Anjou,
In schyn van vriendschap toegedronken;
Toen elk het hoofd stak in 't kaproen
Daar Hof- en Kerkgezach meê pronken
Als 't om den scepter is te doen.
Geen wreeder Wolven, waar ze huilen,
Dan die in lamrevellen schuilen.

Tracht

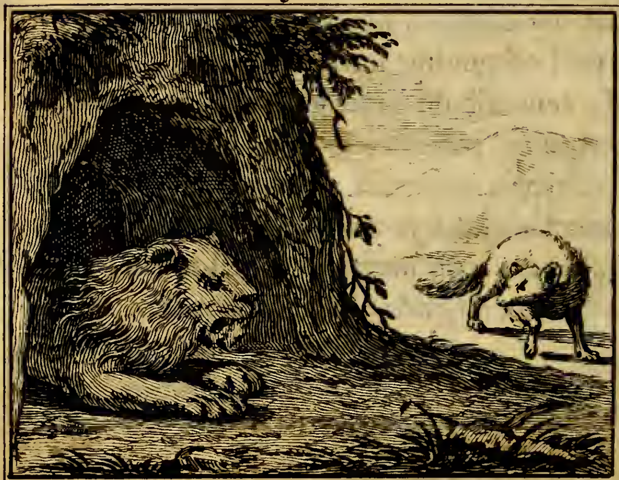
Tracht ge aan dat vuur u niet te branden,
Wien 't roer des Staathulks is vertrout,
Geef dat uw dienaars noit in handen.
Te veel toegeving haaſt berout.
De ſtaf, eens uit de hand gegeven,
Keert al te ſpade wederom.
De Huichlary, hoe vuil van leven,
Blanket zich altyt met haar mom:
Want als men toch moet zyn verſlonden,
Dan lieffſt van vremde als eigen honden.

Geen boozer hond in Plutoos kot
Dan die zyn' heer byt naar den ſtrot.

DE OUDE LEEUW EN VOS.

71

Cum Principibus ut cum igne.

Waar gevaar dreigt zich te hoeden
Is het werk van wyze en vroeden.

LXXI. ZINNEPRENT.

DAt op geen vriendſchap is te bouwen
Die om gewin wort onderhouwen,
Te zien aan hooge als lage ſtaat,
Zal ons de ſchalke Vos hier leeren,
Die daarom tot des Leeuws begeeren
Zich geenerwyz bepraten laat.

Dus,

Dus, hoe die Koning van de dieren
Hem ook mag pluimen en laurieren
En ſmeeken, dat hy hem, nu heel
Gekreukt, verzwakt, en oud van dagen,
Toch zyn bezoek niet wil ontdragen;
Noch komt hy niet op dat geſtreel.

Maar ziende aan 't bloet, aldaar gevonden,
Wat beeſten telkens zyn verſlonden
Die naar zyn hôl zyn toegegaan,
En voor 't bezoek, den Leeuw gegeven,
Door hem berooft van 't lieve leven:
Blyft hy verbaaſt van verre ſtaan.

Noch veinſt hy zich (als ingenomen
Van 's Leeuws ellende) vry van ſchroomen;
Doch nadert verder niet dan 't pad
Hem wyſt naar 't leeuwenhol de ſchreden:
En waagt zich aan geen verdre treden,
Hoe hem de Leeuw daar ook om bad.

Neen, zegt hy, 'k zou wel by u komen
Zag ik niet wat hier ſtaat te ſchromen
Aan de voetſtappen, hier gedaan:
Naar u toe loopen ze alle hene:
Maar van u af geene enkele eene:
En dat doet my hier blyven ſtaan.

Uit deze blyken, hier vernomen,
Zyn te veel zwarigheên te ſchromen,
  Heer Leeuw. ik heb myn huid te lief
Om die aan mondgeſprek te wagen.
Weet gy geen wild meer te bejagen?
  Pardon! ze ruik niet aan dien brief.
Vangt ge andren dus; ik ga myn gangen.
Geen Vos is voor een gat te vangen.

Zoo ſtrekt de ſtomme Beeſtenſpraak
Het drieſt gezicht een bril en baak.

DE

DE GEVANGE VOS EN HAAN.

Fallere fallentem non est fraus.

Die andren is gewoon door list en logen
Te vangen, wort dierwys met recht bedrogen.

LXXII. ZINNEPRENT.

'T GEbeurde, toen de beeften spraken,
Dat zekre Vos, om spys begaan,
Het oog liet vallen op een' Haan,
Om, wilde 't lukken, dien te taken:
En, zoo dat mogt naar wensch beslaan,
Daar van zyn middagspys te maken.

Maar, nu gereed dus af te ſteken,
Kwam daar de Boer juiſt van den Haan
Gewapent met een' knuppel aan,
Bequaam om hem den nek te breken,
En niet alleen van dit beſtaan
Maar meer dieffſtallen zich te wreeken.

De Hoenderdief, hieraf verſlagen,
En zoo beteutelt in zyn poort
Of hem de Delfſche magre moort
Bereids had in haar hol gedragen,
Riep tot den Haan: Ach! geef me uw woort
Dat gy me hier niet zult belagen,

Of melden waar ik zit verſteken.
'k Belove u, dat noch Hen noch Haan
Van my oyt worden zal misdaan;
Maar dat een vriendſchap, noit te breken,
Van ons hier t' zamen aangegaan,
U duizent weldaân aan zal kweeken.

U kan geen hand vol bloets toch baten
Die, tot verſlinden ongereed,
Noit vleeſch, maar graan en koren eet,
U zoeter dan de honigraten.
Zoo gy me dus te redden weet
Zal u noit welſtant hier verlaten.

Goet, ſprak de Haan, kruip onbezweken
Daar in dat uitgeſpannen net,
Gins, om te droogen uitgezet.
De Vos, uit ſchrik van reên verſteken,
Deed dat: maar om te zyn gered
Had hy zich noit zoo ſlecht verkeken.

Hier zat hy, van zich zelf gevangen;
Terwyl de langbelaagde Haan
Dit flux den Boer ging dienen aan.
Die ſprak: Nu zal men hem doen hangen.
Op zoo veel quaats, ons aangedaan,
Paſt loon. zoo ga het regt zyn gangen.

De Vos, zyn doot dus ziende aanſtreven,
Riep, Ach! wee my! die onberaân
Het woord vertrouwt heb van een' Haan,
Wiens krooſt ik heb berooft van 't leven!
Zou die te myner hulpe inſtaan?
Dat waar de Muis de Kat gegeven
Om haar te hoeden voor den noodt.
'k Ly naar verdienſte deze doot.

Wat is hy van een ſlecht beraad
Die op zyn' vyand zich verlaat!

VAN DEN TROMPETTER EN DE VLEERMUIS.

Amicus est qui re juvat cum re est opus.

Blazer, niet te hoog te stygen.
Die geen handen heeft moet zwygen.

LXXIII. ZINNEPRENT.

EEn dierenkryg ontstak een vry geweest.
Wie 't vaderlant beminde vloog ter wapen.
En yverde en verdadigde 's lands vest
Gelyk een held, tot 's lands behoud geschapen.
Maar die het heir aanvoerde was een bloet,
Een weiflaar, een Trompetter zonder moed.

De

De Deugd, des voor het drieſt gewelt te zwak,
Verloor den ſlag, en boog voor 's vyands zegen.
't Wert afgemaakt wat in de wapens ſtak,
Op 't hofſchavot onthalſt of wel doorregen.
Maar als men de gevangens ſamen bond,
En onder deze ook hun' Trompetter vond,

Van top tot teen met dootangſt overlaân:
En deze op zyn beroep zich wou verſchoonen,
Als of door hem geen' vyand was misdaan,
Die niets dan zyn trompet had te vertoonen,
Geen wapens droeg, naar niemands leven dong,
En des met regt nu ook genade zong;

Beet hem met ſmaat de triomfeerder toe:
Gy, Vuidige! gy vrygaan! die te bloode
Voor 't wederſtaan van 's oorlogs ſtrenge roê,
Daar andren nog toe opwekt! Overſnoode,
Die hier voor Muis en daar voor Vogel ſpeelt,
En dus weerzyds de Floddermuis verbeelt!

Men zal u, als dat heilloos Nagtgebroet,
Gewoon de huik naar allen wind te hangen
Waar noodt roept dat men zyde kiezen moet,
Hoe loos gy veinſt, in eige ſtrikken hangen.
Want zoo de kat u voor een muis vangt, gy
Maakt, als gevlerkt, u voor een' vogel vry.

En vangt zy u in 't vliegen door de lucht,
Daar 't landgedierte in kryg is met de veugels;
'k Ben, zegt ge, een muis die onder de aarde zucht,
't Gezicht heeft u bedrogen: 'k heb geen vleugels,
Min twift met u. en dus, wel digt ineen
Gedoken, roldt gy door de pieken heen.

Maar toen het gaande en vliegende gediert
Door land en lucht de krygstrompet liet hooren,
En gy gelyk een overlooper wierd
Ontdekt, waar de overwinning fcheen geboren,
Als die 't niet fcheelde aan wien ook thuis gebragt,
Joeg u de ban, in eindeloozen nacht,

Als 't ooge onwaerd van land- en lugtgediert.
En dat zal (was het tweede woort) uw lot zyn.
Geen krygsman wort door 's Huichlaars beê gepiert,
Of 't moeft een Roerdomp, Kerkuil of een zot zyn.
En daar meê viel een eindelooze nagt
Den vuidigen Trompetter op zyn vagt.

Wierd de Onweerkrayer dus alom den nek gebroken,
Hy zou hier zoo veel quaats niet ftoken.

VAN

VAN DE RYKE EN ARME MUIS.

Pauper ubique jacet.

Steun op geen goet, hoe wel 't u ga,
Want de Armoe loopt den Rykdom na.

LXXIV. ZINNEPRENT.

DIe vleiers ſtreelt en aanfokt tot zyn vrinden
Zal zich wel haaſt daar van bedrogen vinden.
Uit dezen text preekt t' hunner ſmart en kruis
Ons hier de Ryke en Arme Muis.

ZOo lang dit Muisje, ryk en weelig, geenes dings
Gebrek had, maar zich mogt vermeiden rechts en links,

Geruſt op 't voeder dat het zich wiſt te bezorgen,
Als op den voorraad, in zyn hol van hem geborgen,
By tydt van noodt beſtant hem niet alleen te voèn,
Maar zyne vrinden daar veel goets ook af te doen,
Gelyk het deze en gene 'er ſtaag af mededeelde;
Ontbrak het geen bezoek dat zyne mildheit ſtreelde,
Zyn heusheit vleide, en het (als dat gemeenlyk gaat)
Afmaalde zoo volmaakt van geeſt als van gelaat.
Zoo ver vergaten zich de vleiers, waar zy ſmeerden,
Hun buiken vulden, en op 's Muisjes koſten teerden.
Geen Muis zoo zegenryk droeg, in hun oog, het land
Als deze in grootte, ſterkte en fynheit van verſtant.
Maar hoe gezwint verdween dat hof met zyn pluimaadjes
Zoo dra men hoorde hoe, van onder de muraadjes
(In welkers puin de ſchat der Muis verholen lag)
Die buit hem was ontrooft, waar yders wenſch op zag,
En 't Ryke Muisje, eerſt in elx oog zoo wys als ſchrander,
Nu arm geworden, ruim zoo gek heette als een ander!
Men vond het niet alleen verſteken van bezoek,
Maar elk ontvlood het zelfs als yders walg en vloek,
Die door zyn dwaaz gedrag en al te moedig brallen
Was naar verdienſten tot dien droeven ſtaat vervallen.
Toen ſprak de droeve Muis: Zoek vrinden in den noodt,
Gy vind 'er geen, dan om 't genôt van wyn en brood.
Dat is de dankbaarheit, voor weldoen, hier te vinden.
Voed wolven met uw bloet, nog zullen ze u verſlinden.

Maar

Maar als hem, op dat woord, de huiswaard met een' ſlag
Den kop te berſte ſloeg, en het zyn einde zag,
Riep het voor 't laatſt: God loon 't: want beter dus te ſterven
Dan door de tanden van ondankbre en vratige Erven.

Zoo lang Fortuin u toont een bly gelaat
Zal 't aan geen' ſtoet van vrinden u ontbreken:
Maar valt ze u af, gy zult, van elk verſmaat,
Alleenig in uw onheil blyven ſteken.
Wie 't onheil van dit ſpook van 't leven kent
Denk aan de Muis en haar rampzalig end.

DE

DE YDELE HOPER OP DE AFGODEN.

Quod finxere timent.

Roep vry de Goden aan, waar op ge uw hope vest,
Maar doe ook zelf uw best.

LXXV. ZINNEPRENT.

SLa hand aan 't werk, waar rampspoet u bejegen,
Begeert gy op uw handel 's Hemels zegen.
Wie leeg zit stelt daar op vergeefsche hoop.
Voor arbeit is der Goden gunst te koop.
By deze helpt noch prevelen noch preken,
Verzuimt men zelf hand uit de mouw te steken.

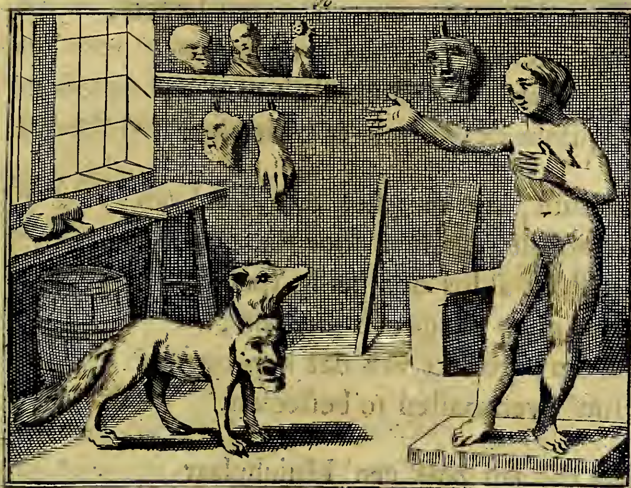
Een

Een Heidens Man, op beeldendienſt verzot
(Waarom Paapjan van Geusbuur wort beſpot)
Liet, buiten dien, zich geenes dings behagen;
Maar ſleet als een afgodiſch menſch zyn dagen
Met offers en gebeden af en aan,
Op hoop, dat hem Jupyn eens by zou ſtaan
En denken aan het geen hem was bewezen:
Zoo mogt hy eens geraken buiten vreezen
Voor armoê, niet te weeren, zoo hem dacht,
Dan door de hulp van 't goddelyk geſlacht.
Doch als hy, van dien dollen waan bezeten,
Zich eindlyk tot op 't hemd toe had geſleten,
En hy, voor 't geene aan deez' of genen God
Geoffert was, zich vond gelyk beſpot,
Wyl de een hem liet als de ander gaan verloren,
En hem de moed ontzonk, ontſtak de toren
Een vuur van woede in zyn vergramd gemoed.
Is 't (riep hy) daar 't Altaar de Kerk meê voed
Maar ydle hoop (hoe veler offerhanden
Den menſch ten nutt', den Goôn ter eere, branden)
Voor ons; en klopt men dus vergeefs den zak
Daar niets uitſtuift dan tot der Goôn gerak?
Veel nutter dan hun beelden afgebroken,
Dan langer aan die levenlooze Spoken
Zich dus vergaapt, noit ſchatverſlindens moê.
Hierop, een byl gegrepen, treed hy toe,

En hakt het beeld des Dondergods aan ſtukken.
Dat rolt daar heen. maar wien zou 't zoo gelukken?
't Gebroken Beeld werpt uit zyn ingewant
Een' gouden ſchat van munt hem in de hand,
Van 't Bygeloove oudsher daar in verborgen.
  Dus van zyn' ramp verloſt, en vry van zorgen,
Daar hem zoo groot een zege viel ten buit,
Riep hy verbaaſt en vol van blyſchap uit:
Nu zie ik eerſt waar de offers ons toe nooden,
En wat de dienſt aan deez berookte Goden
Vermag, die, in hun beelden aangebeên,
Niets hebben dan men zelf hun geeft te leen.
  Wys is hy die, van hooger geeſt ontſteken,
Hun beelden doet als hunner hulde breken;
't Geen zich betreft alleenig gadeſlaat,
En 't ovrige de Almagt bevolen laat.

Wie in 't ſtuur niet tracht te dolen
Laat den Stuurman 't roer bevolen.

DE ONTMASKERDE VOS.

Bene agere & lætari. Eccles. 3.

Wel te doen en vrolyk wezen
Heeft noch ban noch boet te vreezen.

LXXVI. ZINNEPRENT.

VErtoon, hoe't lot ſpeel met uw' ſtaat,
U noit in ongedaan gelaat,
Maar hou een opgeheldert wezen,
Ver van gemaakte ootmoedigheên,
Het werk der valſche Farizeen,
Schyndeugden, graag hierom geprezen.

Want trekt ge, om nevens hun te gaan,
Het masker van geveinſtheit aan,
Waar door uw tong en oogen liegen;
Gy zyt, geloof me, haaſt verdacht
Dat gy naar eenig ſchelmſtuk tracht,
Bequaam de werrelt te bedriegen.

Want hun, die met het koorkleed om
De onnooslen doeken door dat mom
En ſtout aldus den heilig ſpelen,
Is 't om geen zielgewin te doen,
Maar om, gedekt van dat kaproen,
Hun' evennaaſten te beſteelen.

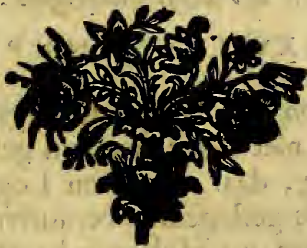
Wiert dit aan zulk een' Huichelaar
De Merwe en Maaz onlangs gewaar,
En verdre fynen, haaſt te noemen;
Het miſt wel eens, hoe loos beſtaan.
Want trekt het zich de Waarheit aan,
Dan geld noch veinzen noch verbloemen.

Zoo ſtaat de Vos alhier verſpied.
Nu hem de naakte Waarheit ziet
Ontvalt hem 't masker; en zyne oogen
Zien hoe de Schyndeugt zich beſmet,
Daar hy, als in zyn hemd gezet,
Gelyk een vloek wort uitgeſpogen.

Want zoo lang als dat dekſel hem
Beſchutte, had hy yders ſtem
  Waar de eer of deugt wierd voorgedragen.
Maar toen hem dat ontrokken was
Viel al zyn heerlykheit in de as,
  En elk ontweek hem, als verſlagen.

Wiert dus de Huichlary alom
Verraſt, waar zy blinkt in haar mom,
  De Schyndeugd waar zoo niet te vreezen.
Maar hoe men daarom wroet en tôbt,
't Is voor een doofmans deur geklôpt.
  De werrelt wil bedrogen wezen.
En 'k zie dat blad niet omgekeert
Zoo lang als oom Sintjuin regeert.

't Is zoo geweeſt, en 't zal zoo zyn
Zoo lang men 't grove ſcheid van 't fyn.

DE BOER EN SATER, OF DE ONWISSE VRINDSCHAP.

Mendaci non creditur et jamve verum dicenti.

Een tong, gespitst op liegen,
Zal zich het eerst bedriegen.

LXXVII. ZINNEPRENT.

„ IK haat den man gelyk des afgronds poort
„ Wiens hart niet stemt met zyn gesproken woord:
Riep overlang, daar Waan en Logen suften,
Een van Apôls geslepenste vernuften
Met lof ons toe uit Hollands hooffen Haag,
Waar Themis vierschaar houd voor hoog en laag.

Regt-

Regtzinnigen zal ligt behaaglyk wezen
Het geen hieraf de Fabel geeft te lezen.
  Een Sater leefde in vrindſchap met een' Boer.
Doch 't had haaſt uit om 't geen hun dus weêrvoer.
De Winter, uit zyn ſneeuſpelonk gebroken,
Kwam al het woud met felle kou beſtoken.
Wie zich wat, om te branden, had vergaart
Ging ſchuil, en zocht den Zomer aan den haart.
De Boer, verkleumt en aan het klappertanden,
Begon hierop te blazen in zyn handen.
De Sater vraagt: Waar toe dit? hy daar op:
Dus warm ik my, en geef de kou den ſchop.
Het leed niet lang of, ſamen aangezeten
Om van een kom met pap, die heet was, te eten.
De Boer blies weer. Waar nu dit blazen voor?
Riep Sateröom. 'k Verkoel de ſpyz hierdoor,
Opdat ik my daar aan niet koom te branden.
Geen grooter Loer in zeven heeren landen
(Sprak hier de Boxvoet op, geheel verſtoort)
Kwam my met zulk een bakkes oit aan boort
Dat heet en kout uitblaaſt om eene rede.
Schrikdier, ik ga, en laat u hier ter ſtede,
Begeerende geen' omgang met een' mond
Die anders ſpreekt dan 't legt in 't hart gegrond.
  Wys is hy die zich wacht voor zulke lippen,
Te duchten als op zee de blinde klippen.

Een afgerichte Logenaar
Wort niet geloofť al ſpreekt hy waar.

DE

DE KAMEEL EN OS.

Contantum esse suis rebus, maximæ sunt certissimæque divitiæ.

Zie daar twee Goelykers, beide om hun lot vol torens:
De een is zyne ooren quyt, en de ander pronkt met horens.

LXXVIII. ZINNEPRENT.

DIe met het zyne zich vernoegt
Bezit een' rykdom hier op aarde.
Maar zoekt hy ſtaat van hooger waerde,
Hem van natuur niet toegevoegt,
Dat doet hem aan zyn' wenſch niet raken,
Maar ligt zyn lôt noch arger maken.

Zoo ging 't den bultigen Kameel,
Te onvrede met zyn ſpigtige ooren;
Waarom hy met een heeſche keel
Zich dus voor 't Godendom liet hooren:
Wat is 't, vermogende Jupyn,
Rampzalig, weereloos te zyn!
Wie is 'er die voor my zal bukken
Hoe langgebeend ik ben en groot?
Een dier, hoe klein, dat van zich ſtoot,
Weêrſtaat ze die het willen drukken.
Maar ik, van alles onvoorzien,
Heb niets, om weer of punt te biên.
Jupyn, in al zyn doen rechtſchapen,
Beſpotte zyne onnutte klagt
En ſprak: Gy, voor geweer noch wapen,
Maar ſlechts ten laſtdrig opgebragt,
Vuig dier! ga heen. en des vol toren
Ontnam hem daar by noch zyne ooren.
Daar ſtont Oomkool, en keek zoo plat
Of hy zyn lepels had verloren;
Zyn kop, rondom zoo glad geſchoren
En kaal, geleek den aap zyn g...
Toen was 't: Wie 't zus of zoo wil voegen:
Geen grooter goet dan goet genoegen.
Zoo ſprak ook de Os daar nevens hem,
De Os, wien het zelfde was weêrvaren,

Toen hy op een gelyke ftem
Zyn' kop zag met twee horens paren,
Na dat hy, eer hy daarom bad,
Niets anders dan twee ooren had.
Wel had die nu zyn' wenfch ontfangen
Met dezen gaffel op zyn' kop:
Maar die ftrekt hem nu voor een' ftrop,
Waar in hy, eer hy 't merkt, blyft hangen.
Want, daar by aängegrepen, moet
Hy naar den ploeg of naar den kloet.
Luft het den Boer hem te verraffen,
Of roept de Slagter om zyn vleefch;
Een touw zal om zyn horens paffen,
En dan verwekt hy fchrik noch vrees.
Dus hoe hy roemt op zyn vermogen,
De horens hebben hem bedrogen.
Die deze fabel niet begrypt
Heeft zeker niet te veel gelezen:
Of 't moet een Dommedaris wezen,
Zoo hy zyn harffens daar op flypt.
Leicefter heeft ons lang voor dezen
Dat uit zyn kerkboek voorgelezen.
En heer Anjou, zyn kameraat,
Verhing zich aan dien zelven draad.
Naar de allerhoogfte magt te ftaan
Is dikwils zich het eerft verraân.

DE WITTE LAKENBEREIDER EN ZWARTE KOOLBRANDER.

Vulgus amicitias utilitate probat.

't Is maar om aan de kluit te raken
Daar 't Grauw tracht maatſchappy te maken.

LXXIX. ZINNEPRENT.

SPilpenning quam by zuinige Aart,
En ſprak, om hem tot zich te troonen:
Spitsbroeder, laat ons ſamen woonen,
Zoo word ons goetje beſtbewaart.
Vier oogen kunnen verder gluuren
Dan twee, daar vrees de wacht houd voor ontrouwe buuren.

 Neen

Neen, zeyde Peukelpenning, neen,
Dat zou my geenerwys gelyken.
Gy, niet gewoon de vlag te ſtryken
Daar 't ſmulgenootſchap komt byeen,
Maar dag aan dag te banketteeren,
Zoud door uw buurſchap my haaſt helpen uit de veeren.

Gelyk tiert beſt by zyns gelyk.
Ik zuinigjes gewoon te leven;
Gy, mild voor elkeen op te geven,
Hielpt alle beide ons op den dyk.
En dunkt u dit een mislyk zeggen,
'k Weet door een Fabeltje u dat nader uit te leggen.

Een Lakenwever, dik bekocht,
Hoe wel doornaeit hy leek en ſchrander
Wert van een' zwarten Kolenbrander
Op deze wyze eens aangezocht,
Om nevens hem te mogen woonen
En dus hun beider werk met zegen te doen kroonen.

Maar eer hy was naar eiſch verſtaan
Sprak die: Gy zult hier niets verwerven,
Uw zwart zou al myn wit bederven.
En dan waar 't haaſt met my gedaan,
Wat ik ſchoon maak zoud gy beſmetten,
En dat ſtryd tegens myn konſtregelen en wetten.

Wy

Wy zouden avrechts zyn gepaart.
Wie zynen tydt wil overbrengen
In ruſt, moet nimmermeer gehengen
Dat een van ongelyken aart
Met hem in maatſchappy zich voege.
'k Heb u genoeg gezegt; dus neem hier meê genoege.

Oneensgezintheit baart verdriet,
En de aarde pot lyd de yz're niet.

DE SLANG, BOER, EN BROEIENDE HEN.

80

Naturæ ſequitur ſemina quiſque ſuæ.

Hoe ſchoon het zing, hoe zoet het fluit,
Een Slangenei geeft Slangen uit.

LXXX. ZINNEPRENT.

VEel nutter 't onkruid uit te roeien
Dan zich te los te wagen aan zyn zaad.
Gy ziet hoe ſlecht het hier de Hen vergaat,
Die, door Slangeëiers uit te broeien,
Haar van den Boer verboden en ontraân,
Haar doot bewerkt door aan dat krooſt zich te misgaan.

'k Heb

'k Heb (zei de man) de Slang geborgen,
Daar die van kou bevroren lag voor doot.
Maar, voor 't Gedrocht te redden uit den noodt
En zyn herſtelling te bezorgen,
Schoot die Harpy, voor 't goet aan haar gedaan,
Den pyl van haar fenyn flux op myn leven aan.

En dat had my gewis bedorven,
Ten ware ik, dus gewaarſchouwt, in der yl
My had voorzien, en haar met deze byl,
Gelyk ge ziet, de huid doorkorven.
En broeit gy heur verlaten eiers uit,
ô Hen! wat wacht de doot aan u een' wiſſen buit!

't Ging ook gelyk hy had geſproken.
Want naulyx was dit Adderengebroet
Door 's moeders zorg gequeekt en opgevoed,
Of 't ſchoot, in krachten opgeloken,
De Hen op 't lyf, als alle ondankbre doen,
En zoog zich zat aan 't bloet van 't afgemaakte Hoen.

Noit ſlaagt een avrechts mededogen.
Sta 't zinloos Grauw noit by, hoe diep in noodt.
Want helpt gy 't op, het wort uw plaag of doot.
Dat Ras, van u in top getogen,
Zal 't eerſt en ſelſt uw glori randen aan,
En voor alle andren in uw goet de klauwen ſlaan.

Dit

Dit gaf het * ſchrikkeljaar te aanſchouwen,
Toen 't Plondergrauw de Nederlandſche Steên
Beroerde, en trapte op wet en Overheên,
En 't Vee, uit veler hand gehouwen,
Den klauw 't eerſte aan zyn koſtbezorgers ſloeg,
En wees, hoe zwaar by hun genoten weldaad woeg.

Dit, aan het huis van VAN DER AA *gebleken,*
Doet van die plaag de Rotte en Maaz noch ſpreken.

* 1672.

DE ZIEKE OF BYZIENDE VROUW, EN OOGMEESTER.

Eripit interdum modo dat medicina salutem.

Terwyl de Apteek uw kwaal verzacht
Beneemt ze uw beste levenskracht.

LXXXI. ZINNEPRENT.

EEn herder, die zyn schapen schrapt noch vild,
Maar noodig scheert, is overal gewilt;
Want daardoor zal hy 't vee naar wensch, doen tieren.
Wie anders zich gewend dat te bestieren,
Niet zynde dan op eigen voordeel uit,
Maakt zich een' dief die uitgaat op vrybuit.

Hoe van zulk volk een zieke wort genezen
Dat kan men hier uit deze Fabel lezen.
Een Vrouw, die met quade oogen was gekwelt,
Bood zekren Arts een ſchoone hand vol gelt,
Mits hy van dat gebrek haar zou genezen,
En weer zoo klaar doen zien gelyk voor dezen.
De looze Vrek nam flux den voorſlag aan,
Die niet, dan tot zyn voordeel kon beſlaan.
Hy tyd aan 't werk. de Lydſter, op hare oogen
Met pleiſters, dik van zalven, ganſch betogen,
Was blinder nu dan zy te voren zat;
En hy hier door, van 't huisraad, 't geen zy had,
Volkomen baas, gebleken alle dagen
Door telkens daar een ſtuk van meê te dragen
Gelyk hy deed, zoo dik hy haar quam zien.
De Vrouw, in 't end geholpen, en doordien
Aan 't loon verplicht, hem van haar toegewezen,
Gelyk hy dat ook eiſte zonder vreezen,
Ontzei den Boef zyn' eiſch, en wel met reên.
Want, ſprak ze, ik zie nu minder dan voorheen.
Eer gy hier kwaamt zag ik uit twee zwakke oogen
Myn kamer ryk van huisraad overtogen:
En nu ge my daar van genezen roemt,
Geen ſtuk of ſtôl daar van, hoe ook genoemt:
En durft gy noch op uw genezing bogen!
Gy hebt my niet geholpen, maar bedrogen,

Ja

Ja ſlimmer noch gedrongen in het nauw
Dan of ik 't had gewaagt met Dokter K...
  Gedane dienſt, wat goets hy heeft bedreven,
Vervalt, wen die uit ondienſt ſchept zyn leven.

Die zyn' eigen doot wil ſterven
Maak geene Artzen tot zyne Erven.

DE DIEF EN ZYN MOEDER.

Sua conservare privatæ domus de alienis certare regia laus. C. Tacit.

Door 't quaatdoen te verschoonen
Ontstaan verlooren zoonen.

LXXXII. ZINNEPRENT.

IS 't nu niet wel het kind gestreelt,
Gekoestert, en als in den schoot gedragen,
En dus mal moertjes rol gespeelt,
't Gemeen gevolg van diergelyke plagen?
Daar staat men nu, 't gemeen ten spot.
De booze Dief, ge reed staande om te hangen,

Bid,

Bid, ter verzachting van zyn lot,
Van Moeder eerst den laatsten kus te ontfangen.
Met dat verlof treed zy hem toe.
Maar hy, in schyn van haar goên nacht te kussen,
Zegt: Dit's voor 't sparen van de roê.
En byt zyn Moêr den neus af ondertussen.
„ Had gy me in tyts, als dat behoort,
„ Gestraft, my was dit leet niet overkomen.
„ Gy zyt het die uw' zoon vermoort.
„ Door u wort my het leven hier benomen.
„ Toen ik van 't pad der deugt afweek
„ En my behielp met kleine dieveryen,
„ Dat in myn kinderscholen bleek,
„ Aan boekenroof, in geene jeugt te lyen,
„ Trokt gy daar zelf uw voordeel af,
„ En preest myn doen: waardoor ik, vry van vreezen,
„ Geheel tot stelen my begaf;
„ Waarom ik nu een galgenaas moet wezen.
„ Is nu de strop daar voor myn loon
„ Daar voor zal, na myn doot, u elk verwyten
„ Wat gy hier ziet aan uwen zoon?
„ En u daarvan de schult in 't aanzicht smyten.
Dus houdende van spreken op,
Liet hy haar staan, met regt van elk verwezen;
Klom op, en bood zyn' hals den strop,
Als had die wraak van doodangst hem genezen.

Toelating, al te ſlap en zacht,
Daar de ondeugt lokt, bederft de kinderjaren.
Hiervoor beveelt u 't Regt de wacht,
Slappe ouders, dus gewoon de roê te ſparen.
Waar tucht ontbreekt ontbreekt het al.
De tuchtroê, hoe gevreeſt in 's kinders oogen,
Bevryd de jeugt van haren val,
Een voorſchrift, zelfs afdalende uit den hoogen.
Houd, vaders, in de opvoeding vry dat ſpoor:
Maar treed, bemint ge uw krooſt, omzichtig voor.

De les, het kind in zyne jeugt gegeven,
Onthoud het al zyn leven.

DE EIKENBOOM EN HET RIET.

83

Si vis omnia tibi ſubjicere, ſubjice te rationi et legibus patriæ.

Hoe groot gy zyt, hoe ryk van ſterkte en krachten,
Gy moet daarom de kleinen niet verachten.

LXXXIIII. ZINNEPRENT.

HOe Goliath, vol trôts en ydlen waan,
Zich van de hand eens Davids liet verſlaan,
Getuigen ons de aâloude Joodſe ſchriften
Alleen niet: maar men vind dezelve driften
In velen van dien aart, langs onze baan.
Een groote Vent zat met een' kleinen aan,

Wiens

Wiens praat hem dacht te ryzen te verheven;
Waarom hy hem dit flux heeft toegedreven:
Klein Gasje, bind uw zeil een reefjen in
Eer 't u bedrieg: want blyf je dus van zin
Gy zult al mede in Hermes vyzel raken.
  Begin maar, ſprak de Kleine, aan deze zaken;
Uw levenstyt is hier dan haaſt geweeſt.
  Hoe (riep hierop de Snorker, woeſt van geeſt)
Uw krachten by de myne te gelyken!
Waar zou dat heen? gy zoud 'er voor bezwyken.
  Geen noodt (die weer) als 't wort zoo dier gewed.
Een zakpiſtool, u voor den kop gezet,
Waaraf de haan ligt over is te halen,
Zal over u my haaſt doen zegepralen:
En dat zal wis uw kermis zyn, beſtaat
Gy ſlechts uw woord te veſten met de daad.
De Snoever zweeg, hoe trots op pen en degen:
Want 't ſcheen met hem als met den Eyk gelegen
Dien we in de prent hier by het Riet zien ſtaan.
  Wat geld uw rif als ons de ſtorm komt aan
By mynen ſtam, beſchut van tak en bladen
(Sprak de Eikenboom) ik durf den wind verſmaden
En tarten, daar gy, zwakke, om hulpe ſmeekt,
Wanneer hy op myn kruin zyn krachten breekt;
Want ik ſta vaſt tot in het hart der aarde.
Gy, wanklend Riet, gy, ſpruit van geener waerde,
Geen

Geen wonder, dat gy 't lyf buigt naar den wind
En duikt: gy zyt het flapste dat men vind
In steel en pluim. het Riet, gewoon te zwygen,
Dacht by zich zelf: Gy zult uw loon haast krygen.
De storm begon te blazen over 't veld:
Het Riet ontdook door buigen zyn geweld.
Uit welk een' hoek de donderbuien sloegen,
't Wist heen en weer zich naar de vlaag te voegen;
Gelyk het ook bleef overende staan:
Daar de Eikenboom, geknakt in tak en blaân,
Zyn' stam vond door den storm van een gereten.
Toen was 't: Helaas! wat heb ik my vermeten
Het wankle Riet te tasten in zyne eer!
En daarop sloeg de wind hem ganfsch ter neêr.
  De Fabel leert, dat niemand op zyn krachten
Moet steunen, min, daar andren om verachten.
Grootmoedigheit is klein, mist zy verstant.
Toegeventheyt bezeilt wel 't beste land.
  Te hachlyk is 't, wat krachten ons vergrooten,
De hielen in de prikkelen te stooten.

Geen mensch, hoe fors en sterk hy ook mag wezen,
Of hem staat noch een' sterkeren te vreezen.

DE BLYDE EN DROEVE VOGEL.

Cor ne edito.

Geef aan de Wanhoop geenen voet,
Want haalt gy ze in zy eet uw bloet.

LXXXIV. ZINNEPRENT.

JA, 't is het Zwaluwtje dat, aan
De ſchuur en boereſtulp gezeten,
Om zyne droefheit te vergeten
  Tracht met de menſchen om te gaan;
Als zynde, om rouw geen' voet te geven,
Zoo nut niets dan 't gezellig leven.

Maar schoon zich 't vrolyk Diertje dus
Vermaakt met op en neêr te vliegen
En 't hartenleet in slaap te wiegen,
Op dat het allen naween suss',
De Nachtegaal voed hare zorgen,
En blyft in 't eenzaam woud verborgen.
Die Zuster, haar zoo lief en waerd
Als 't vrindlyk licht van bei hare oogen,
Word (van de Hop te schelms bedrogen)
Van hare droefheit noit bedaart,
Maar blyft heur haatlyke echt betreuren,
Hoe de ander haar tracht op te beuren.
Spaar (zegt ze) eenmaal uw droef geschal,
En laat eens andre toonen hooren
Dan die, uit uw verdriet geboren,
Met u doen schreien berg en dal.
De zon treed noit uit 's hemels deuren
Of schynt om uw verdriet te treuren.
Maar 't is niet dan vergeefsche troost.
De Nachtegaal, niet te bewegen,
Zegt: Zuster, volg gy uwe wegen:
Men zal, waar 's hemels aanschyn bloost,
Wat wraak daarover is genomen,
Dat zielsverdriet in my niet toomen.
Kunt gy met myn' geschonden echt
In u de zusterkracht vergeten?

Die wond, waar 't hart van is doorbeten,
Houd my aan de eenzaamheit gehecht;
Daar zal ik ſteeds de Hôp ontwyken.
Die met ons beider eer ging ſtryken.
* Houd zich dus 't Nachtegaaltje ſchuil,
't Zy 't zonnelicht heeft uitgeſchenen;
De ſchaduw, aan het overlenen,
De dagtoorts wekt, en blind den uil;
Het Zwaluwtje, onder 't dak gezeten.
Leert van den menſch zyn leet vergeten,
Zegt dezer wyz den rouw vaar wel,
Bedroefde, die, in 't hart geſlagen
Van zielsverdriet, uw beſte dagen
Verſlyt in eindeloos gekwel!
Het Zwaluwtje, zyn' rouw ontdreven,
Nood yder op een vrolyk leven.
Wil Tirſis hof en menſch ontvliên
Om met den Nachtegaal te treuren;
Het Zwaluwtje, wel 't beſt te keuren,
Roept: Damon moet weer menſchen zien.
Die de Eenzaamheit zoekt naar te jagen
Beſtaat niets dan zich zelf te plagen.
Geen menſch van wat verdriet gebeten,
Of leert noch eens zyn leet vergeten.

DE

* Van deze Vogelfabel is de eigentlyke hiſtorie breeder te vinden by Ovidius in zyne Herſchepping, waar Tereus, met Progne getrout, de zuſter Filomele verkracht, die hier de Zwaluw is.

DE DRONKAART EN ZYN WYF.

85

Quid non ebrietas designat. Horat. Epist.

Wie van quâ gangen wort genezen,
Een Dronkert laat zich noit belezen:
Want Bacchus, hoe begaaft van geest,
Is minder te achten dan een beest.

LXXXV. ZINNEPRENT.

VErgeefs tracht gy, verlegen Vrouw,
Den Dronkaart in zyn' rén te toomen:
Noit zal hy, hoe hy zich beschouw,
Tot dien gewenschten inkeer komen.

Wat monſter hem uw' ſpiegel biedt,
Door liſt geſchildert, voor zyne oogen,
Hoe menigmaal hy daar in ziet,
't Heeft op zyn zinnen geen vermogen.
Verander hem door 't konſtig glas
Vry in een' weerwolf, aap of tyger
Of ruigen beer of bloode das,
Of hoofdeloozen Venuskryger,
Waar 't al voor ſchrikt en loopen gaat;
Hy wykt van Kittebroeders orden
Niet af, wat kunſt u koom te baat,
Al deed g' hem zelfs een' Duivel worden.
Heeft die inkankerende ſmêt,
Hoe vuil, hoe ſchandlyk zy mag wezen,
Die quâ gewoonte eens ploy gezêt,
Zoo wacht noit hope van genezen.
Gewoonte is ſterker dan Natuur.
Heeft die eens vaſte plaats genomen,
Dryf haar door water uit of vuur,
Zy zal eerlang weer boven komen,
Voor dreigement beducht noch ſtraf.
Wat ſchrik of angſt hem doe bezwyken,
Hy ſpoelt ze met den wyn weer af,
En laat de tucht zyn hielen kyken.
Geen middel nader dan geduld.
Al kreeg hem 't Naberouw te vatten,

Gewoonte, hoe belaân met schuld,
Is toch genegen uit te spatten.
Hy, zwak en haast van geest ontbloot,
Red u eerlang door zyne doot.

Hoe zoet oom Gerrit trok ten kryg,
Hy was zyn Vrouw een bittre vyg.

DE EZEL, AAP EN MIDAS.

86

Terras Astrea reliquit.

Sins ons de milde Astre verliet
Liept met de Konst en 't Regt in 't riet.

LXXXVI. ZINNEPRENT.

WAt Regters ſtaan hier, om met hun zangkundige ooren
Den zang van nachtegaal en koekoek aan te hooren,
En over dat geding, daar yder zingt om pryz,
Een vonnis te uiten dat regtvaerdig luid en wyz?
De een is mejonker Aap en de ander ſinjeur Ezel:
Die zegt: De koekoek miſt in toon of maat geen vezel,

Maar

Maar is zich zelf alom gelyk: dat ſpant de kroon.
Regt zoo: zegt de Aap hierop: hy blaaſt den hoogſten toon.
Dus moet het (wien men daar tot Rechter toe wil kiezen)
De Koekoek winnen, en de Nachtegaal verliezen.
  Arkadie, waart gy van zulke Regters vry,
De ſchaal van Themis hield zoo dik geen eene zy.
Wat ſpind een boerſche hand al onbarmhartig garen!
  'k Zal, zegt de Nagtegaal, dat nader doen verklaren:
'k Zie koning Midas gins aankomen: blyft wat ſtaan.
Wy heffen andermaal voor diens gehoor eens aan.
  Daar kreeg 't heelal, met dat zy aanhief, een nieuw leven.
Daar zag men de eiken en de dennen, opgeheven
Van vreugd, zich ſchudden op dien zang, en in 't verſchiet
De Nimfen danſſen op dat hoogverheven lied,
En Rodope en Parnas uitzien met gunſtige oogen
Maar hoe zy doorſloeg, en al 't woud hield opgetogen,
En des, naar alle recht, ſtaat maakte op den laurier,
Hier zat al wederom een Ezel aan de Lier,
Die 't aan den Koekoek gaf, als de andere, gewonnen.
  Toen ſprak de Nachtegaal: Noit zou 'k gelooven konnen
Dat dus natuur en konſt door u zou zyn belaagt,
Zag ik niet van naby welke ooren gy meê draagt.
Dwaas is hy die zyn' zang (ſchoon voor volmaakt gekoren)
Ten dans leid op de maat van Midas ezelsooren.
Want hoe hy die bedekt met opgeſierden tuyt,
Noch kyken ze om zyn kroon van alle kanten uyt.

'k Ben bly dat ik van u, als de andre, ben verwezen,
Want zoo 'k van Midas en zyn' aanhang waar geprezen,
Ik zou vol vrees zyn dat Minerf my doemen zou.
  Zoo kykt, ô Dafnis, de Aap hier daaglyks uit de mouw.
Dus laat het u noit aan de koude kleedren raken
Hoe † Bouwe en Meewis, of wel oom Sintjuin u laken!
Want wiert uw zang of dicht van dat Gefchoor geroemt,
't Wierd van verftandigen en wyzen wis gedoemt,

† Bouwe, Meewis. *Bavius, Mevius.*

Hoe volmaakt uw recht mag wezen,
Alle vonnis ftaat te vreezen.

DE

DE MONNIK EN ABT.

87

Honores mutant mores, sed raro in meliores.

Men kent geen man uit leer of leven
Voor hem 't geluk heeft opgeheven.

LXXXVII. ZINNEPRENT.

HOe * Sixtus, eer de pauſelyke kroon
Zyn ſchedel drukte, aan 't aaklig ryk der doôn
Eer ſcheen gewyd dan aan 't Romeins gebied,
Verzwygt ons het verhaal zyns levens niet,
Maar maalt 'er wel met een omſtandig by,
Hoe ongeneigt hy ſcheen naar heerſchappy,

 En,

* *De vyfde.*

En, van de pracht der werrelt afgescheurt;
Hy egter, toen de staf hem viel te beurt
(Waaraan hy was gekomen als een lam)
Zoo dra hem 't volk op 't Vatikaan vernam,
De schapevacht afwierp, en wierd een Leeuw.
Zoo speelt (als dacht de Guit aan Sixtus eeuw)
Een Monnik hier, op heerschappy verzot,
Gelykerwys met zyn onzeker lot.
Dees Knaap, die op den ledigstaanden stoel
Der hooge Abdy den mond maakte in 't gewoel
Der dringende en hoogstbiedende offerschaar,
Beloofde (als waar hy van den hemel daar
Gezonden om der kerke een stut te zyn)
Dat hy den noodt zou strekken brood en wyn
En manne en dauw, waar zich 't benaude hart
Bevinden mogt in prang van bittre smart,
Indien men hem tot Abt van 't klooster koos.
Behoefte zou opluiken als een roos.
Wyl hem noit zucht den geest zoo had gevleid
Dan die zich maakt tot yders dienst bereit.
Waarom uit hem geen Abt moest zyn verwacht:
Maar ABBAS; dat is, vader, min op magt
Dan liefde tot zyn kinderen gezet.
De geestlykheit, gelokt van 's hemels wet,
En 't rigtsnoer van 's mans leven derwaarts heen,
Gelyk hy toonde in vierige gebeên

Waar

Waar 't Monniksheir, geblind door dezen trek,
Hem zag, als met Gods mond in ſtil geſprek.
Het deuntje van den ſchalken Vinkeman,
Als 't vogeltje dryft om zyn netgeſpan,
Gelokt door 't zoet van zyne toverfluit,
Wyſt hier de zaak op 's Monniks wenſchen uit,
Die door 't vernis van zyne huichlary
Dus meeſter word der hooggeëerde Abdy.
Maar hoe bequam die keur de kloosterſchaar?
Hy, nu gewyd tot prins van 't hoog altaar,
Sprak, waar de noodt om hulp voor hem verſcheen:
Geen Monnik maak zich met den Abt gemeen,
De ſtoel der Kerke, aan ons gezach betrouwt,
Lyd van de Cêl geen laſtig onderhoudt.
Gehoorzaamheit paſt u, ver van geſchil,
Ons 't heerſchen en gebiên naar eigen wil.
Dus ga maar heen, en let op eed en plicht.
Toen riep 't Convent, van blinden waan verlicht:
De menſch wort wel verandert van figuur,
Maar geene magt verandert de natuur.

Als niet komt tot iet
Is 't allen mans verdriet.

EEN BOER MET ZEVEN TWISTENDE ZONEN.

88

Concordia res parvæ crescunt, discordia maximæ dilabuntur.

Eendragt maakt magt.

LXXXVIII. ZINNEPRENT.

GEzegende Eendragt, waerdig by
Een' bondel pylen vergeleken,
Geen Hydra zal de banden breken
Die u vast sluiten zy aan zy.
Laat vry alle opgeprest gewelt
Hier tegens hals en kop opsteken;

'T Zal door dien ysren muur niet breken
  Zoo lang ge elkandren dus verzeld.
Maar wort de band dier zeven pylen
  Gebroken en gescheurt vaneen,
  Flux valt uw hooge magt daar heen.
Mist zy deze onverwrikbre stylen,
  Zy valt door 't missen harer kracht.
Een enkle pyl, dier hulp versteken,
Is ligter met de hand te breken
  Dan zyne aaneen verknochte magt.
Geen paerd laat zich den staart ontrukken
  Waar die zich dus te samen sluit:
  Maar trekt men hair voor hair daar uit
Dan kan dat opzet ligt gelukken.
  Zoo gaat het met den pylbos ook.
Zoo lang die dus blyft saam gebonden
Wort hy door geen gewelt verslonden,
  Maar acht alle aanval wind en rook.
Leert dit een Boer zyn zeven Zonen,
  Terwyl zy twisten met elkaar
  Wie dit of dat zal nemen waar
Om best byeen te blyven wonen,
  Terwyl dat eindeloos geschil,
Die tweedragt en dat staag krakkeelen,
Hun morren doet om 't staag smaldeelen,
  Tot dat zy volgen 's vaders wil?

Wat

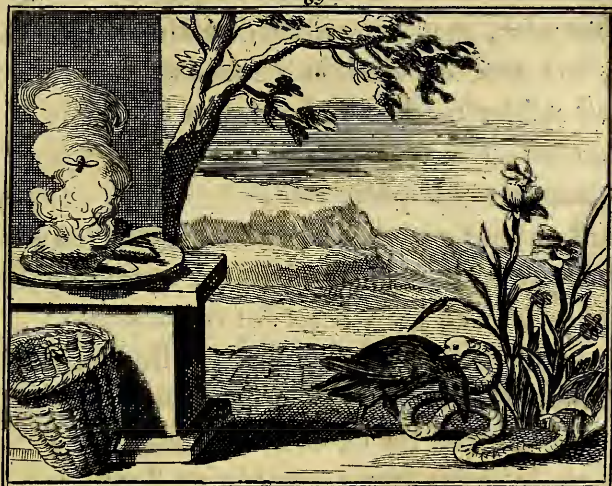
Wat heeft een vry geweſt te ſchroomen,
Op 't licht der Zevenſtar gebout,
Zoo 't zich dierwys geſloten houd
Van geene tweedragt ingenomen?
Geen Eensgezintheit wort ontlyft
Zoo lang zy ſluit de tweedragt buiten.
Haar ſchotdeur, door geen liſt te ontſluiten,
Maakt dat haar welvaart boven dryft.
Had op deze onverwinlyke ermen
De Leeuw van 't vrygeſtreên geweſt
Zyn' hooggerezen muur en veſt
Dierwys niet weten te beſchermen
Toen 't Franſch en Britſch gewelt hem neep,
Lang had hy, onder 't puin begraven,
Zyn neſtgezin gezien tot ſlaven,
Gemuilband aan de roede en zweep.
Houd Eendragt, zyt ge u zelf genegen.
De Hemel ſchenkt geen grooter zegen.

Geen duivel overwint
Gebroeders, eensgezint.

DE

DE BYE IN DE BLOEM, DE VLIEG IN DEN HONIG, EN DE RAVE MET DE SLANG.

89

Impia sub dulci melle venena latent. Amor. Ovid.

Wacht uit quâ neiging geen belooning;
't Fenyn schuilt in den zoeten honing.

LXXXIX. ZINNEPRENT.

LAat u de Wellust niet bekoren
Op welke zoetigheên zy nood:
Hoe zy u streelt, gy gaat 'er door verloren.
In 't schynschoon steekt niet dan verderf en doot:
Want op wat zekerheit gy 't zekerst waand te kiezen
Gy zult 'er doch u zelven in verliezen.

Zoo deed de Vlieg, die onbelaân
Zich in het honigvat vermeidde
En, om haar' luſt ten vollen te verzaân,
Van daar niet, met wat ernſt gewaarſchout, ſcheidde
Voor zy, met poot en vlerk in 't zoet dat haar verried
Wel vaſt gekleeft, daar in het leven liet.
Toont dit, hoe dwaas zy zich vergeten
Die, aan het likkepotje vaſt,
Niet ruſten voor zy, ganſch terneêr geſmeten,
't Zeil ſtryken, door hun gulzigheit verraſt?
De Honigby had van geen beter lot te roemen;
Die, door den ſmaak van een der zoetſte bloemen
Verrukt, daar in haar' wenſch genoot
En zuigen bleef tot de avond daalde,
Waarmeê de bloem hare open bladen ſloot,
En op de Bye aldus haar ſchâ verhaalde,
Die, nu gekerkert in het midden van de blaân,
Het leven liet, van Venus bloem verraân.
Kan dit de harſſenen niet ſlypen
Van hun, die Bagchus of Sileen
't Hart geven, of aan Venus zich vergrypen,
Die voor een kort vermaak ſchenkt lang geween?
Dat die eens tellen gaan hoe veel 'er door het plukken
Van hare vrucht thans ſpringen gaan op krukken.
Dat de onverzade gulzigheit
Zoo min als de andre is te vertrouwen,

Maar

Maar dat gedrocht zyn eigen ſtraf bereid.
Is uit de Rave en Slang hier te beſchouwen;
Die van het Slangevlees uit krielen luſt genood,
Der wraak ten zoen, wort van 't Serpent gedoodt.
Des ſprak ze op 't ende van haar leven:
'k Heb dit verdient: ik ben dit waerd.
Wat zyn ze dwaas die zich dus overgeven!
De holle keel verſlind 'er meer dan 't zwaerd.
Dat voelen ze die, als de hongerige Raven,
Niet ruſten voor zy dus zich zelf begraven.

De welluſt geeft een zoeten ſmaak
Maar is den menſch een duur vermaak.

DE VERWEZEN SLAAF, OLIFANT EN KONING.

90

Interea fiet aliquid O chi ha tempo ha vita.

Tyd gewonnen, veel gewonnen,
Waar het vlas dient afgesponnen.

XC. ZINNEPRENT.

WEes noit wanhopig, wat gevaar
U dreigen mag op 't lyf te komen!
Geen druk, geen onheil valt zoo zwaar,
Of word door list wel wechgenomen
Of van zyn grootste kracht ontbloot,
Wort maar wat tusschentyd gewonnen.

 Schoon

Schoon gy verwezen zat ter doot,
Tyds uitstel zoude u redden konnen.
De tyd, vol wisselvalligheên,
Geeft ligt een ommekeer van zaken,
Waardoor men, van wat angst bereên
Van doot of kerker, vry kan raken.
Al moest ge zelfs een Olifant
Op lyfsverbeurte leeren spreken:
Men zag, bood slechts de tyd de hand,
Den strop u van den hals gestreken:
Dat een verwezen Slaaf hier toont;
Die, ter behoudnis van zyn leven,
Den Koning tot dat opzet troont,
Mits hem word tien jaar tyds gegeven:
Want (zegt hy) 't ware te ongemeen
In 's werrelts wisseling van zaken
Dat wy, hier met ons drien byeen,
Dien tyd te boven zouden raken,
Bevryt van dat 'er iemand storf
Of zyn gezontheit quam te missen,
Of eenig ander lot verworf,
Eer te verkrygen dan te gissen.
Want wentelt die, wien 't vleyd of spyt,
Hier menigmaal het onderst boven?
't Is wis, dat deze tusschentyd
Een onzer 't leven zal ontrooven:

En dan heb ik aan 't recht voldaan.
Want ſterft de Koning, 'k ben behouwen;
Sterf ik, geen halsrecht zal my ſlaan;
En ſterft dit Beeſt, myn hoogſt vertrouwen,
Zyn doot maakt my van banden los.
Want is dat van Natuur beſteken,
Hier zoo te duchten als in 't boſch,
Kan ik hem ook niet leeren ſpreken;
En 't een of 't ander zal gewis
In zoo veel jaren tyts gebeuren,
Waardoor ik loop de halsſtraf mis,
En dat 's genoeg om niet te treuren.
Des gaat 'er een van drien maar ſchoot
(Waaraan ik ligt geloof kan geven)
Ik ſterf geruſt myn eigen doot
Of ik geniet een ſtrafloos leven.
Wie weet (gebeurt 'er zoo ligt iet)
Wat in dien tuſſchentyd geſchiet!

De wanhoop moet noit man van geeſt bevangen,
Al waar hy zelfs verwezen om te hangen:
Dat zien we aan dezen Kampioen.
Een oogenblik kan wondren doen.

DE

DE VOS EN HOUTKLIEVER.

Non verbis, ſed rerum teſtimoniis opus.

Geen praatjes gelden in den noodt:
Maar hand aan 't werk weerſtaat de doot.

XCI. ZINNEPRENT.

VErtrouw ze noit die uit geveinſt medogen
U vleien en verraden met hunne oogen.
Een dieffche Vos, door 't onverwacht geluit
Van 't jagtgeſchal gejaagt ten velden uit,
Heeft, door den angſt en blinden ſchrik gedreven,
In 't ſchut van een' Houtkliever zich begeven.

Daar

Daar ſchuilende, bad hy den man, hem niet
Te ondekken, maar te bergen, onverſpied
Van 't Jagtgezin dat gins quam aangeſtoven.
'k Zal 't doen, zegt die. maar onder dit beloven
Quam daar verhit de Jager aangezet:
Die vraagt den Boer, naar 's weimans recht en wet,
Of daar geen Vos by hem was ingeloopen?
Neen, zegt de Schalk; dat wild is u ontkropen.
Maar wyl hy dus den Vos ten voordeel' ſprak,
En naar zyn woord quanſuis het Dier verſtak,
Betoonde hy niet duiſter zyne logen,
Maar wenkte zelfs den Jager met zyne oogen
Waar 't ſchaadlyk Beeſt zich ſchuil hield in zyn hut;
Als met zyn hand door wien het was beſchut.
Doch deze, niet gevat op zulke talen,
En yvrig om hem echter te achterhalen,
Ging, zonder meer te vragen, op dat woord
Verzonden, met zyn Jagtgeſpan weer voort,
Den Vos ten trooſt, door zyn vertrek behouden.
  Nu ziet ge, wat van vrinden en vertrouden
De hulp vermag in 't nypen van den noodt.
Heb ik u hier geborgen voor de doot,
Vosneef (ſprak de Houthakker toen) by leven,
Gy moet my ook behoorlyk bergloon geven,
Als zynde dit nu 't minſte van uw' pligt.
  'k Zou, zei de Vos, dat doen, was uw gezigt

Ge-

Geweeſt gelyk uw woord. maar uw valſche oogen,
Waar door ge my hebt als een ſchelm bedrogen,
My hadden voort gewiſſelyk verraân
Had Dommmekracht hun wenken ſlechts verſtaan;
Want ik heb niet alleen, hoe diep gedoken,
De woorden hier gehoort, van u geſproken,
Maar ook uw hand- en ooggewenk gezien,
Waardoor ge my getracht hebt te verſpiên,
En ik u heb gelyk de peſt te ſchouwen.
Maar even als ik ben door u behouwen
Zal ik, heb maar een' korten tyd geduld,
Uw hoenderkot betalen deze ſchult.
Dus fluit, ô Guit! waerd aan dien boom gehangen,
De Vinkenman om 't vogeltje te vangen,
Totdat het valt in zyn geſpannen net;
Gelyk de ſtrik, my hier van u gezet;
Niet door uw hulp, gelyk ge roemt, ontkomen,
Maar 's Jagers dom begrip, geen' Vos te ſchroomen.
Dus kryt, wanneer hy hongert, om zyn' wil
Te erlangen, aan den Nyl de Krokodil,
Dat roofziek beeſt, gevloekt aan ſtroom en wegen;
Als of een kind, om 's moeders borſt verlegen,
Te ſchreien lag in 't opgeſchoten riet,
Waar uit hy legt te loeren onverſpied
Wat menſch of dier 't geſchrei te hulp mag komen.
Verſchynt 'er een, flux ſchiet hy uit de ſtroomen

Hem toe, en vat en ſleept hem in den vloed,
Tot hy zyn' balg heeft met dien roof gevoed:
Het recht bedryf der ſchelmſche huichelaren,
In u te zien, die 't my dus dacht te klaren.
Die Vinkeman, die Krokodil zyt gy,
Gebleken aan uw ſnoô verradery,
Waardoor ge my getracht hebt te bederven,
In plaats van my te hoeden voor zulk ſterven:
Terwyl ge zulk een doen quanſuis vervloekt,
Die op dezelve wyze uw voordeel zoekt,
Te zyner tyd, gelyk ik zeg, te wreeken.
  Deur ging de Vos hier mede, en liet een teeken
Aan al wat voor de jagt verſchrikt in 't woud,
Dat op zyn woort geen huichlaar dient betrouwt.

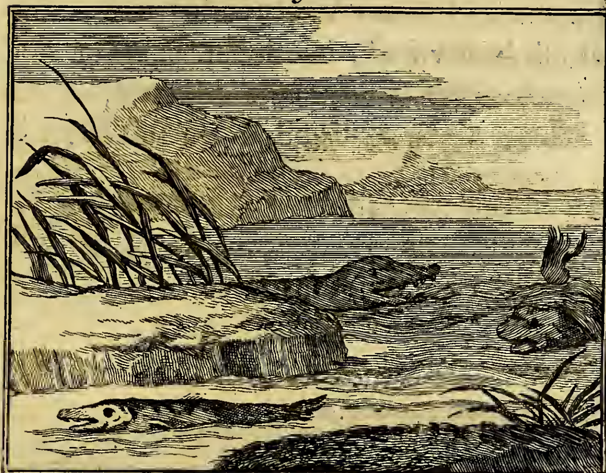
Als 't loopen voor ſtilleggen,
Zoo ver gaat doen voor zeggen.

DE

DE GESTRAFTE SNOEK.

92

Plures arrogantia quam desperatio perdit,
Vana sine viribus ira.

't Hoogmoedig brallen
Is 't naast aan 't vallen.

XCII. ZINNEPRENT.

De Snoek, hier in den stroom gewond
Door Haye en Bruinvis te braveeren,
Kan alle rustverstoorders leeren,
Hoe dwaas hy steunt op hand en mond
Die, om dat hem de kleinen vreezen,
Ook poogt der grooten schrik te wezen.

Deze onverzade Waterplaag,
Van ouds een Vyverwolf geheeten,
Had zoo veel kleinen Vifch verbeten
Dat elk hem vlood, hoe loom en traag
En magteloos om 't beeft te ontduiken,
Wyl 't meer verflond dan de open fuiken.

't Gevreesde Dier, hierop vol moed
En waan om hooger op te ftreven,
Verliet den zoeten watervloed
En ging zich t' zeewaard in begeven,
Om in dien ongemeten plas
Ook eens te toonen wie hy was.

Maar hoe 't zich daar voor hem liet vinden,
Vernam de Vifchopflokker gauw,
Toen hem een Hay, tuk op verflinden,
En Bruinvifch, voor geen' Snoek in 't nau,
Zoo vinnig in de zyde grepen
Dat hy 't nau binnen wift te flepen.

Dus weder in den verfchen ftroom
Geweken, met het lyf vol wonden,
Waaraan hy lag byna verflonden,
En merkende, hoe vry van fchroom
De kleine vifch hem nu begekte,
Die hem voorheen tot fpys verftrekte,

Riep

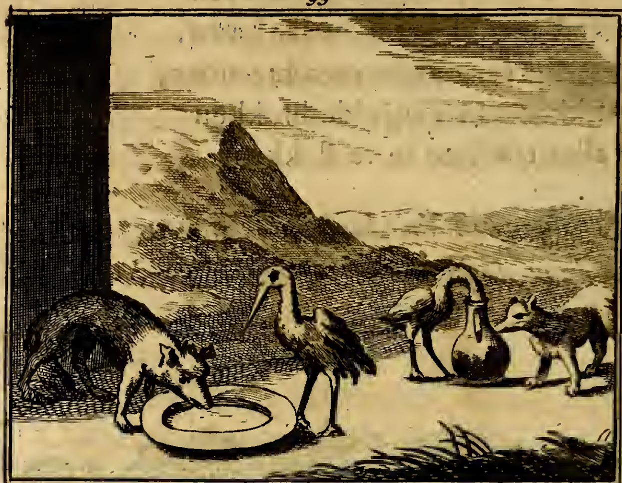
Riep hy, in 't prangen van dien noodt:
Dat ik te hoog heb willen ſtreven
Dat koſt me nu het dierbaar leven.
Dus ſtervenze een verachte doot,
En ſtikken aan vergulde brokken
Die alles trachten in te ſlokken.

't Is dwaas in moedwil op te ſteken
Als daar de krachten toe ontbreken.

DE VOS EN OYEVAER.

93

Judice me fraus est concessa repellere fraudem.

Hoe zich de Spotter ook verblyd,
Hy krygt zyn' loon al op zyn' tydt.

XCIII. ZINNEPRENT.

DIe iemant quaat doet en hem noch bespot daar by,
Zal van zyn wanbedryf de wraak niet ligt ontloopen.
De Vos, in 't woud berucht voor een doornaaide pry,
Legt uit haar snood bejag hiervan het boekjen open.
Maar als men 's werrelts doen daaruit wil gadeslaan,
Wat zyn ze schaars die niet dezelve gangen gaan!
Dees Woudbelaagster, tuk op elkeen te begekken,
Dacht by zich zelf: Nu moet ik Govert eens betrekken,

Daar zy den Oyevaar, op kikkervleefch beluft,
Zag treden langs den floot, haar 's fchalkheits onbewuft.
Zy nood hem vrindelyk by haar te komen eten.
Goet, zegt de Langbek: 'k neem dat aan niet te vergeten,
Maar u te komen zien op 't vrindlyk middagmaal.
Hy kwam; maar nimmer zoo gefopt op een onthaal:
Want, daar hy hier zyn net heel wel dacht uitgeworpen,
Vond hy een' fchotel, plat van bodem, om te florpen,
Vol vleefchnat opgedift, waar af onze Oyevaar
Niets had te bet, hoe hy ook pikte hier en daar.
Dus ftont hy daar by met zyn' langen fneb te kyken
Gelyk de Pokarts by 't uitdragen zyner lyken,
Door zyn bedorve konft gezonden naar beneên:
Terwyl de fchalke Vos ging met al 't vleefchnat heen.
Hier ftont oom Kool en keek. maar hy, dus afgebeten,
Noodde op dezelve wyz' de Vos by hem ten eten;
Die quam. maar toen zy weer aan 't likken dacht te gaan,
Vond zy een lange fles vol melk en brokken ftaan.
De Vogel ftak zyn' bek hier in naar zyn genoegen,
En riep de Vos vaft toe; zy zou zich daar naar voegen.
Kunt gy uw' kop, fprak hy, daar dus niet fteken in,
Dat is myn fchult niet. elk houd huis naar zynen zin.
Hebt ge andren dezer wyz' tot uw vermaak beledigt,
Uw eige vond heeft van uw quaatdoen my verdedigt.

Die anderen brengt in 't verdriet
Beklaag zich hunner wrake niet.

DE

DE GIER EN ZYN GEBOORTETAERT.

Mors in olla.

Geen arger gedrogt, geen boozer fenyn,
Dan vriend te schynen en vyand te zyn.

XCIV. ZINNEPRENT.

WAt is hy grof en onbedacht
Die, daar hy vreedzaam leven kan,
Zyn lyf betrouwt aan een' tieran,
Berucht door zyn gevreesde magt!
Want hoe zulk eene u drait op zy,
Hy loerd noit dan op schelmery.

De

De Heerſchzucht, op dat oogmerk uit,
   Daar twiſt ryſt om het hoog beſtel;
Verkrygt dat door de leeuwenhuid,
   Of door het liſtig voſſenvel.
Maar hoe die hachlyke uitkomſt ſlaagt
Heeft menig zich te laat beklaagt.

Hier legt, door vrindſchapsſchyn bekoort,
   De Vryheit in haar magt geknot,
   Gemartelt op het hofſchavôt
Of onder 't feeſtbanket vermoort.
   Daar valt, ten plaag van ſtad en land,
   De hoed en ſpeer haar uit de hand.

Beſt daarom (dat wel 't veiligſte is)
   Gebleven by zyn wet en lôt.
Want hoe de ſchynvriend nood ten diſch;
   De doot zit altyd in zyn' pôt.
De goude ſchotel, waar ze vryd,
Bedekt het doodlyk akonyt.

Had dit de onnooſle Vogelſchaar,
   Welke op des Giers Geboortetaart
   Zoo vrolyk hier by een vergaart,
Wel overwogen met elkaar
   Eer elk zich hier dus vinden liet,
   De Neêrlaag zong hare uitvaart niet.

Maar, door de Vleyery verraân,
   Met aanbôd van een vrêverbond,
Dat noit beſcherming zou ontſtaan
   Wat Baatzucht naar heur welzyn ſtond,
Mits zy den onverwonnen Gier
Bekroonde met den ſtaatlaurier;

Viel zy, betrouwende op dat woord,
  Zoo dra hy voogd wierd van de wet,
  In 's vogels loos gespannen net
Daar 't al den onverzoenbren moord
  Ten roof viel wat aan 't schynverbond
  Zich had verknôgt met hand en mond.

Uit had de Vryheit: en het woud
  Weergalmde na dit feestgeschal
Niet dan van gruwlen, jong en out.
  Zelfs stroide door gebergte en dal
De logenfaam, dat dit geweld
Door 't Voglenheir zelf was bestelt.

Men had den Gier voor een tieran
  Gescholden, en vol euveldaân
  Dien vorst naar 't leven zelfs gestaan,
Hoe streng verboôn op boet en ban.
  Wierd des het quaat met quaat betaalt,
  Men was in 't feit slechts achterhaalt.

Bezoekt, ô Vogels, vry vanaart,
  Zoo lang ge u zelf bedropen kond,
Noit Gier op zyn Geboortetaart!
  Hy is uw vyand in den grond.
En zulk een, door u zelf verhoogt,
Is te gevarelyk een voogd.

Wie niet begrypt wat dit wil zeggen
Mag 't van den Gier zich uit doen leggen.

DE KAWOERDE EN DADELBOOM.

Quod cito fit, cito perit.

Het prachtig Rome blinkt wel prat:
Maar Duuren is de ſchoonſte ſtad.

XCV. ZINNEPRENT.

WIe GRUNNUS in zyn kleed van ſtaat beſchouwd,
En daarom 't lot mistrouwt,
Als of het, wars van 's werrelts trooſt en hulp,
Een' Ezel ſtak in 't ſulp,
En kleedde een Sim in vorſtelyk gewaad,
Ten ſpot van ſtad en ſtaat,

Om dat de Deugt door deze onheblykheên
Veracht ſchynt en vertreên;
Wyl GRUNNUS waan en winderig gedrag,
Vol ingebeeld gezach
En mogendheit, ſtads eerſt fatſoen, hoe hoog
Gezeten, ſteekt in 't oog,
Daar hy, gelyk gekropen uit het ſlyk,
Zich vind van arm, nu ryk,
Door tyd nog vlyt, maar 't lot dus opgejaagt,
Elk met zyn byzyn plaagt,
Als waar de Deugt by hem maar apenſpel;
Begrypt de zaak niet wel.
Het kan der Deugt niet deeren, dat een zot,
Geſtreelt van zyn Marot,
Zich zelven vleyt en kittelt in zyn' waan,
Of wyzen durft verſmaân,
Daar hy op zyn geroofde goudmyn zit,
Op zotten lof verhit.
Een adderſlang, gekropen uit een pier,
Kent noit zyn herkomſt hier.
Zoo kent een Niet, geklommen tot een Iet,
Uit waan zich zelven niet.
't Verworpen zaad, tot ampt of ſtaat gebragt,
Miszaakt ſteeds zyn geſlagt.
Verhef een ſlaaf, hoe nederig hy ſchyn,
Hy zal noit anders zyn.

Het

Het zaad, dat voor zyn' tyd in vrucht uitbot,
Is voor zyn' tyd verrot:
Gelyk ons de Kawoerde hier verbeeld,
Waar GRUNNUS geeſt in ſpeelt.
Deze, aan den voet eens Dadelbooms geplant,
En flux in hooger ſtant
Gerezen dan de Dadel zelf, vroeg zy
Dien Boom uit ſpotterny
Wat jaartal hem tot deze hoogte had
Gebragt, die zy bezat.
En, hoorende van meer dan hondert jaar;
Riep zy met luid gebaar:
Dan komt my, wat ge u ook laat dunken, hier
Voor u de boomlaurier,
Die, minder dan in hondert dagen, my
In hoogte u zie voorby:
En dat ik daardoor waerder dien geſchat
Is hier haaſt uitgevat.
De Dadel zweeg en ſpotte met haar' waan.
Want toen de Herfſt quam aan;
De ryp en kou met haar verottend nat
De wortels had gevat,
Waar door de droogte ook de Kawoerde ontbrak,
Viel zy, van voet te zwak,
Ontwortelt met haar' ſtam op de aarde neêr,
En ſprak: Ik geve u de eer.

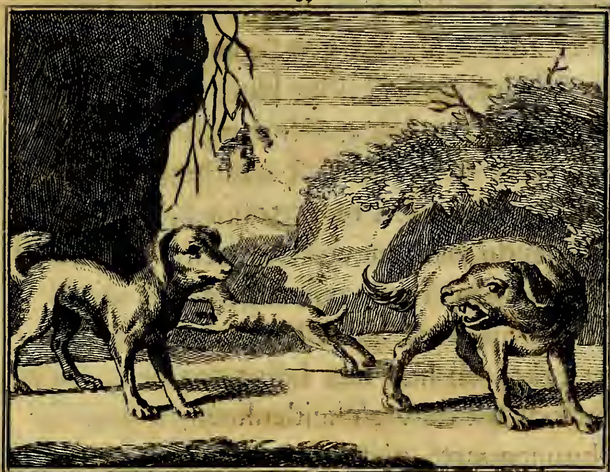
Gy wint het, want vermogen gaat voor waan.
Dus zal het GRUNNUS gaan,
Want komt 's lands opzicht eens zyn doen te ontleên,
Daar meê gaat GRUNNUS heen.

Wel zegt het lot:
Vroeg ryp, vroeg rot.

DE

DE VLUCHTENDE EN STAENDE HOND.

Tu ne cede malis sed contra audentius ito. Virg. Æneid.

Vlie voor de moedwil niet, maar sta
Haar tegen, wen ze u kom te na.

XCVI. ZINNEPRENT.

HOe haast voelt zich de wrok bedaren!
Hoe hevig dat ze ook bruld en woed,
Wanneer zy wederstant ontmoet,
Bereid haar in den schild te varen,
Flux zakt de moed; en 't driest gewelt,
Waar meê ze in 't eerst quam uitgeschoten,

Of

Of 't al met open muil en pooten
  Door haar moest zyn terneêr geveld,
Verdwynt, en laat zich zien noch hooren.
  Wort zulk een netelig gebroet,
  Altyd belust op weerloos bloet,
Dus best de ruige lok geschoren,
  Zoo heeft de prentkunst niet gedwaalt
In hier twee Honden te vertoonen,
Die brullende malkaar verschoonen,
  Hoe kampens reede ook afgemaalt:
Want dat die wrok geen hooger woede
  Verwekt, en hun niet helpt aan een,
  Ontstaat uit de verscheidenheên
Van hunnen aart, niet eens van moede.
  De een, vredig en gewoon te vliên,
Wat heet gebakerde, aangestoven,
Hem op te komen dreig van boven,
  Gaat door, en laat geen tanden zien
Voor hem de noodt dringt om te kyken:
  Dan staat hy als een Batavier,
  Voor schoot noch 's vyands moordrapier
Beducht; waarvoor de blooden wyken:
  Gelyk hy, stout op zyn gebit,
Zich hier vertoont: daar zyn bestoker
Nu geenen pyl heeft op zyn' koker,
  En hem als om den vrede bid.

Zoo

Zoo ſtaan, wanneer men hun valt tegen,
De Blaffers met geſloten muil.
Als 't hondje byt gaat moedwil ſchuil,
Hoe trots op zyn' getrokken degen.
Ontmoet ons dit in 't domme vee,
En wyten we die quâ manieren
Den aart der redenlooze dieren!
Wat menſch ſleept deze vlek niet meê?
Wien zou 't, die alles hier liet ſleuren,
Doch beter gaan wanneer de nyt
Op haar ſcheurzieke tanden byt?
Wien zou die Hydra niet verſcheuren
Wierd zy met onverſaagde hand,
Van geen Windbrekers af te ſtooten,
Niet ſtout weer in haar vlerk geſchoten
En dus gehouden in den band?
't Bleef al in angſt voor haar bravade.
Nu duikt ze, uit vreez voor ongenade.

Die alom het ſchaap wil heeten
Wort haaſt van den wolf verbeten.

VAN DEN STARREKYKER, WICHELAAR EN TOVERESSEN.

97

Incantamenta ſunt muliercularum figmenta.

Te hoog gevlogen
Te laag bedrogen,

XCVII. ZINNEPRENT.

WAt maakt dit volk hier een misbaar?
Elk ſchynt in zyne ruſt geſteurt
En ſlaat de handen van malkaar
Als of 'er ware iets vremts gebeurt.
Geen wonder; ieder ſtaat verſtelt
Van 't geen hem deze man vertelt.

Kyk

Kyk (zegt die) hier een zeldzaam ding!
Een Man, in geeſt en kunſt zoo hoog
Dat hy den heelen hemelkring
Doorwroet met zyn wiskunſtig oog,
Valt, daar hy 't rond des aardbols meet,
En in 't geſtarnte zich vergeet
Om yders nootlot te verſpiên,
Terwyl hy door de wolken kruipt,
Daar in de haven, en verzuipt.
Wie heeft oyt grooter gek gezien?
De Vent, op 't hemelſche afgerecht,
Ziet niet wat aan zyn voeten legt.
't Gaat hem gelyk den Wigchelaar,
Die, t'wyl hy yders lot voorſpelt
En, wat elk zal gebeuren, meld,
De tyding krygt met luid misbaar
Dat al zyn huisraad is gerooft.
Want, zoo als hy dat eerſt gelooft
En daarop aan het kermen ſlaat,
Roept hem dus mede een ſpotter toe:
Maakt u dit zoo verlegen, Maat,
Die weet, op welk een' tyd, en hoe
Ons dit of dat gebeuren zal,
En wiſt ge niet van dit geval?
Zoo zyt ge èen Weetniet, blind en dom.
Want die voor zich geen wysheit heeft,

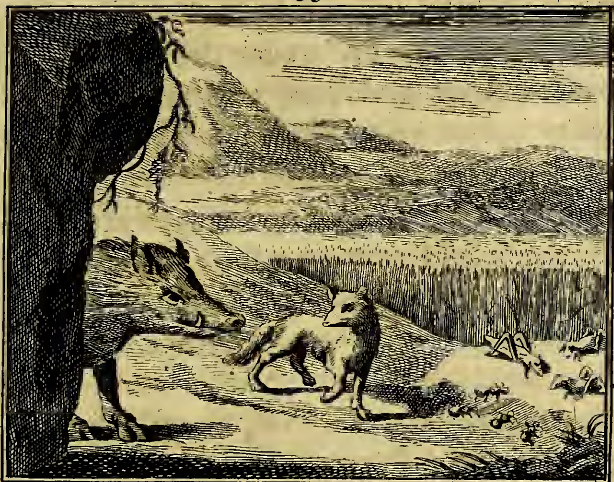
Maar wel voor andren, waar hy kom,
  Bezit een konſt daar niets aan kleeft.
Waar de uwe des voor dient gekeurt
Ziet gy aan 't geen u hier gebeurt.
  Zoo blyft door ligtgeloovigheid
En 's menſchen diepgedronken waan
Des Handbekykers konſtgreep ſtaan.
  Zoo wort een Hex ter ſtraf geleid
En voor een toveres verbrant,
Door droom en waan, hun ingeplant.
  En of de rede daar voor vecht,
En roept: Verſtont zy tovery,
  Zy toonde dat haaſt aan 't gerecht,
En toverde zich zelven vry;
  En: Wee! den genen dan door wien
  Dit onrecht haar quam te geſchiên:
Dat geld niet: harſſenſchildery,
  Uit papen- of ouwyven droom
  Geboren, kent noch maat noch toom.
De werrelt, in die razerny
  Verzopen, gaat, hoe omgezet,
  Zoo min als de Ezel uit haar' tred.

Wonderſpook en tovery
Olderwyben droomery.

'T WILD

'T WILD ZWYN, DE MIEREN EN SPRINGKHANEN.

98

Tempore Pacis de Bello cogitandum.

Noit nutter aan den kryg gedacht
Dan als de vreê zit in haar kracht.

XCVIII. ZINNEPRENT.

WIe op geen wapen denkt voor hem de kryg verrast
En te overrennen dreig met zynen wagenas
Zal zich te jammerlyk dier zorgloosheit beklagen.
Hoe ver ons Leewendal door zulk een blind vertragen
Voorheen verzeilt is, en in wat gevaar gebragt,
Getuigt het * Jaar, aan 't welk met ſchrik noch wort gedacht,

* 1672.

't Oproerig Jaar, waerin het alles ſcheen verloren,
Door zulk verzuim, hoe lang gewaarſchouwt van te voren.
Waarom geen heerſchappy in lof zich zoo verhoogt
Dan die in ſtillen vrede op 't vuur des oorlogs oogt,
Om, op alle onweer reede, uit welken oord te vallen,
Den ſtorm te keeren en te houden van haar wallen.
Dat leert het Woudzwyn, ons ten voorbeeld hier gezet,
Dat, van geen jagt gedreigt, zyn ſtompe tanden wêt,
En daar niet uitſcheid voor ze in ſtaat zyn van verweeren,
Om op dat ſcherp gebit den jager te braveeren,
Wanneer het jagtgeſchal al 't boſchgedierte ontroert,
En Wind en Brak om 't felſte op dolle wiltvangſt loert.
Wyz is hy (riep het tot den Vos, hier vluchtens reede)
Die zich ten oorlog ruſt in 't lief bezit der vrede.
Roep, overrompelt, om een' ſchutsmuur in den noodt!
De vyand heeft u wech eer ge uw geweer ontbloot.
Wy heugen 't, en het zal den Nazaat uitzien leeren.
De Leeuw, de wacht vertrouwt, zal 't ſlangenhol wel keeren.
Nam 't Springkhaans wuft gebroet zulx als de Mier in acht,
Daar 't in het zomergroen zich bakert, ſpeelt en lacht
En zingt en quinkeleert, in weelde niet te toomen,
Als of 'er na die vreugt geen droefheit ſtont te ſchroomen,
En nimmer Winter, zyn verderf, voor handen was,
Het ſprong en huppelde zoo zorgloos niet door 't gras,
Maar luiſterde naar 't geen de Mier het preekt te voren.
Doch hoe die Vroede, hem ten nutte, zich laat hooren

En

En toeroept: Maak by tyds u holen; ſpaar uw graan
Voor hongeriger lucht als koude en rimpel ſlaan:
De Herfſt en Winter ſtaan den Zomer kort te volgen.
Dan vrieſt de ſtroom tot ys: en 't onweer, ganſch verbolgen
Op loof en kruid, rooft al wat voedſel geeft van de aard,
En laat het zorgloos hoofd niet dan een' kouden haart.
Neemt gy den tyd met ons niet waar, gy zyt verloren:
't Is al vergeefſch. Wy, uit een edler zaad geboren
(Is flux het antwoort) en geen ſlaafſch geſlacht als gy,
Verſtaan geen boerenwerk, min zomerſlaverny.
Een lucht en zon is de in- en uitgang van ons leven.
En na dat zeggen ſtaat hun vonnis ook beſchreven.
Want als de Mier zich heeft geborgen voor den noodt,
Legt de edle Springkhaan, ſtyf van koude en honger, doot.
Laat noit den moed, hoe wel 't u ga, zoo hoog u heffen,
Of overweeg altyd wat onheil u kan treffen.

In weelde zie toe,
Noit uitkykens moê.

DE

DE FORTUIN EN DE MENSCHEN.

Nullum Numen abeſt ſi ſit Prudentia, ſed te nos facimus Fortuna Deam Cœloque locamus.

Noem uw Fortuin noit quaat, wat tegenſpoet u druk,
Want die voorzichtig leeft is meeſter van 't geluk.

XCIX. ZINNEPRENT.

WAt is 't Fortuin in 's menſchen oogen
Een koningin van groot vermogen!
Van hem gemaakt tot een Godin,
Beſtiert zy alles naar heur' zin.
Om dus haar groot gezach te toonen
Speelt zy met ſcepteren en kroonen

En

En boerenvork en herderſtaf;
Want van haar gunſt hangt alles af.
Wort iemand in zyn lot vertreden,
Hy wyt zyn wederwaerdigheden
Zich zelf niet, maar heur boos beſtaan.
Zyn quâ Fortuin heeft dat gedaan.
En komt zyn handel wel te ſlagen,
Waardoor zyn luiſter komt te dagen,
Zy heeft 'er de eer af; want zyn goed
Geluk houd met hem eenen voet.
ô Bygeloove! ô ydle droomen!
Verwarde inbeelding, niet te toomen,
Waar hebt gy 't ſterfelyk geſlacht
Uit dollen waan niet toe gebragt!
Die nergens iets weet vaſt te maken,
Maar naar den uitſlag zyner zaken
Steeds oordeel veld met wuften zin,
Schept zich daaruit flux een Godin.
Een Dronkert, uit zyn' droom verrezen,
Roept dus verbaaſt: „ ô Bed vol vreezen!
„ Ik leg op 't kantje van den ſloot,
„ En des geen handbreet van myn doot.
„ Had dit myn quâ Fortuin geweten,
„ Ligt ware ik in den plas geſmeten.
„ Nu zag 't myn goede juiſt, die my
„ Waarſchuwde, als zy me trok voorby.

„ Dus heb ik de andre niets te wyten
„ Hoe zy my ook tracht te verbyten.
En of daar tegen wort gestreên;
Fortuin richt alles hier beneên.
Niet wyzer laat een Boer zich hooren.
Al heeft hy have en erf verloren,
Door misbedryven opgevult,
Noch draagt zyn quâ Fortuin de schult.
Zoo roept een Visser, bloot van korven:
Myn quâ Fortuin heeft my bedorven.
De Koopman, tot bankroetgaan reê:
Myn quâ Fortuin versloeg me op zee.
Wie kan, wanneer 't Blind Wyf wil woeden,
Voor hare plagen zich behoeden?
Geen Koning is dier zake wys.
De Siracuzer Dionys
Liet daarom insgelyks zich hooren:
„ Dat ik myn Erfryk heb verloren
„ Komt door de vrekke heerschzucht niet,
„ Geoeffent in myn streng gebied:
„ Myn vader heeft my wel zyn staten,
„ Maar zyn Fortuin niet nagelaten.
„ Had die myn' scepter onderschraagt,
„ Men had my 't ryk niet uitgejaagt.
„ Nu is 't myn quâ Fortuin te wyten
„ Dat ik dien wrok heb te verbyten.

Zoo ſchept zich elk een Lukgodin
Na hem verlies volgt of gewin.
Zou ik nu, om eens af te vliegen,
My dus in ſlaap meê laten wiegen,
Die, uit ons Fabelwerk geſticht,
De Onkunde voorga met dat licht
Om buiten 't zelve niet te dolen?
Dat waar de kat de kaas bevolen.
Neen, veiliger gebleven t'huis
Dan zich verhangen aan dat kruis.
Zoo word ons goet noch bloet ontſtolen,
Daar elk roept: 't Is hier niet te pluis.
Wys zyn ze die hun levensdagen
Geheel aan 's hemels wil opdragen,
Van goed noch quaad geluk ontruſt.
Den zulken volgt al wat hun luſt.

Daar ryſt veel ramps: maar waar ze dryf,
Zy valt den dwazen meeſt op 't lyf.

DE OUDE MAN EN DE DOOT.

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Die op de Deugt oogt en hare erven
Is nimmer onbereit te sterven.

C. ZINNEPRENT.

WAt zyt ge bang voor 't henenreizen!
  Wat kleeft ge, om 's loggen ligchaams last,
  ô Sterveling, aan de aarde vast!
Wat zit ge hier doch te overpeizen,
  Daar ge uwen uitgang zeker weet,
  Dat ge u daar toe noit vind gereed?
Wat afgezanten, u gezonden,
  Des doods u doen indachtig zyn;

Wat

Wat quaal dien ſlag dreige; of wat pyn
In 't ziekbedde u hou vaſtgebonden;
Of koorts of teering u den weg
Tot 's lyfsbehoudenis ontzeg;
Noch laat ge u, als de doot komt, hooren:
Neen, magre Speelman, hoe gy queelt
En op uw dorre klopſcheen veeld,
Myn ſterfdag is noch niet geboren.
Dwaas is hy, die zyn' boom uitdelv'
Eer hy, ontwortelt, val van zelv'.
Zoo praat hy meê die, daar gezeten,
't Geraamt tot zyn gezelſchap krygt
En ſchier van ſchrik ter aarde zygt.
Gy hebt u in den tyd vergeten,
Is 't woort: en des geen tyd van gaan
Voor uw akkoort eerſt zy voldaan.
Goet, zegt de Veedlaar: ik wil toonen
Hoe eerlyk ik myn woord bewaar:
Daar is 't verbond, voor dertig jaar
Van u gereekent, waerd te kroonen;
Dat houd me dezer wantrouw vry.
Daar! lees het zelve buiten my.
Hier meê de maat u vol te meten
(Was 't toen) waar nietwes van gewigt;
Maar, wyl 't my mangelt aan 't gezicht
En ik myn' bril juiſt heb vergeten,
Diene ik voor deze maal daarvan
Verſchoont. Ja twyfloos; dat gaat an!
Had ik dat toch voor u verzonnen,
Wyl gy niet zien kunt: ſprak de Doot.

Nu, kraak me dan eens deze noot,
Of 't ſpel daardoor mogt zyn gewonnen.
Och! neen, riep de Oude man; ô ſpyt!
'k Ben juiſt al myne tanden quyt.
Sa dan! eer dat we henen trekken
Of blyven, liet zich 't Spook toen uit;
Dans een courant op dit geluit
'k Zal u de ſnaren daartoe rekken.
Maar dat was weder misgetaſt;
Want Lammert zat aan 't poodje vaſt.
Toen ſprak de Doot (en 't was ook meenen)
Hoe vêr zal hier der zotten waan,
Uit ſchrik voor my, in 't end noch gaan?
Die oogen, tanden heeft, noch beenen;
Zich en der werrelt ſtrekt een laſt,
Klaagt noch dat hem de Doot verraſt.
Hiermeê de klopſcheen wechgeſmeten,
Nam zy de zeyſſe van het graf
En mayde hem het leven af,
Die graag het ſterven had vergeten.
Wys is hy die zoo leeft op aard
Dat hem de doot geen' afſchrik baard.

Wat ramp het leven is beſchoren
Noch wil het van geen ſterven hooren.

FINIS CORONAT OPUS.

BLAD.

BLADWYZER
DER
FABELEN EN ZINNEPRENTEN.

XXV.

LV.

